

ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี

โดย
นางสาวตรีรัตน์ เสาร์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

LEADERSHIP AND COMMUNITY ENGAGEMENT AFFECTING PARTICIPATION OF
COMMUNITY BASED TOURISM (CBT) MANAGEMENT. A CASE STUDY OF U-
THONG ANCIENT AREA, SUPHANBURI PROVINCE.

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Business Administration (MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
PROGRAM)

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ
ชุมชน
ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมือง
โบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

โดย รติรัตน์ เสาร์ทอง

สาขาวิชา หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผนก ก แบบ ก 2

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตศักดิ์ พุฒจรรย์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตศักดิ์ พุฒจรรย์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพงษ์ นิ่มเกิดผล)

59602320 : หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต แผน ก แบบ ก 2

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ความผูกพันต่อชุมชน , การมีส่วนร่วมของชุมชน

นางสาว รติรัตน์ เสาร์ทอง: ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตศักดิ์ พุฒจร

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่ม คือ (1) ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุทองและเทศบาลตำบลท้าวอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 394 คน และ (2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 7 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน การวิเคราะห์การถดถอย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลจากการศึกษา พบว่า (1) ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน (2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) ปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ และด้านการบริหารแบบวางเฉย ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางใช้ปัญญา ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

59602320 : Major (MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION PROGRAM)

Keyword : leadership community engagement community participation

MISS RATIRAT SAOTHONG : LEADERSHIP AND COMMUNITY ENGAGEMENT AFFECTING PARTICIPATION OF COMMUNITY BASED TOURISM (CBT) MANAGEMENT. A CASE STUDY OF U-THONG ANCIENT AREA, SUPHANBURI PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR JITTASAK PUTJORN, Ph.D.

The objective of the study entitles was to study the leadership factor and community engagement factor that affected community participation in the community – based tourism management. The sample consisted of 394 people in U Thong Municipality and Thao U Thong Municipality, Suphanburi province by using questionnaires for data collection and 7 key informants through in-depth interviews. The data analysis used the Mean Value, Standard deviation, Pearson's product-moment the correlation coefficient, Regression analysis, and Content Analysis.

The results of this research were as follow: (1) The opinion of respondents towards Transaction leadership, Transformation leadership, community engagement, and community participation in community – based tourism management a case study of U Thong ancient area, Suphanburi province at a high level in all aspects. (2) Transaction leadership, Transformation leadership, and community engagement are positively correlated to community participation in the community – based tourism management a case study of U Thong ancient area, Suphanburi the province with statistical significance at the level of 0.01 (3) The factors that affect community participation in the community – based tourism management a case study of U Thong ancient area, Suphanburi province, comprised the leadership of Contingent Reward, the leadership of Management-by-Exception: ME the leadership of Intellectual Stimulation the engagement of willingness to exert effort towards organization goal accomplishment and the engagement of a strong desire to maintain organizational membership.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาอย่างสูงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตศักดิ์ พุฒจร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการชี้แนวทาง ให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในการแก้ไข ปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรพงษ์ นิ้มเกิดผล ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำต่างๆ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ คุณอาจารย์ หลีกสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้คำแนะนำและประสบการณ์อันมีค่าแก่ผู้วิจัย ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้และเป็นพื้นฐานในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เป็นอย่างดี รวมถึงขอขอบพระคุณเจ้าของหนังสือ วารสาร เอกสารและวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ช่วยให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณ สำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง และกลุ่มท่องเที่ยวชุมชนตำบลบ้านแหลม จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูล ทำให้การวิจัยมีความชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริง

สุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว ซึ่งเป็นแรงสนับสนุนและกำลังใจที่สำคัญของผู้วิจัย ขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชาทุกท่าน เพื่อนร่วมงาน เพื่อนสนิท และเพื่อนๆ น้องๆ หลีกสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต รุ่นที่ 9 ที่เป็นกำลังใจ ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ แก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ผู้วิจัยมิได้กล่าวนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ช่วยให้การวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ในที่สุด

รติรัตน์ เสาร์ทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	7
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	17
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร.....	25
2.5 ข้อมูลพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	38

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	40
3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	43
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	52
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	55
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของตัวแปร.....	59
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร.....	79
ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน.....	83
ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	86
ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	87
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	110
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	110
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	115
5.3 การสรุปภาพรวมของงานวิจัย	122
5.4 ข้อเสนอแนะ	123
รายการอ้างอิง	126
ภาคผนวก.....	133
ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ.....	133
ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ	142
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	143
ประวัติผู้เขียน	144

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความแตกต่างของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	24
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	45
ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูล.....	51
ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูล (ต่อ).....	52
ตารางที่ 5 แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
ตารางที่ 6 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำ	60
ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน.....	60
ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์. 61	61
ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย	62
ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง.....	63
ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์.. 64	64
ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงเป็นความปัจเจกบุคคล.. 65	65
ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา.....	66
ตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ.....	67
ตารางที่ 15 ระดับความผูกพันต่อชุมชน	68
ตารางที่ 16 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน	69
ตารางที่ 17 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน	70
ตารางที่ 18 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร	71
ตารางที่ 19 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	72

ตารางที่ 20 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข	73
ตารางที่ 21 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและตัดสินใจ	74
ตารางที่ 22 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว	75
ตารางที่ 23 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์	76
ตารางที่ 24 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินผล	77
ตารางที่ 25 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา.....	78
ตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	80
ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน.....	84
ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง.....	84
ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน.....	85
ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี.....	86
ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก.....	98

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ด้วยนโยบายและการให้ความสำคัญจากรัฐบาลที่เลือกให้การท่องเที่ยวไทยเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวภายในประเทศเกิดการเดินทางท่องเที่ยวจากเมืองท่องเที่ยวหลักกระจายตัวไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่างๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้หลายชุมชนเกิดการรวมตัวกันของกลุ่มคนในพื้นที่ เพื่อทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน เช่นเดียวกันกับ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการคัดเลือกจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพชุมชนและเตรียมความพร้อมให้กับชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนให้เกิดเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนได้ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2561) พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเกษตร การท่องเที่ยวชุมชนประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชุมชนวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวชุมชนวิถีชีวิต (กุลวดี ละม้ายเงิน, 2558) จากการศึกษาความสำคัญของชุมชนที่มีต่อการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจควบคู่กับการลดผลกระทบด้านต่างๆ เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวของชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน แต่กลับพบว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง (พิภพ ครองธรรม, 2561) ซึ่งหากขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นแล้ว การพัฒนาการท่องเที่ยวจะประสบผลสำเร็จยาก (วิภาดา มุกดา, 2557) ดังที่ จินตวีร์ เกษมสุข (2556) และ ปิ่นฤทัย คงทอง (2559) ต่างกล่าวว่าชุมชน คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการพัฒนาชุมชน ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมที่เกิดจากประชาชนจะเป็นพลังชุมชนที่ผลักดันให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาชุมชนประสบผลสำเร็จ จึงกล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นกลไกสำคัญของการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เกิด

ผลสำเร็จได้ (พจนานวนศรี, 2550: 37; นาฬิกอดิศักดิ์ แสงสนิท, 2561: 55) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Lamat et al. (2019) พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นวิธีการปฏิบัติที่ดีสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ภาวะผู้นำ (สรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรณพ เรื่องกัลปวงศ์, 2558; ปิ่นอุทัย คงทอง, 2559 และศุภมาศ แหวนวิเศษ, 2559) รวมถึงมีนักวิชาการอีกหลายท่านกล่าวถึงผู้นำไว้ว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดียอมทำให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบผลสำเร็จได้ เพราะผู้นำ คือ ผู้ระดมพลและทรัพยากรเพื่อนำมาใช้ในการจัดการหรือการพัฒนา เพื่อให้แผนงานหรือโครงการไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้(พจนานวนศรี, 2550; กรมการท่องเที่ยว, 2559; จักรี ศรีจารุเมธีญาณและพระถนัดวาทพัฒน์, 2561; Setokoe, 2019)

นอกจากนี้ยังพบว่า ความผูกพันต่อชุมชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยเช่นกัน โดยผลการศึกษาของ กฤษณะ พึ่งฟู (2560) และ สุธาทิพย์ เข็มน้อย (2554) พบว่า ความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้อธิบายว่า ความผูกพันต่อชุมชน คือ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับชุมชน พอใจในท้องถิ่นและวิถีชีวิต มีความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีความคิดว่าการพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องสำคัญ จึงทำให้ตนเองมีพฤติกรรมต้องการทำสิ่งที่ดีให้กับชุมชนเพื่อประโยชน์ของชุมชน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aref (2011) ได้กล่าวว่า ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นปัจจัยสนับสนุนสำคัญเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ ปัจจัยสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการจัดการที่ดีจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดี สามารถนำสมาชิกให้ปฏิบัติงานสำเร็จได้ตามเป้าหมาย และความผูกพันต่อชุมชนจะทำให้สมาชิกในชุมชนคิดว่าการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งที่ควรทำและจำเป็นต้องทำร่วมกัน รวมถึงมีการศึกษาถึงปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อยืนยันและอธิบายข้อมูลดังกล่าว และเพื่อให้ผลการศึกษาช่วย

ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ ภาวะผู้นำของชุมชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ ระดับความผูกพันต่อชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 4) เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.3 สมมติฐานการวิจัย

- 1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 3) ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือ ประชาชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุททองและเทศบาลตำบลท้าวอุททอง อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 24,049 คน (เทศบาลตำบลอุททอง, 2562 และอำเภออุททอง, 2562)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

- 1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุททองและเทศบาลตำบลท้าวอุททอง อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ Yamane (1967 อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์,

2555) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .05 วิธีสุ่มตัวอย่างเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของประชากรในแต่ละเขตเทศบาล โดยใช้วิธีการเทียบบัญชีไตรยางศ์ และการสุ่มแบบง่าย

2) ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) จำนวน 1 คน ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง จำนวน 1 คน และตัวแทนสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง จำนวน 5 คน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเลือกแบบสโนบอลล์ (Snowball sampling)

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) ปัจจัยภาวะผู้นำ ได้แก่

1.1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

1.2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

2) ปัจจัยด้านความผูกพันต่อชุมชน

2.1) ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน

2.2) ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน

2.3) ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

ตัวแปรตาม ได้แก่

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.4.3 ขอบเขตด้านสถานที่

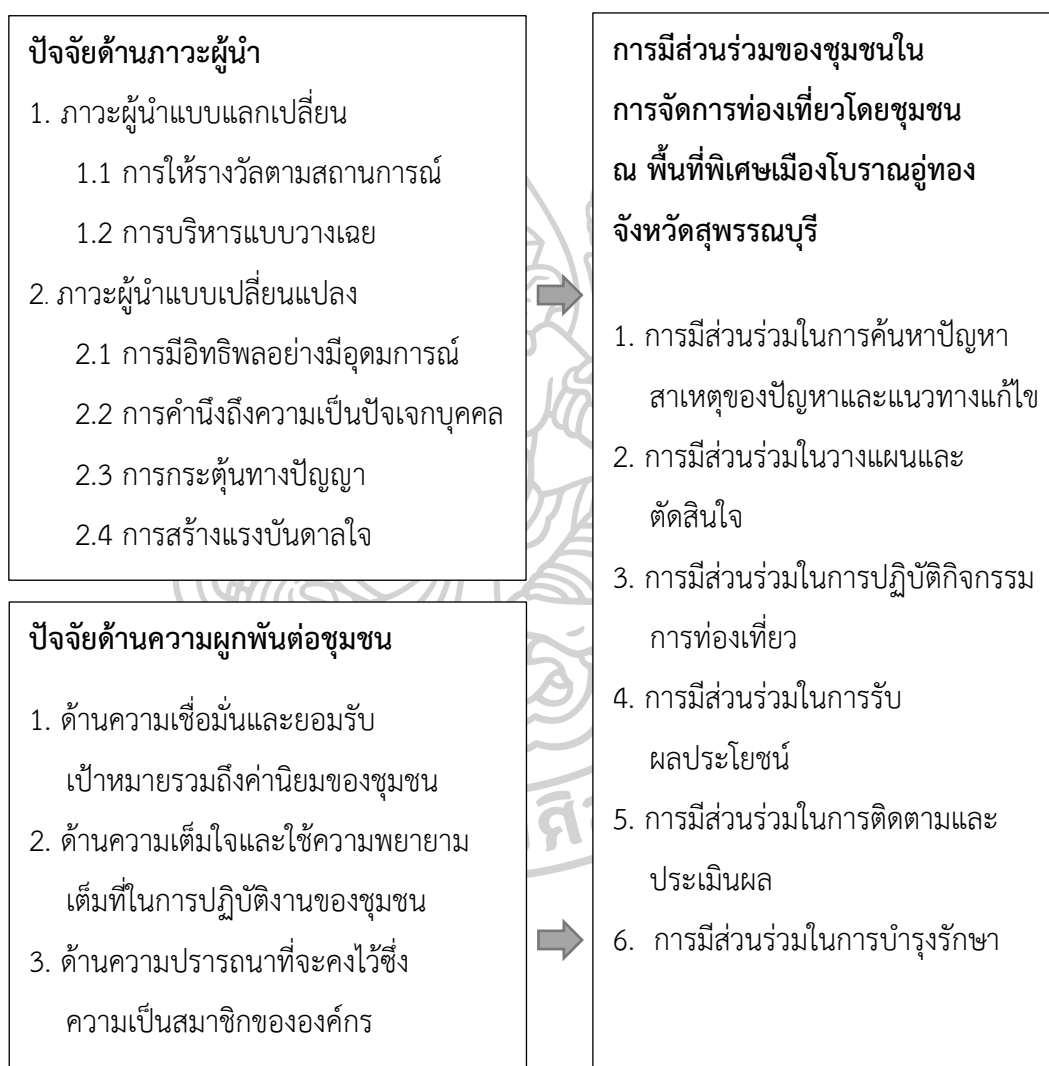
ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุทองและเทศบาลตำบลท้าวอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตด้านระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2562 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าว สามารถออกแบบโครงสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
- 2) สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเสนอแนะต่อชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป
- 3) เป็นแนวทางสำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี ในโอกาสต่อไป

1.7 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

- 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวชุมชน โดยคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งได้แก่ การร่วมคิด การร่วมวางแผน และตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผลประโยชน์ การร่วมติดตามประเมินผล และการร่วมบำรุงรักษา เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าและชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งในด้านเศรษฐกิจชุมชน สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
- 2) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการทางอิทธิพลของบุคคลที่ส่งต่อไปยังบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลนั้น ปฏิบัติงานบรรลุตามที่กำหนดไว้ โดยการศึกษาในครั้งนี้ ภาวะผู้นำ หมายถึง ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง
- 3) ความผูกพันต่อชุมชน หมายถึง ความรู้สึกและทัศนคติของสมาชิกในชุมชนที่มีต่อชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยจะแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีและยินดีเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดทฤษฎี หนังสือ บทความ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางการศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ได้ ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร
5. ข้อมูลพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หลักการทำงานของ การท่องเที่ยวโดยชุมชน และปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

2.1.1 ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

The ASEAN Secretariat (2559: 1) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ว่า เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นเจ้าของและดำเนินการ มีการบริหารจัดการหรือการประสานงานในระดับชุมชนที่ก่อให้เกิดความเป็นอยู่ของชุมชนที่ดีขึ้น อันเนื่องมาจากการสนับสนุนการดำรงชีวิตที่ยั่งยืน การปกป้องมูลค่าทางสังคมวัฒนธรรม ประเพณีและมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม

พจนานุกรมและคณะ (2559: 12) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทาง โดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน

ชูลีรัตน์ จันทร์เชื้อและคณะ (2559 : 15) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของ มีรูปแบบการบริหารจัดการที่จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน โดยที่ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวม

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2562: 10) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตที่ดี

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของ “การท่องเที่ยวโดยชุมชน” หมายถึง การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรม ผ่านกระบวนการบริหารจัดการร่วมกันของคนในชุมชน เพื่อสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน และก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างยั่งยืน

2.1.2 ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ทิพย์สุดา พุฒจรรย์ (2560) ให้ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวที่คนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำหนดทิศทางการท่องเที่ยวด้วยการนำเอาทรัพยากรที่อยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตและวิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนในการดำเนินการท่องเที่ยวที่มีประโยชน์ต่อชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาสังคมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ของคนและ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การจัดการ กิจกรรมท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น สิ่งสำคัญที่ ควรให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน คือ การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

ณัฐพัชร มณีโรจน์ (2560) ให้ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การท่องเที่ยวที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ต่อชุมชน ลักษณะการท่องเที่ยวมุ่งสร้างการปฏิสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือนผ่านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้เข้าใจถึงรากเหง้าของชุมชนอย่างลึกซึ้ง เน้นความยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างความสมดุลระหว่างทรัพยากรการท่องเที่ยว สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสมาชิกในชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับสมาชิกในชุมชน และก่อให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ที่มีคุณค่ากับผู้มาเยือน สมาชิกในชุมชนจึงควรให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และร่วมประเมินผล เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนประสบความสำเร็จ และชุมชนยังได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งในด้านเศรษฐกิจชุมชน สังคมวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ สุดถนอม ตันเจริญ (2560: 7) กล่าวว่า หัวใจของการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ที่ความเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและทิศทางการดำเนินการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม รักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น ผ่านกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นาฬิกาอติภักดิ์ แสงสนิท (2561: 55) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน คือ เครื่องมือสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากการประสานเชื่อมโยงเครือข่ายจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาควิชาการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการ “ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมรับผลประโยชน์” นำมาซึ่งการดำเนินการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของ “การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน” หมายถึง การจัดการท่องเที่ยวโดยการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในฐานะเจ้าของทรัพยากรในชุมชน โดยชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว แผนดำเนินงาน การติดตามประเมินผล รวมถึงการสร้างสรรคกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมการเรียนรู้ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่นักท่องเที่ยวที่คำนึงถึงประโยชน์ของการรักษาไว้ซึ่งความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจชุมชน พร้อมกับแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นธรรมและส่วนรวม

2.1.3 หลักการทำงานของการทำงานที่เกี่ยวข้องโดยชุมชน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาและองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (2558: 13) ระบุว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ควรมีหลักการร่วมกัน ดังนี้

1) การท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องมาจากความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ชุมชนได้มีการวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา ผลกระทบการท่องเที่ยวอย่างรอบด้าน และร่วมตัดสินใจลงมติที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ชุมชนเห็นสมควร

2) สมาชิกในชุมชนต้องมีส่วนร่วมทั้งการคิดร่วม วางแผนร่วม ทำกิจกรรมร่วม ติดตามประเมินผลร่วมกัน เรียนรู้ร่วมกันและรับประโยชน์ร่วมกัน

3) ชุมชนต้องรวมตัวกัน เป็นชมรม เป็นองค์กร หรือจะเป็นองค์กรชุมชนเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อเป็นกลไกที่ทำหน้าที่แทนสมาชิกทั้งหมดในระดับหนึ่ง และกำหนดทิศทาง นโยบาย การบริหาร การจัดการ การประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของสมาชิกในชุมชนที่เห็นร่วมกัน

4) รูปแบบ เนื้อหา กิจกรรมของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างมีศักดิ์ศรี มีความเท่าเทียมกัน ความเป็นธรรม และให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในเชิงสร้างสรรค์และลดผลกระทบในเชิงลบ

5) มีกฎ กติกาที่เห็นร่วมกันจากชุมชน สำหรับการจัดการท่องเที่ยวที่ชัดเจน และสามารถกำกับดูแลให้เป็นไปตามกติกาที่วางไว้

6) ชุมชนที่จัดการการท่องเที่ยว สมาชิกในชุมชน ชาวบ้านทั่วไปและนักท่องเที่ยว ควรมีกระบวนการเรียนรู้ระหว่างกันและกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสมและมีความชัดเจน

7) การท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องมีมาตรฐานมาจากข้อตกลงร่วมกันภายในชุมชนด้วย เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย การกระจายรายได้ที่เป็นธรรมของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการพิจารณาาร่วมกันถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

8) รายได้ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว มีส่วนไปสนับสนุนการพัฒนาชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม

9) การท่องเที่ยวจะไม่ใช่อาชีพหลักของชุมชน และชุมชนต้องดำรงอาชีพหลักของตนเองไว้ได้ ทั้งนี้ หากอาชีพของชุมชนเปลี่ยนเป็นการจัดการท่องเที่ยว จะเป็นการทำลายชีวิตและจิตวิญญาณดั้งเดิมของชุมชนอย่างชัดเจน

10) องค์กรชุมชนมีความเข้มแข็งพอที่จะจัดการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นได้และพร้อมจะหยุด เมื่อเกินความสามารถในการจัดการ

2.1.4 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรมการท่องเที่ยว (2559) เสนอปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนประสบความสำเร็จในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดังนี้

- 1) ผู้นำมีวิสัยทัศน์
- 2) การทำงานอย่างมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง
- 3) การกำหนดเป้าหมายร่วมกันภายในกลุ่มท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- 4) มีการบริหารที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้
- 5) มีการเตรียมความพร้อม กระบวนการฝึกอบรม และพัฒนาศักยภาพบุคคล
- 6) มีการกระจายบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบให้แก่ฝ่ายอย่างชัดเจน
- 7) มีการกระจายรายได้ และจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม
- 8) มีการบูรณาการการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน
- 9) มีกฎกติกาในการทำงานร่วมกัน
- 10) คนทำงานมีจิตอาสา เสียสละ และความสามัคคี

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศิริกุล กสิวิวัฒน์ (2546: 20) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาด้วยความสมัครใจตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุด เพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง ด้วยความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันและได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนานั้น

วิชญ์ หยกจินดา (2555: 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ความร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดการดำเนินงานการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ

มาศศุภา นิรมบุญจาซ (2558) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้ร่วมมือกันตัดสินใจ ดำเนินการกิจกรรม ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล รวมถึงการแสดงบทบาทในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการชุมชน ในระดับต่างๆ อย่างเปิดเผยและเต็มความสามารถ โดยมีพื้นฐานมาจากความเป็นเจ้าของ

วริศรา สมเกียรติกุล (2561) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การที่บุคคล หรือประชาชนในชุมชนหรือสังคมร่วมกันดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่วางแผน ตัดสินใจ และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเกิดประโยชน์ร่วมกัน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ การที่ บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ตั้งแต่การวางแผน และตัดสินใจ การปฏิบัติ การติดตามประเมินผลด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุ วัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

2.2.2 ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน

สถาบันพระปกเกล้า (2559) ได้ระบุถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนี้

1) ช่วยให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับ สาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มี ประสิทธิภาพที่สุดได้

2) ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม จะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวไม่คำนึง ถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้น อาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน ทำให้ ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้าและความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3) การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพัน อย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่างๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4) การนำไปปฏิบัติได้ง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น พวกเขา ก็อยากให้เห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังสามารถเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้น

5) การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้ง และการแบ่งฝ่ายที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6) การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชน และเกิดความชอบธรรม โดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7) การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะได้รับรู้ถึงความห่วงกังวลและมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ ปฏิกริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8) การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ รวมถึงเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

รวมถึง บุญสม เศรษฐโอฬารกิจ (2550: 8) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชุมชน ก่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี และจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อประชาชน และลดความขัดแย้งนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดยที่ชุมชนท้องถิ่นได้รับประโยชน์ และมีรายได้จากการท่องเที่ยวและรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2542: 28) ทั้งนี้ มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้หลากหลาย ผู้วิจัยจึงเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548: 178) เสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนทางการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
- 2) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 3) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
- 4) การมีส่วนร่วมในการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวตามขีดความสามารถของตนเอง
- 5) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามแผน พร้อมทั้งปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- 6) การมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตามและประเมินผลแผนงานหรือโครงการที่ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

พะยอม ธรรมบุตร (2549) กล่าวว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ คือ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการประชุมหารือเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน
- 2) การมีส่วนร่วมระดับวางแผน คือ การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและการดูแลทรัพยากรของชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ การบริการที่พัก ร้านอาหาร กิจกรรมนันทนาการ การเดินทาง เป็นต้น
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชน คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของการพัฒนาการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อการปรับปรุงแผนพัฒนาให้ยั่งยืนและระยะยาว

เช่นเดียวกันกับ ทิพย์สุดา พุฒจรรย์ (2560) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ในทิศทางเดียวกัน แต่เพิ่มเติมในส่วนที่ชุมชนจะได้รับผลประโยชน์จากการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ร่วมรับรู้ ศึกษาค้นคว้าข้อมูล ปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงนโยบายและแผนงานพัฒนา

2) ร่วมคิด ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ และสร้างรูปแบบเพื่อแก้ไขปัญหา

3) ร่วมทำ ร่วมปฏิบัติการดำเนินงานตามโครงการและแผนงาน

4) ร่วมรับผลประโยชน์ ในโครงการหรือกิจกรรม

5) ร่วมติดตามตรวจสอบและประเมินผล

ทั้งนี้ สรรววรรณ์ เรื่องกัลปวงศ์ และ อรรณพ เรื่องกัลปวงศ์ (2558: 29) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ร่วมกันวางแผน เป็นการร่วมคิดร่วมวางแผนเพื่อจัดเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชน เพื่อลงความเห็น ว่า แผนพัฒนาการท่องเที่ยวควรเป็นอย่างไร

2. ร่วมกันปฏิบัติตามแผน คือ สมาชิกในชุมชนต้องร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ที่ตกลงกันได้

3. ร่วมกันใช้ประโยชน์ คือ สมาชิกทุกคนจะต้องมีสิทธิ์ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรท่องเที่ยวในชุมชน มีการจัดการผลประโยชน์ทั้งที่เป็นตัวเงินและวัตถุให้ประชาชนในท้องถิ่นอย่างทั่วถึงและเหมาะสม โดยคำนึงถึงความยุติธรรมและความเท่าเทียมกันเป็นหลัก

4. ร่วมติดตามและประเมินผล คือ สมาชิกในชุมชนต้องร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ถ่ายทอดประสบการณ์และร่วมกันประชุม เพื่อสรุปผลการจัดกิจกรรม หรือการหาวิธีการแก้ไขปัญหา

5. ร่วมบำรุงรักษา สมาชิกในชุมชนต้องร่วมกันบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรอันมีค่าของชุมชน หากละเลยจนทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่เสื่อมโทรมลง นักท่องเที่ยวก็จะไม่มาเยี่ยมเยือน ผลประโยชน์ที่เคยได้รับก็จะหมดไปด้วยเช่นกัน

จากแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อใช้สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ

3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว

4) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

6) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

2.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527: 183) ได้เสนอปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1) ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น บำเพ็ญประโยชน์

2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือเกียรติยศตำแหน่งให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้งๆ ที่ไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มที่ในการกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ต้องช่วยแรง

3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ

ส่วน ประชญา เวสารัชช์ (2528 : 170) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ดังนี้

1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและความปลอดภัย

2) ปัจจัยผลักดันจากผู้อื่น โดยเฉพาะผู้นำ

3) ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผล

4) ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนร่วม ความรู้สึกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว พบว่า ผลจากการศึกษาของ ศุภมาส แหวนวิเศษ (2560) พบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานที่ดีและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ภาวะผู้นำชุมชน และผลการศึกษาของ วริศรา สมเกียรติกุล (2561) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและความผูกพันของชุมชน รวมถึงผลการศึกษาของ Persoon

(2016) พบว่า ภาวะผู้นำ ความสามารถของชุมชน และความมั่นคงทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืน

2.2.5 ภาพรวมของแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จ โดยชุมชนต้องมีโอกาสได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาทิ การคิดค้นปัญหาและแนวทางแก้ไข การวางแผนและตัดสินใจ การปฏิบัติงานตามแผน การรับผลประโยชน์ การติดตามประเมินผลและการบำรุงรักษา เมื่อชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมแล้ว ชุมชนเกิดความรู้สึก ร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรม พร้อมกับมีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากงานที่ตนเองได้ร่วมคิดและตัดสินใจ และปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อให้เกิดเป็นงานที่ประสบผลสำเร็จ สามารถทำให้เกิดขึ้นได้ หากชุมชนได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำคือ กระบวนการทางสังคมของบุคคลหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามตามที่กำหนด เพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย เพราะฉะนั้น ผู้นำ คือ ผู้ที่มีเกี่ยวข้องกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ครั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา รวบรวมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ความหมายของภาวะผู้นำ ความสำคัญของภาวะผู้นำ และแนวคิดของภาวะผู้นำ ดังนี้

2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

เนตรพัฒนา ยาวีราช (2552) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยการใช้ศิลปะในการจูงใจผู้อื่นให้ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จด้วยความเต็มใจ

วรวรรณ ชื่นพินิจสกุล (2555: 16) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นปัจเจกบุคคล แสดงออกเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ซึ่งมีอิทธิพลทำให้ผู้อื่นเชื่อฟัง ปฏิบัติตาม และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นเป็นการชักจูงโน้มน้าว สร้างความประทับใจ ไม่ใช่โดยการบีบบังคับหรือขู่เข็ญ

ธนพร พงศ์บุญชู (2559: 25) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งผู้นำจะเป็นผู้สร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา โดยจะเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ กระตุ้น และจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ศักยภาพของตนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์นั้น

พนิดา ไชยแก้ว (2559: 44) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรม กระบวนการ และรูปแบบของบุคคลที่เป็นผู้นำ แสดงออกมาเพื่อชักจูงให้คนในกลุ่มผู้ตามเกิดความคล้อยตาม และปฏิบัติตามจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยให้ความหมายของภาวะผู้นำ หมายถึง การใช้ศิลปะอำนาจและอิทธิพลของตนในการโน้มน้าวบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตาม ทั้งในด้านความคิดและพฤติกรรมด้วยความเต็มใจ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ผู้นำที่ไม่มีความสามารถย่อมจะเป็นผู้ทำลายขวัญของคณา และทำให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ แต่ในทางตรงข้ามผู้นำที่มีความสามารถอาจจะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะของคณาที่ขาดประสิทธิภาพให้กลับกลายเป็นคนที่มีความขยันขันแข็งและช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จได้ (ธงชัย สันติวงษ์, 2546 : 48) ดังนั้น ผู้นำที่แสดงบทบาทภาวะผู้นำที่ดีและเหมาะสม ย่อมสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานขยันขันแข็งและทุ่มเทความรู้ความสามารถในการทำงาน ส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดได้

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2549 : 1-17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีต่อองค์กร ไว้ดังนี้

1) ภาวะผู้นำสามารถดึงดูดความรู้ความสามารถต่างๆ ในตัวผู้บริหารออกมาใช้ เพื่อให้ผู้บริหารใช้ความรู้ความสามารถกระตุ้นหรือชักจูงผู้อื่นให้คล้อยตาม และปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2) ภาวะผู้นำช่วยประสานความขัดแย้งต่างๆ ภายในหน่วยงาน โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะเป็นสื่อกลางในการประสานบุคคล บรรเทาความขัดแย้งระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น เพื่อให้หน่วยงานเจริญก้าวหน้า

3) ภาวะผู้นำช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์กร

4) ภาวะผู้นำเป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร เนื่องจากเมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขันหรือสภาวะที่อาจกระทบถึงความอยู่รอด ผู้นำจะต้องกล้าตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลงสภาพต่างๆ ภายในหน่วยงานนำพาทิศสู่เป้าหมาย

2.3.3 แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

การศึกษาเรื่องของภาวะผู้นำและการพัฒนาทฤษฎีภาวะผู้นำ มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาและนำเสนอทฤษฎีภาวะผู้นำที่แตกต่างออกไปหลายประเภท เพื่อค้นหาปัจจัยที่จะทำให้ผู้นำแสดงบทบาทภาวะผู้นำที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

Kotter (1990) เสนอความคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ภาวะผู้นำทั้งสองรูปแบบล้วนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กรและความสำเร็จขององค์กรอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งผู้นำที่ดีควรเลือกใช้ภาวะผู้นำทั้งสองแบบควบคู่กันไป แต่จะเลือกใช้ภาวะผู้นำแบบใดมากกว่าหรือน้อยกว่าอีกแบบหนึ่งนั้น ให้ขึ้นอยู่กับตัวแปร 2 ประการ คือ ระดับความซับซ้อนขององค์กร (Complexity of Organization) และระดับความจำเป็นที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง (Amount of change Needed) โดยในภาวะที่องค์กรต้องการการเปลี่ยนแปลงสูง จำเป็นต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากกว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน แต่ถ้าองค์กรมีความซับซ้อนสูง จำเป็นต้องใช้หลักการบริหารจัดการ นั่นคือ ต้องใช้รูปแบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนมากกว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิรินาถ ราชคำ (2557) พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการแลกเปลี่ยนความรู้และการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานในการดำเนินงาน และผลการศึกษาของ สุธีญา พรหมมาก (2554) และสรารวรรณ เรื่องกัลปวงค์และอรธณพ เรื่องกัลปวงค์ (2558) พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยว

ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบภาวะผู้นำ 2 รูปแบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เพื่อศึกษาถึงปัจจัยภาวะผู้นำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.3.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional leadership) มีลักษณะของ “หมูไปไก่มา” คือ ผู้นำจะปฏิบัติตนในฐานะผู้นำบนพื้นฐานที่สัญญาว่า ผู้นำจะให้ผลประโยชน์และสิ่งตอบแทน หากผู้ตามสามารถทำข้อตกลงหรือเงื่อนไขตามข้อเสนอของผู้นำ ผู้นำจะให้บางสิ่งบางอย่างที่ผู้ตามต้องการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่ผู้ตามต้องการ ทำให้ผู้นำมีอิทธิพลมาก เพราะแรงจูงใจที่เสนอผู้ตาม จะเป็นตัวผลักดันให้ผู้ตามทำตามเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนต้องการ (พนมวรรณ โปธิสาร, 2554)

Burns (1978 : 425-427) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) กล่าวว่า พื้นฐานของผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ การใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดยที่ผู้นำยอมรับความต้องการของผู้ตามด้วยการให้วัตถุหรือสิ่งของมีค่าตามที่ผู้ตามต้องการ แต่มีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนคือ ผู้ตามต้องทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามข้อตกลง ผู้ตามจึงจะได้รางวัลตอบแทนเป็นการแลกเปลี่ยน ขณะที่ผู้นำก็ได้ประโยชน์จากผลงานที่สำเร็จนั้น ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจึงเน้นการทำให้ผลการปฏิบัติงานขององค์กรในปัจจุบันให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ (Efficiency) บังเกิดผลดี (Excel) ผู้นำแบบนี้จึงมีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการให้เป็นไปตามหน้าที่ทางการบริหาร (Management Functions) เช่น การวางแผน การจัดองค์กร การจัดสรรงบประมาณ การติดตามควบคุม เป็นต้น ทั้งนี้ หากผู้ตามปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนก็จะมี การลงโทษ ไม่ให้รางวัลหรือไม่ตอบสนองความต้องการของผู้ตาม ความสัมพันธ์ในการทำงานระหว่างผู้นำและผู้ตามจึงไม่เน้นความเป็นส่วนตัวมากนัก และอยู่บนพื้นฐานของการบริหารจัดการโดยดำเนินงานตามกฎระเบียบ กระบวนการ และบรรทัดฐานที่มีอยู่แล้ว ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจึงมีความเป็นผู้บริหารจัดการ (Manager) มากกว่าพฤติกรรมด้านความหมายของการเป็นผู้นำ (Leader) มุ่งเน้นความมีประสิทธิภาพเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนสามารถปรับให้มีประสิทธิผลเพิ่มขึ้นได้ โดยทำให้ความคาดหวังในงานมีความชัดเจนมากขึ้นพร้อมกับยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือผู้ตามให้เกิดความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้การช่วยตอบสนองความต้องการพื้นฐานของผู้ตามจะทำให้ผลงานและขวัญกำลังใจของผู้ตามสูงขึ้นด้วย

ต่อมา Bass and Avolio (1994) ได้ขยายแนวคิดของ Burns มาใช้กับการบริหารองค์การ และเสนอองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนที่ทำให้มีอิทธิพลต่อผู้ตาม ได้แก่

1) การให้รางวัลตามสถานการณ์ (Contingent Reward : CR) ผู้นำและผู้ตามได้สร้างข้อตกลงร่วมกันโดยเน้นการแลกเปลี่ยน คือ ผู้นำจะให้รางวัลที่เหมาะสมเมื่อผู้ตามปฏิบัติงานตามข้อตกลงหรือได้ใช้ความพยายามสมควร ผู้นำจะพยายามส่งเสริมหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ตามเพื่อที่จะได้สามารถทำงานได้ตามข้อตกลง ผู้นำจะศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้ตามต้องการ แล้วประสานสัมพันธ์ระหว่างการนำเสนอสิ่งที่ผู้ตามต้องการกับผลงานที่ผู้นำต้องการให้เกิดขึ้น ด้วยการให้แรงเสริม (Reinforcement) แก่ผู้ตาม โดยผู้นำอาจชมเชย เมื่อผู้ตามทำงานได้ดีขึ้น ขึ้นเงินเดือน ให้โบนัส เลื่อนตำแหน่ง สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ให้การสรรเสริญยกย่อง และให้การยอมรับต่อหน้าบุคคลอื่น เพื่อช่วยให้ผู้ตามทำงานได้ดีขึ้น ผู้นำแบบนี้มักสนใจโดยการให้รางวัลเป็นการตอบแทน และมักสนใจด้วยแรงจูงใจขั้นพื้นฐานหรือแรงจูงใจภายนอก

2) การบริหารแบบวางเฉย (Management-by-Exception : ME) เป็นรูปแบบของการบริหารงานของผู้นำที่มีการบริหารงานแบบไม่พยายามปรับเปลี่ยนงานจากที่เป็นอยู่คือ ปล่อยให้ไปเป็นไปตามที่เคยเป็น โดยผู้นำจะไม่พยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยวใดๆ แต่ผู้นำจะทำหน้าที่ก็ต่อเมื่อเกิดปัญหา หรือข้อผิดพลาด หรืองานไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผู้นำก็จะมี การแทรกแซงโดยทันที ซึ่งการบริหารแบบวางเฉย แบ่งออกได้ 2 แบบ คือ

2.1) การบริหารแบบวางเฉยเชิงรุก (Active Management – by - Exception) ผู้นำจะใช้วิธีการทำงานแบบกันไว้ดีกว่าแก้ ผู้นำจะคอยสังเกตผลการทำงานของผู้ตามและช่วยแก้ไขให้ถูกต้องเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้น ผู้นำจึงต้องแสวงหาข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้นำทราบความต้องการของผู้ตาม และช่วยให้ผู้ตามทราบว่าต้องทำอะไรหรือต้องทำอะไร จึงจะทำงานได้สำเร็จ ซึ่งแรงจูงใจของผู้ตามจะสูงขึ้นตามความสอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่ผู้นำต้องการกับผลตอบแทนที่ผู้ตามจะได้รับ เมื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย

2.2) การบริหารแบบวางเฉยเชิงรับ (Passive Management-by-Exception) ผู้นำใช้การบริหารงานแบบเดิมและพยายามรักษาสถานภาพเดิม (Status Quo) トラバเท่าที่วิธีการทำงานแบบเก่ายังได้ผล ผู้นำจะเข้าไปแทรกแซงก็ต่อเมื่อมีสิ่งผิดพลาดเกิดขึ้น

หรือทำงานได้ต่ำกว่ามาตรฐาน และมีแนวโน้มที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้ามากกว่าการพิจารณาถึงผลในระยะยาว

2.3.3.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

Burns (1978) นักวิชาการคนแรกที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ได้เสนอว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership) คือ ผู้นำที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม พยายามให้ผู้ตามได้รับการตอบสนองสูงกว่าความต้องการของผู้ตาม เน้นการพัฒนาผู้ตาม กระตุ้นและยกย่องซึ่งกันและกันจนเปลี่ยนจากผู้ตามเป็นผู้นำ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้น ทั้งวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และวัฒนธรรมขององค์กร และการสนับสนุนการริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความเปลี่ยนแปลงโดยไม่ใช้แรงจูงใจทางวัตถุ แต่จะจูงใจผู้ตามด้วยวิธีการชักจูงโน้มน้าวผู้ตามให้ตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของงาน รวมถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

ต่อมา Bass (1985) ได้พัฒนาแนวคิดของ Burns และอธิบายเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงไว้ว่า ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจะคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสิ่งที่ดีกว่า โดยอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ กระบวนการทำงาน รวมถึงวัฒนธรรมและบรรทัดฐานขององค์กร พร้อมกับการสนับสนุนให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความพยายามในการยกระดับความต้องการในการที่จะประสบความสำเร็จและการพัฒนาตนเองของผู้ตาม พร้อมทั้งส่งเสริมการพัฒนาของกลุ่มองค์กร และสนับสนุนความเชื่อมั่นของผู้ตามว่า ผู้ตามสามารถพัฒนาและเติบโตได้มากกว่าศักยภาพตามที่คุณคิด พยายามลดความผิดพลาดให้เหลือน้อยที่สุด แต่หากเกิดขึ้นแล้วจะเปลี่ยนความผิดพลาดนั้นเป็นบทเรียนมากกว่าการลงโทษหรือวิจารณ์ความผิดพลาดของผู้ตาม

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง จึงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามและพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้ไปสู่ในระดับที่สูงขึ้น ทำให้ผู้ตามเกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและองค์กร รวมถึงมีการจูงใจให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาเพื่อไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม และมีการดำเนินงานโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่ง Bass and Avolio (1990) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง หรือที่เรียกว่า 4I (Four I's) ดังนี้

1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หรือ ผู้นำที่มีศรัทธาบารมี (Idealized Influence หรือ Charisma Leadership : II หรือ CL) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบ

อย่างที่ดีแก่ผู้ตาม โดยผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงาน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติตัวเหมือนผู้นำหรือเลียนแบบผู้นำ โดยผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด มีความตั้งใจ ไหวพริบ เชื้อมั่นในตนเอง มีความแน่วแน่ในอุดมการณ์ มีความเชื่อและค่านิยม สามารถควบคุมสติอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต มีศีลธรรมและจริยธรรมสูง ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงคุณลักษณะนี้คือ ผู้นำจะต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้อื่นมากกว่าความต้องการของตนเอง โดยองค์ประกอบด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์นั้นบอกถึงการมีความสามารถพิเศษของผู้นำที่ส่งผลให้ผู้ตามเต็มใจที่จะปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ที่ผู้นำได้กำหนดไว้

2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration : IC) หมายถึง ผู้นำจะให้ความสำคัญและดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล สร้างบรรยากาศในการทำงานด้วยการสนับสนุนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มองผู้ตามเป็นบุคคลมากกว่าเป็นพนักงานหรือเป็นเพียงปัจจัยการผลิตและมอบหมายงานเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่าและมีความสำคัญ โดยผู้นำจะทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) และเป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ตามและเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น ให้โอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาการสัมฤทธิ์ผลและการเติบโตของผู้ตาม นอกจากนี้ ผู้นำยังเป็นผู้ฟังที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการสื่อสารแบบสองทางและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นการส่วนตัว รวมถึงการให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือผู้ตามในการทำงาน โดยที่ผู้ตามจะไม่รู้สึกว่ากำลังถูกตรวจสอบ

3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation : IS) หมายถึง การที่ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในที่ทำงานและทำให้ผู้ตามหาแนวทางใหม่ๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อหาข้อสรุปใหม่ๆ ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ โดยการตั้งสมมติฐาน การเปลี่ยนกรอบและการมองปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ ผู้นำจะสร้างแรงจูงใจและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆ ในการพิจารณาปัญหาและการหาคำตอบของปัญหา สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตามว่าทุกปัญหาต้องมีวิธีแก้ไขและพิสูจน์ให้เห็นว่าสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ได้จากความร่วมมือร่วมใจในการช่วยกันแก้ไขปัญหาของผู้ร่วมงานทุกคน การกระตุ้นทางปัญญาก็เป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาความสามารถของผู้ตามในการตระหนักเข้าใจและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง

4) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation : IM) หมายถึง การที่ผู้นำจูงใจผู้ตามให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team Spirit) ให้มีชีวิตชีวา กระตือรือร้นและมองโลกในแง่ดี พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ตามทราบถึงความคาดหวังที่ผู้นำมีต่อผู้ตาม ผู้นำจะแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามประโยชน์ส่วนตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจองค์กร ผู้นำจะช่วยพัฒนาความผูกพันต่อเป้าหมายระยะยาวของผู้ตามและจูงใจให้ผู้ตามทำงานบรรลุเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ หลายครั้งที่พบว่าการสร้างแรงบันดาลใจนี้เกิดขึ้นจากการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นทางปัญญา โดยการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลนั้นทำให้ผู้ตามรู้สึกว่าคุณค่าและการกระตุ้นให้ผู้ตามสามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ส่วนการกระตุ้นทางปัญญาจะช่วยให้ผู้ตามสามารถจัดการกับอุปสรรคและส่งเสริมด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตาม เพื่อความเข้าใจต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง จึงขอสรุปด้วยการนำเสนอตารางเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

ความแตกต่าง	ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
คุณลักษณะ	มุ่งกระบวนการแลกเปลี่ยน ความคิดแบบค่อยพัฒนาอยู่ ภายใต้สภาพการที่เป็นการ ตอบสนอง (Reactive)	มุ่งความสัมพันธ์ความคิดเป็น แบบเปลี่ยนแปลงโดยสิ้นเชิง เกิดขึ้นจากวิกฤติการณ์ เป็น ลักษณะการริเริ่ม (Proactive)
แรงจูงใจ	รางวัล (ภายนอก)	การเห็นคุณค่า (ภายใน)
อำนาจ	ประเพณีปฏิบัติ	ความมีบุคลิกพิเศษ
จุดเน้น	เน้นการควบคุมผลผลิตและ ผลงาน	วิสัยทัศน์ ค่านิยม ความ คาดหวังและบริบท
ผลที่ได้	การทำงานตามที่คาดหวัง	ก้าวกระโดดในการทำงาน
ผลที่เกิด	การแลกเปลี่ยน	การเปลี่ยนแปลง
กรอบเวลา	มองปัจจุบัน	มองอนาคต

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (ต่อ)

ความแตกต่าง	ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ผู้นำ	เน้นในกิจกรรม ชี้อุปสรรค ชัดเจน ตระหนักในความ ต้องการจัดการแบบวางเฉย	เป็นที่ปรึกษา ผู้ฝึกสอน และ ครู มีการกระจายอำนาจให้แก่ ละบุคคล ให้อำนาจตัดสินใจ เข้าถึงได้ง่าย
ผู้ใต้บังคับบัญชา	แสวงหาความมั่นคง เน้นความ ต้องการของตนเอง	ละเว้นประโยชน์ส่วนตนและ ทำมากกว่าที่คาดหวัง

ที่มา ปรับปรุงจาก Mosley, Pictri, และ Megginson (1986 อ้างถึงใน รัตติกรณ ังวิศาล, 2559) และ Yulk, (1998 อ้างถึงใน สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550)

2.3.4 ภาพรวมของแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการทางอิทธิพลของบุคคลที่ส่งต่อไปยังบุคคลอื่น เพื่อให้บุคคลปฏิบัติงาน ที่ช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ผู้นำที่ดีควรแสดงภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบุคคล ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงและเกิดประโยชน์ต่อองค์กรอย่างยั่งยืน ภาวะผู้นำจึงมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ตาม และมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในองค์กรกับองค์กร โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวจะทำให้สมาชิกในองค์กรรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร แสดงทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีต่อองค์กร พร้อมการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและทุ่มเท เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ครั้นนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร ประกอบไปด้วย ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร ความสำคัญความผูกพันต่อองค์กร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กร และปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ดังนี้

2.4.1 ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร

Robertson-Smith and Markwick (2009: 14) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ทัศนคติและค่านิยมของพนักงานที่มีต่อองค์กรในทางบวก โดยพนักงานจะตระหนัก

ถึงบริบททางธุรกิจและการทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของงาน เพื่อผลประโยชน์ขององค์กร ซึ่งองค์กรต้องส่งเสริมให้เกิดความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานต่างๆ ด้วยวิธีการสื่อสารแบบสองทางกันระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง

Forbes (2012) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความมุ่งมั่นทางอารมณ์ของพนักงานที่มีต่อองค์กรและเป้าหมายขององค์กร ด้วยการเอาใจใส่ในงานและเป้าหมายขององค์กร โดยไม่ได้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนควรได้รับเป็นหลัก

Allen, Malarine (2014) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง การแสดงออกของพนักงานที่มีต่อองค์กร ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ตั้งใจทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น ความผูกพันของพนักงาน คือ การแสดงออกถึงความเอาใจใส่ในงาน มุ่งมั่นทำงาน กระตือรือร้น ความรับผิดชอบและการมุ่งสร้างผลลัพธ์

Custom insight (2019) ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง การแสดงออกของพนักงานที่มีความกระตือรือร้นเกี่ยวกับงานของตนเอง มีความมุ่งมั่นต่อองค์กรและมีความพยายามมุ่งมั่นทำงานด้วยความตั้งใจ

นอกจากนี้ นักวิจัยในประเทศไทยได้ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร ในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ทศนคติหรือความรู้สึกของสมาชิกในองค์กรที่มีต่อองค์กรในทางบวก เช่น ความจงรักภักดีต่อองค์กร ยอมรับเป้าหมาย ค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร พร้อมทุ่มเทความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานด้วยความยินดีเพื่อขับเคลื่อนให้องค์กรไปสู่ความสำเร็จ (น้ำทิพย์ แซ่เฮ้ง, 2557; สมจิตร จันทร์เพ็ญ, 2557; นิตยา บ้านโก, 2558; กัญจนภัส ชูผล, 2559)

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ทศนคติของบุคคลที่มีต่อองค์กรในทางบวก ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่อองค์กรในทางที่ดี โดยบุคคลจะเข้าใจและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร พร้อมปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถด้วยยินดี เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.2 ความสำคัญของความผูกพันต่อองค์กร

กิริตกร บุญสง (2561) กล่าวว่า การสร้างความผูกพันของบุคคลต่อองค์กรจะทำให้บุคคลร่วมกันทำงานอย่างมีความสุข เกิดการสร้างผลการดำเนินงานที่ดี บุคคลมีความรู้สึกที่ดีและแสดงพฤติกรรมที่ดีต่องาน ต่อผู้ร่วมงานและองค์กร พร้อมจะทุ่มเทและสนับสนุนเป้าหมายที่

ท้าทายขององค์กร ทำให้เกิดผลการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล ทีม และองค์กรอย่างดียิ่งเยี่ยม สอดคล้องกับ ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงฆาร (2560: 48) กล่าวว่า ความผูกพันของบุคคลมีความเชื่อมโยงกับ ผลการปฏิบัติงาน โดยบุคคลจะใส่ใจพลังและความตั้งใจที่มีอยู่ในความรู้สึกผูกพันนั้น ทำให้เกิด ความทุ่มเทความสามารถลงไปในงานอย่างเต็มกำลัง เพิ่มความรู้สึกรับผิดชอบงานและมีแรงจูงใจ ที่จดจ่อกับภารกิจในมือเป็นพิเศษ

ทั้งนี้ ศิริวัลย์ ศรีวิเศษ (2560) สรุปความสำคัญของการสร้างความผูกพันในตัว บุคลากรส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ดังนี้

- 1) เป็นการเสริมสร้างกำลังใจให้บุคลากรร่วมมือปฏิบัติงานเพื่อองค์กร
- 2) เป็นการสร้างศรัทธา และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ทำให้ บุคลากรมีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กร
- 3) เป็นการสร้างความสามัคคี และการปฏิบัติงานเป็นทีม คือ ทุกคนต่างให้ความ ร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่ เพื่อความสำเร็จขององค์กร
- 4) เป็นการสร้างความจงรักภักดีและเสียสละเพื่อองค์กร
- 5) เป็นการสร้างมาตรฐานในการปฏิบัติงาน และทำให้งานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 6) เป็นการสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมที่ดีในการปฏิบัติงาน
- 7) เป็นการลดข้อขัดแย้งต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงาน

2.4.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความผูกพันขององค์กร

ความผูกพันต่อองค์กร เป็นการแสดงออกของสมาชิกในองค์กรในลักษณะเชิง สร้างสรรค์ โดยทุ่มเทร่างกาย แรงใจ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ตนเองได้รับผิดชอบให้ บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ จากการศึกษา ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่า แนวคิดเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรมีนักวิชาการได้นำเสนอไว้ หลากหลาย ดังนี้

Becker (1960) เสนอแนวคิดความผูกพันต่อองค์กร คือ ทฤษฎีการลงทุน (side-bet theory) ที่กล่าวว่า บุคคลเกิดความผูกพันต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นเพราะว่าบุคคลนั้นได้สร้างการลงทุนต่อ สิ่งนั้นๆ ไว้ (side-bet) ถ้าหากเขาไม่มีความผูกพันต่อสิ่งนั้นก็จะทำให้เขาสูญเสียมากกว่าความผูกพันไว้ จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำโดยไม่มีทางเลือก ทั้งนี้ ระดับความสำคัญของการลงทุนในบางประการจะผันแปร ตามมิติระยะเวลา คือ คุณภาพของสิ่งที่ลงทุนไปจะมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นตามระยะเวลาในการอยู่กับ

องค์กรนานเพียงใด ก่อให้เกิดการสะสมทรัพยากรที่จะได้รับ อันเนื่องมาจากระบบการจ้างงานขององค์กร อาทิ รูปแบบเงินเดือนมากขึ้น สวัสดิการ และอำนาจหน้าที่หรือสิ่งที่อุทิศในรูปของกำลังกายและกำลังใจ ดังนั้น บุคคลที่ทำงานอยู่กับองค์กรมานานย่อมตัดสินใจลาออกจากองค์กรได้ลำบากกว่าคนที่ทำงานกับองค์กรไม่นาน เพราะเขาจะพิจารณาว่าหากลาออกจากองค์กรก็เท่ากับว่าการลงทุนของเขาที่ได้สะสมไว้มันสูญหายไปด้วย ซึ่งอาจจะไม่คุ้มค่างกับผลประโยชน์ที่จะได้รับจากองค์กรใหม่

Porter et al. (1974) กล่าวว่า ความผูกพันขององค์กร หมายถึง ความรู้สึกผูกพันทางจิตใจของพนักงานที่มีต่อองค์กร โดยพนักงานจะแสดงความผูกพันต่อองค์กรใน 3 ลักษณะประกอบด้วย

1) ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร หมายถึง การที่บุคคลมีทัศนคติทางบวกต่อองค์กร โดยมีความเชื่อว่าองค์กรเป็นสถานที่ที่ดีและเหมาะสมกับตนมากที่สุด รวมถึงความรู้สึกการเป็นเจ้าของและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร และการยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และมีความเชื่อว่าองค์กรจะนำเขาไปสู่ความสำเร็จได้

2) ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อความสำเร็จขององค์กร หมายถึง การที่บุคคลพร้อมที่จะทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจ เพื่อปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยบุคคลจะทุ่มเทแรงกายแรงใจ สติปัญญาในการทำงานเพื่อประโยชน์และความก้าวหน้าขององค์กร เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็จะพยายามช่วยกันแก้ปัญหา

3) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร หมายถึง การที่บุคคลมีความจงรักภักดีต่อองค์กร ภาควุฒิใจในความเป็นสมาชิก และถึงแม้จะมีงานลักษณะเดียวกันที่เสนอให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าบุคคลก็ไม่ต้องการที่จะโยกย้ายออกจากองค์กร เป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ต่อองค์กร เป็นความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน และพยายามที่จะรักษาสมาชิกภาพไว้โดยไม่โยกย้ายไปไหน

Allen & Meyer (1990) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กร คือ สภาวะทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อองค์กรของตน มีอิทธิพลสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะคงไว้ซึ่งสมาชิกขององค์กร และการมีจิตสำนึกในการดำรงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป ซึ่งองค์ประกอบความผูกพันต่อองค์กรมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1) ความผูกพันด้านความรู้สึก (Affective Commitment) หมายถึง อารมณ์ ความรู้สึกผูกพันของบุคคลที่มีต่อองค์กร โดยที่บุคคลรู้สึกถึงความเป็นสมาชิกขององค์กร รู้สึกยึดมั่นกับองค์กรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์กร และการเข้าไปมีส่วนร่วมกับองค์กร

2) ความผูกพันด้านการคงอยู่ (Continuance Commitment) หมายถึง ความผูกพันต่อองค์กรที่เกิดจากการจ่ายค่าตอบแทน เพื่อแลกเปลี่ยนกับการคงอยู่กับองค์กรของบุคคล แต่ละคน เป็นการรับรู้ของบุคคลถึงผลประโยชน์ที่เสียไปถ้าเขาต้องออกจากองค์กร ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเลือกที่จะอยู่กับองค์กรต่อไป

3) ความผูกพันด้านบรรทัดฐาน (Normative Commitment) หมายถึง จิตสำนึกในการดำรงอยู่เป็นสมาชิกขององค์กร รู้สึกว่าเมื่อเข้าเป็นสมาชิกขององค์กรแล้ว ต้องมีความผูกพันและความจงรักภักดีต่อองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้องและสมควรทำ ถือเป็นพันธะผูกพันที่ต้องมีการปฏิบัติหน้าที่ในองค์กร

จากการศึกษาแนวคิดความผูกพันต่อองค์กรที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาแนวคิดความผูกพันต่อองค์กรของ Porter et al. (1974) ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมาย และความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร เนื่องจากเป็นความผูกพันต่อองค์กรที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกและการแสดงพฤติกรรมของบุคลากรที่มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับบริบทการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.4.4 ภาพรวมของแนวคิดและทฤษฎีความผูกพันต่อองค์กร

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อองค์กร โดยจะแสดงความคิดและพฤติกรรมในทางที่ดีให้กับองค์กร พร้อมยินดีเข้าร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ที่องค์กรจัดขึ้น เพื่อให้องค์กรประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อปกป้องถึงความผูกพันต่อองค์กรของบุคคลใน 3 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้าที่จะยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร 2) ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามเพื่อความสำเร็จขององค์กร และ 3) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะดำรงรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร

2.5 ข้อมูลพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีศักยภาพเป็นเมืองโบราณที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน หลักฐานทางโบราณคดีบ่งชี้ว่าเมืองโบราณอุทองมีผู้คนอยู่อาศัยตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์

เมื่อประมาณ 3,500 ปีมาแล้ว จากการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเมืองโบราณอู่ทองพบว่า แม่น้ำจะระเซ้สามพันซึ่งไหลผ่านตัวเมืองอู่ทองและเชื่อมต่อกับแม่น้ำท่าจีนออกไปสู่ทะเล เป็นเส้นทางสำคัญที่ทำให้เมืองอู่ทองเป็นศูนย์กลางการค้าหรือเมืองท่าภายในที่สำคัญแห่งหนึ่งในช่วงก่อนพุทธศตวรรษที่ 12 จากหลักฐานจำพวกโบราณวัตถุซึ่งแสดงการติดต่อค้าขายกับเปอร์เซีย อินเดีย โรมัน และจีน ตัวอย่างเช่น เหรียญที่แสดงสัญลักษณ์ของกษัตริย์ตราประทับที่ใช้ในการค้า พระพิมพ์ที่แสดงถึงวัฒนธรรมอินเดีย สินค้าจากโรมัน เหรียญโรมัน เป็นต้น หลักฐานทางโบราณคดีจำนวนมากยังทำให้สันนิษฐานได้ว่า เมืองโบราณอู่ทองได้รับเอาศาสนาพุทธมาจากอินเดียตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 9-10 ตัวอย่างที่สำคัญ ได้แก่ ชิ้นส่วนประติมากรรมดินเผารูปพระอุ้มบาตร 3 รูป ซึ่งมีรูปแบบทางศิลปะแบบอมราวดีธรรมจักร และเสาศิลา รวมไปถึงการพบเหรียญจารึกด้วยอักษรปัลลวะ ที่มีความหมายว่า “การบุญของพระเจ้าศรีทวารวดี” เหรียญจารึกนี้เป็นหลักฐานชิ้นสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการปกครองแบบ “ธรรมวิชัย” ซึ่งเป็นหลักการปกครองที่เน้นชัยชนะที่เกิดจากธรรมมิใช่การสงคราม อันเป็นลักษณะเด่นของกษัตริย์ทวารวดี ทำให้สรุปได้ว่า ดินแดนแห่งนี้อาจเคยปกครองหรือมีความสัมพันธ์กับกษัตริย์ในสมัยทวารวดี จากหลักฐานทั้งหมด เมืองโบราณอู่ทอง จึงเป็นแหล่งโบราณคดีอีกแห่งหนึ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น เป็นผลให้อำเภออู่ทองเป็นเมืองที่มีคุณค่าทั้งทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ยังหลงเหลือให้เห็น ทั้งสถานที่โบราณสถาน โบราณวัตถุ หมู่บ้านวัฒนธรรม อันเป็นสิ่งมีค่าที่ควรได้รับการส่งเสริม เชิดชู และพัฒนา ปัจจุบันอำเภออู่ทอง ได้มีการพัฒนาและฟื้นฟูให้กลับมาสู่ความรุ่งเรือง เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรี

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนท้องถิ่น โดยให้มีการบริหารและพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ มีองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยว ให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ รวมถึงให้มีความสามารถในการระดมบุคลากร งบประมาณ และเครื่องมือเครื่องใช้มาใช้ในการบริหารจัดการท่องเที่ยวอย่างมีเอกภาพและแก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว และส่งเสริมให้มีการนำความรู้ด้านการบริหารจัดการสมัยใหม่มาใช้เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ จึงจัดตั้งองค์การบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนขึ้นในปี 2546 โดยมีการประกาศ

พื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำนวน 6 พื้นที่ คือ พื้นที่พิเศษหมู่เกาะช้างและพื้นที่เชื่อมโยง พื้นที่พิเศษเมืองพัทยาและพื้นที่เชื่อมโยง พื้นที่พิเศษอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย ศรีสัชนาลัย กำแพงเพชร พื้นที่พิเศษเลย พื้นที่พิเศษเมืองเก่า่าน และพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง

พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้รับการยกระดับเมืองโบราณให้เป็นพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว ตามมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2555 โดยได้รับการส่งเสริมจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ในการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมตามวิถีชีวิตของชุมชน อันเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น ผ่านกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้เก็บเกี่ยวประสบการณ์ รวมไปถึงการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีโอกาสได้ร่วมรับผลประโยชน์ไปด้วยกันผ่านการคิดร่วมกัน ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบด้วยกัน ปัจจุบัน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง มีขนาดพื้นที่ประมาณ 38.16 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น 2 เขตเทศบาลตำบล ได้แก่ เทศบาลตำบลอุทอง และเทศบาลตำบลท้าวอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยชุมชน 25 ชุมชน มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวชุมชนเกษตร การท่องเที่ยวชุมชนประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวชุมชนวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เป็นต้น โดยมีสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) เป็นองค์กรพี่เลี้ยง มีหน้าที่ในการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเมืองโบราณให้เป็นเมืองท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ได้ให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนและให้ความรู้กับชุมชน และคัดเลือกชุมชนต้นแบบ 5 หมู่บ้านจาก 25 ชุมชนในพื้นที่เขตเมืองโบราณอุทอง ที่ถือว่าเป็นชุมชนที่มีทรัพยากรที่น่าสนใจ และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้แก่ ชุมชนบ้านโคก ซึ่งเป็นชุมชนวัฒนธรรมข้าว ชุมชนเนินพลับพลา พื้นที่นี้มีแหล่งโบราณคดีซากปรักหักพัง ชุมชนบ้านดงเย็น ซึ่งโดดเด่นด้านการเกษตร ชุมชนวัดอุทองเป็นวิถีชีวิตคนเมือง ชุมชนเขาพระ เน้นในเรื่องธรรมชาติและการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย โดยเฉพาะสวนหินพุหางนาค ซึ่งเป็นภูเขาหินขนาดใหญ่ เพื่อใช้เป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามา ส่วน 20 ชุมชนที่เหลือจะมีหน้าที่ในการสนับสนุนการท่องเที่ยวด้านอื่นๆ เช่น การผลิตสินค้าของที่ระลึก อาหาร วัตถุดิบต่างๆ นอกจากนี้ ได้จัดตั้งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชน และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยมีชมรมเป็นหนึ่งในกลไกของการพัฒนาในโครงการดังกล่าว เนื่องจากชมรม

คือ ตัวแทนของประชาชนทั้ง 25 ชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี นั้น หมายความว่า หากชุมชนต้องการสิ่งใดหรือต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนหรือหน่วยงานอื่น สามารถนำเสนอความต้องการที่ชมรมนี้ได้ เพื่อเสนอความต้องการหรือความคิดเห็น จากนั้น ชมรมฯ จะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการติดต่อประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป (สำนักงานพื้นที่พิเศษ 7, 2556 และ เปี่ยมศักดิ์ คุณากรประทีป, 2558)

กระบวนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ (กุลวดี ละม้ายเงิน, 2558)

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วม โดยมีการจัดประชุมของสำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท. 7) เพื่อให้ภาคีที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการท่องเที่ยว และการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ

ขั้นตอนที่ 2 การค้นหาผู้นำ เป็นการค้นหาผู้นำจากตัวแทนของชุมชนต่างๆ เพื่อประสานงานข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 3 การจัดตั้งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว จัดตั้งขึ้นเพื่อกำหนดและดำเนินงานตามกฎระเบียบ จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการ กิจกรรม ส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนและทุกภาคี

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนทางการท่องเที่ยว เป็นการวางแผนที่เกิดจากการเสนอความคิดเห็นของสมาชิกในชมรม และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการตามแผน เป็นการดำเนินการตามแผนการท่องเที่ยวที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 6 การติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลการดำเนินงานทางการท่องเที่ยวว่าประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยการช่วยเหลือของสำนักงานพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว

ปิ่นฤทัย คงทอง (2559) ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูล

ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย บุคลากรภาครัฐ ผู้ประกอบการ และตัวแทนชุมชน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และแบบสโนว์บอลล์ (Snowball sampling) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 1) การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว 2) การประสานงานที่ดีและความร่วมมือ 3) การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น 4) การมีส่วนร่วมของประชาชน และ 5) ภาวะผู้นำชุมชน

ศุภมาส แหวนวิเศษ (2560) ศึกษาถึงปัจจัยแห่งความสำเร็จในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลน้ำเขียว จังหวัดตราด ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ กลุ่มผู้บริหารและตัวแทนสมาชิกกลุ่มย่อยของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลน้ำเขียว จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ตำบลน้ำเขียว จังหวัดตราด คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชน ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิกผ่านช่องทางแอปพลิเคชันไลน์ (LINE) การแจ้งตรง การบอกต่อ การโทรศัพท์ การประชุมต่าง ๆ และปัจจัยด้านการเมืองท้องถิ่น โดยมีผู้มีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ตำบลน้ำเขียว ได้แก่ นายกเทศมนตรีและประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลน้ำเขียว ซึ่งเป็นผู้นำของชมรมที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกับสมาชิกตั้งแต่เริ่มจัดตั้งชมรม ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสมาชิก ติดต่อประสานงานกับกลุ่มภาคีเครือข่ายหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย คนในชุมชน กลุ่มคณะนักศึกษาและนักท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ในการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการตัดสินใจที่เด็ดขาด กล้าคิดกล้าทำ และฝ่าฟันอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยมีลักษณะของผู้นำที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่นำมาซึ่งการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของชมรม

วริศรา สมเกียรติกุล (2561) ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา ชุมชนตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนและเสนอแนวทางในการส่งเสริม

การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน กลุ่มเป้าหมายของการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จำนวน 379 ราย และการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จำนวน 36 ราย และใช้สถิติเชิงอ้างอิง (F-test และ Multiple Regression) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเพศและอาชีพส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนที่แตกต่าง นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมและปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน เช่นเดียวกันกับ ความผูกพันของชุมชนพบว่า ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน สำหรับข้อเสนอแนะเพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน คือ ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งนักท่องเที่ยว ควรมีส่วนร่วมในการจัดการและพัฒนาสิ่งแวดล้อมตามบทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้ทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่เคียงคู่ชุมชนอย่างยั่งยืนสืบไป

Laurien Persoon (2016) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืน : การศึกษาด้วยวิธีผสมผสาน กล่าวว่า แผนพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนเป็นประเด็นสำคัญของหลายๆ ชุมชน หากแผนพัฒนาไม่มีความยั่งยืน อาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ยากต่อการแก้ไขต่อกระบวนการพัฒนาในระยะยาวได้ ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่า ภาวะผู้นำ ความสามารถของชุมชน และความมั่นคงทางการเงิน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชน

Ripin Lamat, Shazali Johari and Puvaneswaran Kunasekaran (2019) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืนในชุมชนพื้นเมืองของรัฐลัมปีร์ ซาราวัก โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงบทบาทของชุมชนที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ชนบท แม้ว่าภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ริเริ่มด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนก็ตาม ผลการศึกษาพบว่า มุมมองในการมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ ในการกำหนดแนวปฏิบัติที่ดีของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

ศิรินาถ ราชคำ (2557) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทำงานเป็นทีมกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP กรณีศึกษากลุ่มสนุก (สกลนคร

นครพนม มุกดาหาร) ประชากร คือ สมาชิกของกลุ่ม OTOP จำนวน 11,469 คน จาก 380 กลุ่ม คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 390 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัย สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์เส้นทาง ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสัมพันธ์โดยตรงกับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยปรับมาตรฐานเท่ากับ 0.441

สรารวรรณ เรืองกัลปวงศ์ และอรุณพ เรืองกัลปวงศ์ (2559) ศึกษาถึงการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นคนในชุมชน 7 หมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการ และผู้นำชุมชน จำนวน 9 คน กลุ่มที่ 2 คือ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี จำนวน 373 คน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากในทุกด้าน อันดับแรกคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็นอันดับสุดท้าย ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ประกอบไปด้วย ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมาคือ ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์และภาวะผู้นำ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

สุธิญา พรหมมาก (2554) ศึกษาถึงภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ ตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จำนวน 384 คน โดยใช้ในการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งระดับชั้น ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำ (ประกอบด้วย การสร้างบารมี การคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ)

มีผลต่อปัจจัยตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว (ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์) ผลวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบล เขาชัยสน จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับปานกลาง ระดับภาวะผู้นำของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เขาชัยสนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำ ได้แก่ การสร้างบารมี การคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

Setokoe (2019) ได้ศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบท : มุมมอง ด้านการท่องเที่ยวของผู้นำ พบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวได้รับการประกาศว่าเป็นกลไกใน การพัฒนาชนบทอย่างยั่งยืน โดยการพัฒนายั่งยืนที่มุ่งเน้นพัฒนาในพื้นที่ชนบท จำเป็นต้องให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ จึงก่อให้เกิดความพยายามร่วมกันระหว่างภาครัฐและผูปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการริเริ่มพัฒนาในพื้นที่ของพวกเขา การศึกษาใน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่ชนบทอย่างยั่งยืนของ หมู่บ้าน Nqileni ผลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์ แบบกึ่งโครงสร้างเพื่อขอข้อมูลจากสมาชิกของหมู่บ้าน Nqileni จำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำชุมชนมองว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการริเริ่มพัฒนาที่ดำเนินการ ในพื้นที่ ช่วยให้สามารถสร้างขีดความสามารถ และทำได้ดี การมีส่วนร่วมของชุมชนจะมี ผลต่อการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน ในขณะที่ตัวคนมุมมองของหนึ่งในผู้ให้ข้อมูลระบุว่าจะต้องมี ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้นำและสมาชิกในชุมชนในเรื่องของการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกด้าน ซึ่ง ช่วยให้ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย

2.6.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชน

สุธาทิพย์ เข็มน้อย (2554) ได้ทำการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมใน การจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 350 คน ผลการวิจัยการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกตามปัจจัย

ส่วนบุคคล พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านระยะเวลาในการประกอบอาชีพ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยสภาพแวดล้อมและความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

กฤษณะ พุ่งฟู (2560) ได้ศึกษาถึงความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ความผูกพันต่อชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชน ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างได้จากประชากรผู้ที่เป็นสมาชิกในชุมชนที่เป็นตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่บริเวณตลาดบางน้ำผึ้ง จำนวน 241 ครัวเรือน จากประชากรทั้งหมด 569 ครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า บุคคลที่มีความแตกต่างกันของอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อเดือนและระยะเวลาที่อยู่ในชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่างกัน ความรู้ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม และความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Fariborz Aref (2011) ได้ศึกษาถึงความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชน และการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยการศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนและระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวในเมืองชีราซ ประเทศอิหร่าน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และยังพบว่า ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชน เป็นตัวเร่งที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสำรวจใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ด้วยการศึกษเอกสารเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี หนังสือบทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอู่ทองและเทศบาลตำบลท้าวอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 24,049 คน (เทศบาลตำบลอู่ทอง, 2562 และอำเภออู่ทอง, 2562)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นประชาชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งได้แก่ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอู่ทองและเทศบาลตำบลท้าวอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967 อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์, 2555) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 และวิธีสุ่มตัวอย่างเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของ

ประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยใช้วิธีการเทียบบัญญัติไตรยางค์และการสุ่มแบบง่าย ซึ่งคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1967 อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์, 2555) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n	หมายถึง	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
N	หมายถึง	จำนวนประชากรทั้งหมด
e	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้

โดยให้ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ $\pm 5\%$ หรือ 0.05 กำหนดให้ $e = 0.05$ และ $N = 24,049$

แทนค่าได้ดังนี้

$$n = \frac{24,049}{1 + 24,049 (0.05)^2}$$

$$n = 393.455$$

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 394 ตัวอย่าง

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	พื้นที่เขตเทศบาล	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	เทศบาลตำบลอุ้มทอง	8,198	134
2	เทศบาลตำบลท้าวอุ้มทอง	15,851	260
จำนวน (รวม)		24,049	394

ที่มา: (เทศบาลตำบลอุ้มทอง, 2562 และอำเภออุ้มทอง, 2562)

2) ผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) จำนวน 1 คน ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุ้มทอง จำนวน 1 คน และตัวแทนสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุ้มทอง จำนวน 5 คน รวมเป็นจำนวน 7 คน เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับผลการวิจัยที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเลือกแบบสโนบอลล์ (Snowball sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล เพื่อศึกษาภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้ดังนี้

3.2.1 ขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

- 1) ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) เขียนแบบสอบถามฉบับร่างที่ตรงกับตัวแปรในกรอบแนวคิดที่ศึกษา โดยเรียบเรียงและปรับปรุงภาษาให้ชัดเจนและถูกต้อง
- 3) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและขอคำแนะนำ เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงในเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมตัวแปรต่างๆ เป็นไปตามกรอบแนวคิดหรือไม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไข
- 4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้สามารถนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาใช้ในการงานวิจัยครั้งนี้ได้

3.2.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) การสร้างเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เป็นคำถามลักษณะปลายปิด โดยมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ ผู้ตอบสามารถเลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวเท่านั้น ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนาเดิม และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามด้านข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ซึ่งแบบวัดภาวะผู้นำ มีข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 24 ข้อ ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า แบ่งเป็น

1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย

1.1) การให้รางวัลตามสถานการณ์	จำนวน	4	ข้อ
1.2) การบริหารแบบวางเฉย	จำนวน	4	ข้อ

2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง จำนวน 16 ข้อ ประกอบด้วย

2.1) การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	จำนวน	4	ข้อ
2.2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	จำนวน	4	ข้อ
2.3) การกระตุ้นทางปัญญา	จำนวน	4	ข้อ
2.4) การสร้างแรงบันดาลใจ	จำนวน	4	ข้อ

ลักษณะเกณฑ์การประเมินข้อคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบของ Likert Rating Scale 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนที่ใช้สำหรับการประเมิน ดังนี้

ระดับการปฏิบัติตลอดเวลา	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับการปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับการปฏิบัตินานๆ ครั้ง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับแทบไม่ได้ปฏิบัติเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามด้านข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อชุมชน ซึ่งแบบวัดความผูกพันต่อชุมชน มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 12 ข้อ ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า แบ่งเป็น

1) ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน	จำนวน	4 ข้อ
2) ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน	จำนวน	4 ข้อ
3) ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร	จำนวน	4 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบของ Likert Rating Scale 5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนที่ใช้สำหรับการประเมิน ดังนี้

ระดับความผูกพันมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับความผูกพันมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับความผูกพันปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับความผูกพันน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน

ระดับความผูกพันน้อยที่สุด ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามด้านข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งแบบการมีส่วนร่วมของชุมชน มีข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ใช้เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า แบ่งเป็น

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข	จำนวน	4	ข้อ
2) การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ	จำนวน	4	ข้อ
3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวน	4	ข้อ
4) การมีส่วนร่วมในรับผลประโยชน์	จำนวน	4	ข้อ
5) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	จำนวน	4	ข้อ
6) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา	จำนวน	4	ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบของ Likert Rating Scale

5 ระดับ โดยกำหนดค่าคะแนนที่ใช้สำหรับการประเมิน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ส่วนที่ 5 เป็นข้อคำถามปลายเปิด (Open – ended Question) ให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นของตนเองได้โดยอิสระ เกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

2) แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ โครงสร้างข้อคำถามในการสัมภาษณ์ได้มาจากผลการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เป็นการแสวงหาความจริงจากความคิดเห็นของคนในชุมชนที่อยู่พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) จำนวน 1 คน ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อู่ทอง จำนวน 1 คน และ

ตัวแทนสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบสโนบอลล์ (Snowball sampling) ซึ่งมีประเด็นคำถาม 2 ประเด็น ได้แก่ ปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อผู้วิจัยได้นำผลการสัมภาษณ์มาใช้ในการอธิบายและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

3.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

3.3.1 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ปรับปรุงมาจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ นำมาเรียบเรียงให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อความเนื้อหา งานวิจัย คุณภาพของเครื่องมือ ความถูกต้องของวัตถุประสงค์ที่ต้องการในงานวิจัยและครอบคลุมเนื้อหาได้ทั้งหมด จากนั้นนำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้อง ความครอบคลุมของข้อความกับวัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ และความเหมาะสมทางด้านภาษาของข้อความ สำหรับการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

1	คะแนน	แน่ใจว่าคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์
0	คะแนน	ไม่แน่ใจว่าคำถามวัดได้เที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์
-1	คะแนน	แน่ใจว่าคำถามวัดได้ไม่เที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์

ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item-Objective Congruence) ผลที่ได้จากการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความต้องมีค่าระหว่าง 0.50 – 1.00 แสดงถึงข้อความตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย สามารถนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาใช้ในงานวิจัยได้ ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความน้อยกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามที่สร้างขึ้นไม่เหมาะสมไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย หรือควรนำไปปรับปรุงให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย (ประสพชัย พสุนนท์, 2555) สำหรับค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความทั้ง 60 ข้อที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสมการ ดังนี้

3.3.2 การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองก่อนนำไปใช้จริง (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในกลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลบ้านแหลม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.5 หรือ ความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 95% ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (กัลป์ยา วาณิชขันธ์ชญา, 2551) ถ้าค่าที่ได้จากการทดสอบสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 0.7 แสดงว่าสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในงานวิจัยได้ ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค สามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_j^2}{S^2} \right]$$

กำหนดให้ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
 n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม
 $\sum S_j^2$ = ผลรวมของค่าคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
 S^2 = คะแนนความแปรปรวนของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัดจากแบบสอบถามในส่วนที่ 2-4 ผลจากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (α) พบว่า แบบสอบถามส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ มีค่า α เท่ากับ 0.986 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย มีค่า α เท่ากับ 0.815 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่า α เท่ากับ 0.905 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่า α เท่ากับ 0.700 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่า α เท่ากับ 0.829 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่า α เท่ากับ 0.837

แบบสอบถามส่วนที่ 3 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน มีค่า α เท่ากับ 0.858 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน มีค่า α เท่ากับ 0.892 ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร มีค่า α เท่ากับ 0.919

แบบสอบถามส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข มีค่า α เท่ากับ 0.827 การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ มีค่า α เท่ากับ 0.896 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว มีค่า α เท่ากับ 0.893 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่า α เท่ากับ 0.899 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีค่า α เท่ากับ 0.893 การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา มีค่า α เท่ากับ 0.894

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์		0.986
1. ผู้นำของท่านชี้แจงให้ทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.67	
2. ผู้นำของท่านแนะนำท่านเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	0.67	
3. ผู้นำของท่านให้ผลตอบแทนตามที่ได้ชี้แจงให้ท่านทราบเมื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย	0.67	
4. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านกระตือรือร้นกับงานที่ได้รับมอบหมาย	0.67	
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย		0.815
1. เมื่อผู้นำของท่านมอบหมายงานแก่ท่านเรียบร้อยแล้ว จะปล่อยให้ท่านปฏิบัติงานโดยไม่เข้าไปยุ่ง	0.67	
2. ผู้นำของท่านจะตักเตือนท่านเมื่อพบว่าท่านทำงานบกพร่อง	0.67	
3. ผู้นำของท่านให้ความช่วยเหลือแก่ท่าน เมื่อพบว่าท่านปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง	0.67	
4. ผู้นำของท่านมักตรวจสอบการปฏิบัติงานของท่านอย่างใกล้ชิด	0.67	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์		0.905
1. ผู้นำของท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	1.00	
2. การปฏิบัติงานของผู้นำของท่านทำให้ท่านทำงานได้อย่างราบรื่น	1.00	
3. ผู้นำของท่านมักแสดงวิสัยทัศน์ที่ทำให้ท่านเชื่อมั่นถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	1.00	
4. ผู้นำของท่านสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการใส่ใจและตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลอย่างยุติธรรม	1.00	
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา		0.829
1. ผู้นำของท่านส่งเสริมให้ท่านพยายามเสนอแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
2. ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
3. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานใหม่ๆ	1.00	
4. ผู้นำของท่านจัดให้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	0.67	
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ		0.837
1. ผู้นำของท่านสร้างแรงจูงใจให้ท่านมีความมุ่งมั่นและตั้งใจเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย	0.67	
2. ผู้นำของท่านสามารถสื่อสารให้ท่านมองเห็นถึงความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
3. ผู้นำของท่านจุดประกายความคิดให้ท่านแสดงความรู้ความสามารถในการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ	1.00	
4. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านมีความคิดแง่บวกในการทำงาน	0.67	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมาย		0.858
รวมถึงค่านิยมของชุมชน		
1. ท่านเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
2. ท่านเชื่อว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน	0.67	
3. เป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของท่าน	0.67	
4. ท่านภูมิใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายาม		0.892
เต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน		
1. เมื่อชุมชนเกิดปัญหา ท่านเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเสมอ	1.00	
2. ท่านเต็มใจและยินดีที่จะเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
3. ท่านให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
4. ท่านยินดีที่จะช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับชุมชน แม้จะไม่ได้รับผลตอบแทนก็ตาม	1.00	
ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร		
1. ท่านยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอ	0.67	
2. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป	0.67	
3. ท่านไม่ต้องการย้ายถิ่นฐานออกจากชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	1.00	
4. ท่านภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นสมาชิกของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	1.00	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุ ของปัญหาและ แนวทางแก้ไข		0.827
1. ท่านค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
2. ท่านเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการ วางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
3. ท่านให้ข้อคิดเห็นร่วมกับคนในชุมชนเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน	1.00	
4. ท่านเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ		0.896
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางท่องเที่ยวของชุมชน และเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
2. ท่านร่วมวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วย การกำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงาน	0.67	
3. ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติงาน ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
4. ท่านแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการ/ กิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชนที่จัดขึ้นในชุมชน	1.00	
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว		
1. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยว เช่น ผู้ประสานงาน วิทยากร ประชาสัมพันธ์ชาวบ้าน นักสื่อความหมาย มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น	1.00	
2. ท่านมีส่วนร่วมในธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร บริการที่พัก/การเดินทาง จำหน่ายสินค้าที่ระลึก/วัตถุศิลปะ เป็นต้น	1.00	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การบอกต่อ การแนะนำ ชักชวนให้ผู้อื่นมาท่องเที่ยว เป็นต้น	1.00	
4. ท่านมีสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น เงิน สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการให้ด้วยตนเองหรือ การประสานงานจากเพื่อขอรับจากหน่วยงานภายนอก	1.00	
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		0.899
1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
2. ท่านได้รับรายได้จากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	1.00	
3. ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ถนน ห้องน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น	0.67	
4. ท่านได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูและสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีและวิถีชีวิตที่ได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว	1.00	
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล		0.893
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยภาครัฐหรือเอกชนหลังเสร็จสิ้น	1.00	
2. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานหลังเสร็จสิ้น	1.00	
3. ท่านติดตามและตรวจสอบกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์สิ่งที่ส่งผล กระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อชุมชนแล้วรีบดำเนินการแก้ไข	1.00	
4. ท่านให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้งานดำเนินงานครั้งต่อไปดียิ่งขึ้น	1.00	
การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา		0.894
1. ท่านช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน	1.00	
2. ท่านฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกายพื้นถิ่น	1.00	

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย (ต่อ)

ข้อคำถาม	ค่า IOC	ค่า α
3. ท่านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำลายป่า ไม่สร้างมลภาวะต่อน้ำและอากาศ การจัดการขยะที่ดี เป็นต้น	1.00	
4. ท่านปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่คำนึงถึง ความยั่งยืนของธรรมชาติและวัฒนธรรม	1.00	

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC ของข้อคำถามทั้ง 60 ข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 0.67 – 1.00 แสดงถึงข้อคำถามตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือวัด ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.700 – 0.986 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.7 ตามคำแนะนำของบุญชม ศรีสะอาด (2545) สามารถนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

1) ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุ้มถ้องและเทศบาลตำบลท่าอุ้มถ้อง อำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน และใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ของประชาชนในแต่ละเขตเทศบาล โดยใช้วิธีการเทียบบัญชีรายชื่อและวิธีการสุ่มแบบง่าย จากนั้นทำการรวบรวมแบบสอบถามที่ได้และทำการตรวจสอบข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้ในการประมวลผลทางสถิติ

2) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อหาข้อมูลจากปรากฏการณ์จริง มาใช้อธิบายผลการศึกษากิจการวิจัยเชิงปริมาณที่วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากยิ่งขึ้น ซึ่งในการสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 7 คน ได้แก่ ผู้แทนจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) จำนวน 1 คน ประธาน

ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุ้ทอง จำนวน 1 คน และตัวแทนสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุ้ทอง จำนวน 5 คน โดยวิธีการเลือกแบบสโนบอลล์ (Snowball sampling)

3.4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหนังสือ วารสาร บทความ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ อีกทั้งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ไปสอบถามกับจากกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุ้ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประชาชนของชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุ้ทองและเทศบาลตำบลท้าวอุ้ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวนทั้งสิ้น 394 คน โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามทุกฉบับโดยละเอียด และทำการวิเคราะห์ผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอธิบายและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ

3.4.3 ระยะเวลาการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาการเก็บข้อมูล โดยเริ่มตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2561 - มิถุนายน 2563 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูล

รายละเอียดการดำเนินงาน	ระยะเวลา (ปี 2561 – 2563)						
	ต.ค.- ธ.ค 61	ม.ค.- มี.ค 62	เม.ย.- มิ.ย. 62	ก.ค.- ก.ย. 62	ต.ค.- ธ.ค 62	ม.ค.- มี.ค 63	เม.ย.- มิ.ย. 63
1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	←→						
2. การกำหนดปัญหาในการวิจัย		←→					
3. จัดทำโครงร่างการวิจัย		←→					
4. จัดทำแบบสอบถามในการวิจัย			←→				
5. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม				←→			

ตารางที่ 5 แสดงระยะเวลาการเก็บข้อมูล (ต่อ)

รายละเอียดการดำเนินงาน	ระยะเวลา (ปี 2561 – 2563)						
	ต.ค.- ธ.ค 61	ม.ค.- มี.ค 62	เม.ย.- มิ.ย. 62	ก.ค.- ก.ย. 62	ต.ค.- ธ.ค 62	ม.ค.- มี.ค 63	เม.ย.- มิ.ย. 63
6. วิเคราะห์ผลข้อมูล					←	→	
7. รายงานการวิจัย						←	→
8. นำเสนอผลงานวิจัย							←

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้รวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความถูกต้องแล้วนั้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ใช้เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดและนำเสนอในรูปตาราง

3.5.2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ประกอบด้วย การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อชุมชน และระดับการปฏิบัติการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการวิเคราะห์ใช้เชิงสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาจัดหมวดหมู่ตามประเภทการวัดตัวแปรและการดำเนินการวิเคราะห์ในส่วนของสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยการพิจารณาความหมายโดยคำนวณค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การให้คะแนน จากสูตรการคำนวณหาความกว้างขวางอัตราภาคชั้น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

จากนั้น นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากการคำนวณหาอัตราภาคพื้นมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย โดยสามารถแปลความหมายของระดับค่าคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับการปฏิบัติ/ระดับความผูกพัน/ระดับการมีส่วนร่วม
4.21 – 5.00	อยู่ในระดับตลอดเวลา/มากที่สุด
3.41 – 4.20	อยู่ในระดับบ่อยครั้ง/มาก
2.61 – 3.40	อยู่ในระดับเป็นบางครั้ง/ปานกลาง
1.81 – 2.60	อยู่ในระดับนานๆครั้ง/น้อย
1.00 – 1.80	อยู่ในระดับไม่ได้ปฏิบัติเลย/น้อยที่สุด

3.5.3 การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความผูกพันต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson' Product - Moment correlation coefficient) และเพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

Sig	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
**	หมายถึง	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson' Product - Moment correlation coefficient) ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ โดยเกณฑ์วัดระดับความสัมพันธ์ มีดังนี้

-1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์เต็มที่และไปในทิศทางตรงกันข้าม
-0.76 ถึง -0.99	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากและมีทิศทางตรงกันข้าม
-0.56 ถึง -0.75	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและมีทิศทางตรงกันข้าม
-0.26 ถึง -0.55	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและมีทิศทางตรงกันข้าม

-0.01 ถึง -0.25	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและมีทิศทางตรงกันข้าม
-0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์
0.01 ถึง 0.25	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำและไปในทิศทางเดียวกัน
0.26 ถึง 0.55	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางและไปในทิศทางเดียวกัน
0.56 ถึง 0.75	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงและไปในทิศทางเดียวกัน
0.76 ถึง 0.99	หมายถึง	มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากและไปในทิศทางเดียวกัน
1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์เต็มที่และไปในทิศทางเดียวกัน

สำหรับเครื่องหมาย + หรือ - หน้าตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะแสดงถึงทิศทางของความสัมพันธ์ คือ r มีความหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงตามไปด้วย) และ r มีความหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

3.5.4 การทดสอบสมมติฐานและการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis) และเพื่อทดสอบคุณสมบัติของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม โดยมีความหมายของสัญลักษณ์ ดังนี้

P-value	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หาคำนวณ
R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการพยากรณ์
Adj R ²	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ที่ปรับแล้ว
Std. Error	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าตัวแปร
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ในสมการที่เขียนในรูปคะแนนดิบ
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าเฉลี่ยของสมการแต่ละค่าที่อยู่ในสมการ

3.5.5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการสัมภาษณ์เชิงลึกและการวิเคราะห์เนื้อหา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณ อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุทอง และเทศบาลตำบลท้าวอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของตัวแปร โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยการใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson' Product - Moment correlation coefficient)

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณ อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แก่ ประชาชนของชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลอุทองและเทศบาลตำบลท้าวอุทอง อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน ซึ่งมีข้อมูลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนาเดิม และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 6 แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1) เพศ		
ชาย	170	43.1
หญิง	224	56.9
รวม	394	100.0
2) อายุ		
อายุไม่เกิน 30 ปี	61	15.5
อายุระหว่าง 31 – 40 ปี	79	20.1
อายุระหว่าง 41 – 50 ปี	110	27.9
อายุระหว่าง 51 – 60 ปี	84	21.3
อายุ 60 ปีขึ้นไป	60	15.2
รวม	394	100.0
3) ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	172	43.7
มัธยมศึกษา	105	26.6
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	29	7.4
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือ อนุปริญญา	16	4.1
ปริญญาตรี	62	15.7
สูงกว่าปริญญาตรี	10	2.5
รวม	394	100.0
4) สถานภาพ		
โสด	112	28.4
สมรส	229	58.1
หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่	53	13.5
รวม	394	100.0

ตารางที่ 5 แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
5) อาชีพหลัก		
เกษตรกรรม	122	31.0
หัตถกรรม	12	3.0
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	28	7.1
พนักงานเอกชน	19	4.8
ค้าขาย	91	23.1
อาชีพอิสระ / รับจ้างทั่วไป	84	21.3
ประกอบธุรกิจให้บริการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ของที่ระลึก มีคฤหาสน์ เป็นต้น	13	3.3
ว่างงาน	19	4.8
อื่นๆ	6	1.5
รวม	394	100.0
6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
รายได้ไม่เกิน 20,000 บาท	280	71.1
รายได้ 20,001 – 30,000 บาท	69	17.5
รายได้ 30,001 – 40,000 บาท	30	7.6
รายได้ 40,001 – 50,000 บาท	10	2.5
รายได้ 50,000 บาทขึ้นไป	5	1.3
รวม	394	100.0
7) ภูมิลำเนาเดิมก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี		
เป็นคนท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด	352	89.3
ต่างจังหวัด	42	10.7
รวม	394	100.0

ตารางที่ 5 แสดงค่าความถี่และร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
8) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน		
น้อยกว่า 1 ปี	8	2.0
1 - 3 ปี	6	1.5
4 - 6 ปี	15	3.8
7 - 9 ปี	7	1.8
ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป	358	90.9
รวม	394	100.0

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 394 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 56.9 และเพศชาย จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 43.1

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และมีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.2

ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 ระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 ระดับการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.4 ระดับการศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรืออนุปริญญา จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 ระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และระดับการศึกษาชั้นสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 สถานภาพสมรส จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 และสถานภาพหย่า/ หม้าย/แยกกันอยู่ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5

อาชีพหลักของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 31.0 หัตถกรรม จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 รับราชการหรือ

รัฐวิสาหกิจ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.1 พนักงานเอกชน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ค้าขาย จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 23.1 อาชีพอิสระหรือรับจ้างทั่วไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 ประกอบธุรกิจให้บริการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ของที่ระลึก มัคคุเทศก์ เป็นต้น จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ว่างาน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 และอื่นๆ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 280 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5 มีรายได้ 30,001 – 40,000 บาทต่อเดือน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 มีรายได้ 40,001 – 50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5 และมีรายได้มากกว่า 50,000 บาทต่อเดือน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ภูมิลำเนาเดิมก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรีของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคนที่ตั้งแต่อำเภอ มีจำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 89.3 และเป็นคนต่างจังหวัดที่มาอาศัยอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ตอบอาศัยอยู่ในชุมชนเป็นระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.0 ระยะเวลา 1 - 3 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ระยะเวลา 4 - 6 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ระยะเวลา 7 - 9 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และระยะเวลาดั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 90.9

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของตัวแปร

4.2.1 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำ

แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยภาวะผู้นำ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบ Likert Rating Scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 7 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำ

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ
ภาวะผู้นำ			
1. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	3.84	0.67	บ่อยครั้ง
2. ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	3.99	0.64	บ่อยครั้ง
รวม	3.95	0.62	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 6 ภาวะผู้นำ แบ่งออกเป็น 2 แบบ ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95 และมีค่า S.D. รวม เท่ากับ 0.62

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน มีระดับการปฏิบัติของผู้นำ อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.67 และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง มีระดับการปฏิบัติของผู้นำ อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.64

4.2.2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การให้รางวัลตามสถานการณ์ และการบริหารแบบวางเฉย ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 8 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบ Likert Rating Scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 8 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน			
1. การให้รางวัลตามสถานการณ์	3.88	0.67	บ่อยครั้ง
2. การบริหารแบบวางเฉย	3.78	0.78	บ่อยครั้ง
รวม	3.84	0.67	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 7 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การให้รางวัลตามสถานการณ์ และการบริหารแบบวางเฉย ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็น ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.84 และมีค่า S.D. รวม เท่ากับ 0.67

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้าน พบว่า การให้รางวัลตามสถานการณ์ มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.67 และการบริหารแบบวางเฉย มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.78

ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
การให้รางวัลตามสถานการณ์				
1. ผู้นำของท่านชี้แจงให้ทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.98	0.76	บ่อยครั้ง	1
2. ผู้นำของท่านแนะนำท่านเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.88	0.77	บ่อยครั้ง	3
3. ผู้นำของท่านให้ผลตอบแทนตามที่ได้ชี้แจงให้ท่านทราบ เมื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย	3.75	0.86	บ่อยครั้ง	4
4. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านกระตือรือร้นกับงานที่ได้รับมอบหมาย	3.92	0.85	บ่อยครั้ง	2
รวม	3.88	0.67	บ่อยครั้ง	

จากตารางที่ 8 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.75 – 3.98 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.88 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำชี้แจงให้ทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาคือ ผู้นำกระตุ้นให้ท่านกระตือรือร้นกับงานที่ได้รับมอบหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ผู้นำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และผู้นำให้ผลตอบแทนตามที่ได้ชี้แจงให้ท่านทราบ เมื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75

ตารางที่ 10 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
การบริหารแบบวางเฉย				
1. เมื่อผู้นำของท่านมอบหมายงานแก่ท่านเรียบร้อยแล้ว จะปล่อยให้ท่านปฏิบัติงานโดยไม่เข้าไปยุ่ง	3.73	1.10	บ่อยครั้ง	3
2. ผู้นำของท่านจะตักเตือนท่าน เมื่อพบว่าท่านทำงานบกพร่อง	3.56	0.96	บ่อยครั้ง	4
3. ผู้นำของท่านให้ความช่วยเหลือแก่ท่าน เมื่อพบว่าท่านปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง	3.91	0.92	บ่อยครั้ง	2
4. ผู้นำของท่านมักตรวจสอบการปฏิบัติงานของท่านอย่างใกล้ชิด	3.95	0.86	บ่อยครั้ง	1
รวม	3.78	0.78	บ่อยครั้ง	

จากตารางที่ 9 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อความ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.56 – 3.95 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.78 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำมักตรวจสอบการปฏิบัติงานของท่านอย่างใกล้ชิด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 รองลงมาคือ ผู้นำให้ความช่วยเหลือแก่ท่านเมื่อพบว่าท่านปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อผู้นำของท่านมอบหมายงานแก่ท่านเรียบร้อยแล้ว จะปล่อยให้ท่านปฏิบัติงานโดยไม่เข้าไปยุ่ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 และผู้นำจะตักเตือนท่าน เมื่อพบว่าท่านทำงานบกพร่อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

4.2.3 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 16 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบ Likert Rating Scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 11 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติของ ผู้นำ
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง			
1. การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.21	0.58	ตลอดเวลา
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.86	0.70	บ่อยครั้ง
3. การกระตุ้นทางปัญญา	3.98	0.71	บ่อยครั้ง
4. การสร้างแรงบันดาลใจ	3.89	0.80	บ่อยครั้ง
รวม	3.99	0.64	บ่อยครั้ง

จากตารางที่ 10 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการวิเคราะห์พบว่า ระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 และมีค่า S.D. รวม เท่ากับ 0.64

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีระดับการปฏิบัติตลอดเวลา ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.58 รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.71 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.80 และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 และ ค่า S.D. เท่ากับ 0.70

ตารางที่ 12 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์				
1. ผู้นำของท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.23	0.76	ตลอดเวลา	2
2. การปฏิบัติงานของผู้นำของท่านทำให้ท่านทำงานได้อย่างราบรื่น	4.10	0.76	บ่อยครั้ง	3
3. ผู้นำของท่านมักแสดงวิสัยทัศน์ที่ทำให้ท่านเชื่อมั่นถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	4.92	0.28	ตลอดเวลา	1
4. ผู้นำของท่านแสดงออกให้เห็นถึงการเสียสละประโยชน์ของตนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้	4.00	0.74	บ่อยครั้ง	4
รวม	4.21	0.58	ตลอดเวลา	

จากตารางที่ 11 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อคำถามของปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.92 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติตลอดเวลา มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.21 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำมักจะแสดงวิสัยทัศน์ที่ทำให้ท่านเชื่อมั่นถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.92 รองลงมาคือ ผู้นำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 การปฏิบัติงานของผู้นำทำให้ท่านทำงานได้อย่างราบรื่น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และผู้นำแสดงออกให้เห็นถึงการเสียสละประโยชน์ของตนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

ตารางที่ 13 ระดับความคิดเห็นที่มีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงเป็นความปัจเจกบุคคล

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล				
1. ผู้นำของท่านสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น	3.87	0.86	บ่อยครั้ง	3
2. ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านเสนอความคิดเห็นหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.80	0.83	บ่อยครั้ง	4
3. ผู้นำของท่านมอบหมายงานเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล	3.88	0.78	บ่อยครั้ง	2
4. ผู้นำของท่านสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการใส่ใจและตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลอย่างยุติธรรม	4.02	0.83	บ่อยครั้ง	1
รวม	3.86	0.70	บ่อยครั้ง	

จากตารางที่ 12 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.80 – 4.02 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการใส่ใจและตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลอย่างยุติธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ ผู้นำมอบหมายงานเป็นรายบุคคลโดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ผู้นำสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และผู้นำเปิดโอกาสให้ท่านเสนอความคิดเห็นหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80

ตารางที่ 14 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
ด้านการกระตุ้นทางปัญญา				
1. ผู้นำของท่านส่งเสริมให้ท่านพยายามเสนอแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.06	0.88	บ่อยครั้ง	1
2. ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.96	0.77	บ่อยครั้ง	3
3. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานใหม่ๆ	3.87	0.80	บ่อยครั้ง	4
4. ผู้นำของท่านจัดให้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ	4.00	0.83	บ่อยครั้ง	2
รวม	3.98	0.71	บ่อยครั้ง	

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.87 – 4.06 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.98 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำส่งเสริมให้ท่านพยายามเสนอแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ ผู้นำจัดให้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานใหม่ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87

ตารางที่ 15 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ

ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการปฏิบัติ ของผู้นำ	ลำดับ
ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ				
1. ผู้นำของท่านสร้างแรงจูงใจให้ท่านมีความมุ่งมั่นและตั้งใจเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย	3.98	0.88	บ่อยครั้ง	1
2. ผู้นำของท่านสามารถสื่อสารให้ท่านมองเห็นถึงความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.96	0.92	บ่อยครั้ง	2
3. ผู้นำของท่านจุดประกายความคิดให้ท่านแสดงความรู้ความสามารถในการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ	3.82	0.86	บ่อยครั้ง	4
4. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านมีความคิดแง่บวกในการทำงาน	3.95	0.90	บ่อยครั้ง	3
รวม	3.89	0.80	บ่อยครั้ง	

จากตารางที่ 14 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อคำถามของปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.82 – 3.98 แสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติของผู้นำในมุมมองของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.89 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ผู้นำสร้างแรงจูงใจให้ท่านมีความมุ่งมั่นและตั้งใจเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมาคือ ผู้นำของท่านสามารถสื่อสารให้ท่านมองเห็นถึงความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ผู้นำกระตุ้นให้ท่านมีความคิดแง่บวกในการทำงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และผู้นำของท่านจุดประกายความคิดให้ท่านแสดงความรู้ความสามารถในการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82

4.2.4 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความผูกพันต่อชุมชน

แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชนและความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร ประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 12 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบ Likert Rating Scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 16 ระดับความผูกพันต่อชุมชน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความผูกพัน
ความผูกพันต่อชุมชน			
1. ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน	4.17	0.62	มาก
2. ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน	4.17	0.63	มาก
3. ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร	4.18	0.66	มาก
รวม	4.17	0.59	มาก

จากตารางที่ 15 ความผูกพันต่อชุมชน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร ผลการวิเคราะห์พบว่า ชุมชนมีระดับความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับความผูกพันมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.17 และมีค่า S.D. รวม เท่ากับ 0.59

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร มีระดับความผูกพันต่อชุมชน อยู่ในระดับความผูกพันมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ค่า S.D. เท่ากับ 0.66 รองลงมาคือ ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน มีระดับความผูกพันต่อชุมชน อยู่ในระดับความผูกพัน

มาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่า S.D. เท่ากับ 0.63 และความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน มีระดับความผูกพันต่อชุมชนอยู่ในระดับความผูกพันมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ค่า S.D. เท่ากับ 0.62

ตารางที่ 17 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความผูกพัน	ลำดับ
ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน				
1. ท่านเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.23	0.66	มากที่สุด	1
2. ท่านเชื่อว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน	4.18	0.68	มาก	3
3. เป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของท่าน	4.15	0.75	มาก	4
4. ท่านภูมิใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.18	0.73	มาก	2
รวม	4.17	0.63	มาก	

จากตารางที่ 16 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อคำถามของปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.15 – 4.23 แสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีระดับความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับความผูกพันมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.17 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 รองลงมาคือ การภูมิใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ความเชื่อว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดของท่าน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15

ตารางที่ 18 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความผูกพัน	ลำดับ
ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน				
1. เมื่อชุมชนเกิดปัญหา ท่านเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเสมอ	4.13	0.77	มาก	4
2. ท่านเต็มใจและยินดีที่จะเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.19	0.70	มาก	2
3. ท่านให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.22	0.72	มากที่สุด	1
4. ท่านยินดีที่จะช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับชุมชน แม้จะไม่ได้ผลตอบแทนก็ตาม	4.18	0.75	มาก	3
รวม	4.17	0.63	มาก	

จากตารางที่ 17 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อความ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.13 – 4.22 แสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับความผูกพันมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.17 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 รองลงมาคือ การเต็มใจและยินดีที่จะเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 การยินดีที่จะช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับชุมชน แม้จะไม่ได้ผลตอบแทนก็ตาม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 และเมื่อชุมชนเกิดปัญหาท่านเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

ตารางที่ 19 ระดับความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

ความผูกพันต่อชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความผูกพัน	ลำดับ
ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร				
1. ท่านยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอ	4.20	0.68	มาก	2
2. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป	4.21	0.75	มาก	1
3. ท่านไม่ต้องการย้ายถิ่นฐานออกจากชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.16	0.87	มาก	4
4. ท่านภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นสมาชิกของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่	4.19	0.77	มาก	3
รวม	4.18	0.66	มาก	

จากตารางที่ 18 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อคำถามของปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.16 – 4.21 แสดงให้เห็นว่า ชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับความผูกพันมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.18 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 รองลงมาคือ ความยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ความภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นสมาชิกของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และการไม่ต้องการย้ายถิ่นฐานออกจากชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16

4.2.5 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

แบบสอบถามความคิดเห็นด้านปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ประกอบด้วย

ข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 24 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่าตามแบบ Likert Rating Scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) ดังตารางที่ 19

ตารางที่ 20 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน			
1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข	3.99	0.77	มาก
2. การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ	3.96	0.87	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.95	0.70	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.06	0.68	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล	3.98	0.77	มาก
6. การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา	4.22	0.70	มากที่สุด
รวม	4.02	0.66	มาก

จากตารางที่ 19 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิเคราะห์พบว่า ชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.02 และมีค่า S.D. รวม เท่ากับ 0.66

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ค่า S.D. เท่ากับ 0.70 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ค่า S.D. เท่ากับ 0.68 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 ค่า S.D. เท่ากับ 0.77 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 ค่า S.D. เท่ากับ 0.77 การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่า S.D. เท่ากับ 0.87 และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ค่า S.D. เท่ากับ 0.70

ตารางที่ 21 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข				
1. ท่านค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและ ความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.01	0.85	มาก	2
2. ท่านเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อ ใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนทางการ จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.96	0.79	มาก	4
3. ท่านให้ข้อคิดเห็นร่วมกับคนในชุมชน เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหาและ ความต้องการของชุมชน	4.00	0.89	มาก	3
4. ท่านเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือ แนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	4.02	0.89	มาก	1
รวม	3.99	0.77	มาก	

จากตารางที่ 20 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความคำถามของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหา ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.96 – 4.02 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.99 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ การค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 การให้ข้อคิดเห็นร่วมกับคนในชุมชนเกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหาและความต้องการของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และการเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

ตารางที่ 22 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและตัดสินใจ

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวของชุมชนและเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.96	0.93	มาก	2
2. ท่านร่วมวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการกำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงาน	4.02	0.88	มาก	1
3. ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.98	0.94	มาก	3
4. ท่านแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการ/กิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชนที่จัดขึ้นในชุมชน	3.91	1.06	มาก	4
รวม	3.96	0.87	มาก	

จากตารางที่ 21 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความคำถามของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.91 – 4.02 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและตัดสินใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.96 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การร่วมวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยการกำหนดกิจกรรมและแนวทางการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวของชุมชนและเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 การเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อให้ปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดโครงการ/กิจกรรมของภาครัฐหรือเอกชนที่จัดขึ้นในชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

ตารางที่ 23 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว				
1. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการ นักท่องเที่ยว เช่น ผู้ประสานงาน วิทยากร ปราชญ์ชาวบ้าน นักสื่อความหมาย มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น	3.96	0.84	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในธุรกิจบริการ นักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร บริการที่พัก/ การเดินทาง จำหน่ายสินค้าที่ระลึก/วัตถุติด เป็นต้น	3.89	0.92	มาก	3
3. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริม การตลาดท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อต่างๆ การบอกต่อ การแนะนำ การชักชวนให้ผู้อื่นมาท่องเที่ยว เป็นต้น	4.06	0.79	มาก	1
4. ท่านมีสนับสนุนงบประมาณเพื่อการ จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น เงิน สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการให้ด้วยตนเองหรือ การประสานงานจากเพื่อขอรับจาก หน่วยงานภายนอก	3.76	1.04	มาก	4
รวม	3.96	0.70	มาก	

จากตารางที่ 22 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อคำถามของการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการ
วิเคราะห์พบว่า ทุกข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76 – 4.06 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วม
ของชุมชนในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.96
โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว เช่น
การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การบอกต่อ การแนะนำ การชักชวนให้ผู้อื่นมาท่องเที่ยว เป็นต้น

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยว เช่น ผู้ประสานงาน วิทยากร ประชาสัมพันธ์ชาวบ้าน นักสื่อความหมาย มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ท่านมีส่วนร่วมในธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร บริการที่พัก/การเดินทาง จำหน่ายสินค้าที่ระลึก/วัตถุติด เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 ท่านมีสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น เงิน สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการให้ด้วยตนเองหรือการประสานงานจากเพื่อขอรับจากหน่วยงานภายนอก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76

ตารางที่ 24 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.68	1.30	มาก	4
2. ท่านได้รับรายได้จากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.96	0.80	มาก	3
3. ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ถนน ห้องน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น	4.08	0.77	มาก	2
4. ท่านได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูและสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีและวิถีชีวิตที่ได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว	4.16	0.79	มาก	1
รวม	4.06	0.69	มาก	

จากตารางที่ 23 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.68 – 4.16 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับผลประโยชน์ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.06 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูและสืบทอดศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเพณีและวิถีชีวิตที่ได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 รองลงมาคือ การได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เช่น ถนน ห้องน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 การได้รับรายได้จากการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และการมีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68

ตารางที่ 25 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินผล

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล				
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลจาก การจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐหรือ เอกชนหลังเสร็จสิ้น	3.97	0.89	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงานหลังเสร็จสิ้น	3.91	0.93	มาก	4
3. ท่านติดตามและตรวจสอบกิจกรรมเพื่อ วิเคราะห์สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและ ไม่ดีต่อชุมชนแล้วรีบดำเนินการแก้ไข	3.96	0.78	มาก	3
4. ท่านให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้ การดำเนินงานครั้งต่อไปดียิ่งขึ้น	4.06	0.92	มาก	1
รวม	3.98	0.77	มาก	

จากตารางที่ 24 เมื่อพิจารณาประเด็นข้อความของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ผลการวิเคราะห์พบว่า ทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.91 – 4.06 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินผลในภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.98 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานครั้งต่อไปดียิ่งขึ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยภาครัฐหรือเอกชนหลังเสร็จสิ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.97 การติดตามและตรวจสอบกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์สิ่งที่ส่ง

ผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อชุมชนแล้วรีบดำเนินการแก้ไข ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานหลังเสร็จสิ้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

ตารางที่ 26 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	ลำดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา				
1. ท่านช่วยดูแลรักษาทรัพยากร การท่องเที่ยวของชุมชน	4.06	0.83	มาก	4
2. การฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกายพื้นถิ่น	4.16	0.88	มาก	3
3. ท่านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำลายป่า ไม่สร้างมลภาวะต่อน้ำ และอากาศ การจัดการขยะที่ดี เป็นต้น	4.34	0.80	มากที่สุด	1
4. ท่านปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนที่คำนึงถึงความยั่งยืนของ ธรรมชาติและวัฒนธรรม	4.34	0.77	มากที่สุด	2
รวม	4.22	0.71	มากที่สุด	

จากตารางที่ 25 เมื่อพิจารณารายประเด็นข้อความของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ผลการวิเคราะห์พบว่าทุกข้อความมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.06 – 4.34 แสดงให้เห็นว่า ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบำรุงรักษาในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.22 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำลายป่า ไม่สร้างมลภาวะต่อน้ำและอากาศ การจัดการขยะที่ดี เป็นต้น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 รองลงมาคือ การปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่คำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติและวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 การฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย

พื้นถิ่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และการช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทุกตัว และได้กำหนดสัญลักษณ์ของตัวแปรต่างๆ ดังนี้

- 1) ภาวะผู้นำ : TT
- 2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน : TS
- 3) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง : TF
- 4) ความผูกพันต่อชุมชน : En
- 5) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน : Pa
- 6) การให้รางวัลตามสถานการณ์ : TS-1
- 7) การบริหารแบบวางเฉย : TS-2
- 8) การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ : TF-1
- 9) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล : TF-2
- 10) การกระตุ้นการใช้ปัญญา : TF-3
- 11) การสร้างแรงบันดาลใจ : TF-4
- 12) ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน : En-1
- 13) ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน : En-2
- 14) ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร : En-3
- 15) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข : Pa-1
- 16) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ : Pa-2
- 17) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว : Pa-3
- 18) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ : Pa-4
- 19) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล : Pa-5
- 20) การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา : Pa-6

มาทดสอบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้วยการใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson' Product – Moment correlation coefficient) ดังตารางที่ 26

ตารางที่ 27 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. TT	1									
2. TS	.897**	1								
3. TF	.983**	.803**	1							
4. En	.663**	.570**	.663**	1						
5. PA	.790**	.744**	.763**	.752**	1					
6. TS-1	.838**	.938**	.748**	.510**	.669**	1				
7. TS-2	.835**	.927**	.748**	.555**	.720**	.739**	1			
8. TF-1	.882**	.678**	.914**	.599**	.664**	.633**	.632**	1		
9. TF-2	.933**	.773**	.943**	.578**	.684**	.725**	.718**	.844**	1	
10. TF-3	.926**	.754**	.943**	.624**	.745**	.678**	.730**	.843**	.836**	1
11. TF-4	.898**	.758**	.902**	.654**	.726**	.730**	.682**	.721**	.809**	.804**
12. En-1	.590**	.483**	.600**	.897**	.637**	.439**	.463**	.550**	.527**	.568**
13. En-2	.641**	.556**	.639**	.931**	.738**	.489**	.550**	.565**	.560**	.604**
14. En-3	.598**	.532**	.590**	.930**	.699**	.477**	.516**	.538**	.508**	.550**
15. Pa-1	.679**	.638**	.657**	.677**	.883**	.561**	.631**	.559**	.561**	.638**
16. Pa-2	.689**	.670**	.656**	.634**	.879**	.623**	.627**	.511**	.583**	.617**
17. Pa-3	.689**	.656**	.662**	.636**	.891**	.611**	.614**	.577**	.625**	.623**
18. Pa-4	.690**	.624**	.677**	.720**	.840**	.552**	.613**	.636**	.624**	.672**
19. Pa-5	.739**	.717**	.705**	.595**	.900**	.645**	.694**	.606**	.638**	.697**
20. Pa-6	.660**	.583**	.652**	.721**	.841**	.594**	.594**	.628**	.567**	.685**

ตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ต่อ)

	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
11. TF-4	1									
12. En-1	.577**	1								
13. En-2	.635**	.746**	1							
14. En-3	.592**	.734**	.821**	1						
15. Pa-1	.670**	.552**	.679**	.636**	1					
16. Pa-2	.709**	.555**	.622**	.571**	.791**	1				
17. Pa-3	.623**	.533**	.620**	.599**	.728**	.723**	1			
18. Pa-4	.573**	.617**	.684**	.685**	.673**	.620**	.740**	1		
19. Pa-5	.663**	.502**	.594**	.545**	.744**	.768**	.752**	.752**	1	
20. Pa-6	.537**	.617**	.701**	.670**	.666**	.631**	.690**	.758**	.719**	1

หมายเหตุ N = 394 , ** p < 0.01

จากตารางที่ 26 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ความผูกพันต่อชุมชน กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.439 - 0.938 โดยพบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.790$) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรแต่ละด้านพบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.744$ และ $r = 0.763$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และระดับสูงมาก ตามลำดับ

สำหรับ การให้รางวัลตามสถานการณ์และการบริหารแบบวางเฉย มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก และไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษ เมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.669$ และ $r = 0.720$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

สำหรับการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การกระตุ้นทาง ปัญญา และการสร้างแรงบันดาลใจ มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.664$, $r = 0.684$, $r = 0.745$ และ $r = 0.726$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

ความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .752$) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า ความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ความเต็มใจ และใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.637$, $r = 0.738$ และ $r = 0.699$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.638$, $r = 0.670$, $r = 0.656$, $r = 0.624$, $r = 0.717$ และ $r = 0.583$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

สำหรับ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.657, r = 0.656, r = 0.662, r = 0.677, r = 0.705$ และ $r = 0.652$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

ความผูกพันต่อชุมชน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในการวางแผนและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.677, r = 0.634, r = 0.636, r = 0.720, r = 0.595$ และ $r = 0.721$ ตามลำดับ) และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยการใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) สำหรับการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานที่ 2 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

สมมติฐานที่ 3 ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	1.236	.128		9.625	.000
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	.726	.033	.744	22.024	.000

R = 0.744^a, adj R² = 0.553, Std. Error the Estimate = 0.43942, Durbin Watson = 1.491

a = Dependent Variable : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้วยการใช้เทคนิควิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีนำเข้าแบบ Enter พบว่า สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว คิดเป็นร้อยละ 74.4 (adj R² = 0.533) ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี (Beta = 0.726, P-value < 0.05) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.906	.135		6.696	.000
ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง	.781	.033	.763	23.343	.000

R = 0.763^a, adj R² = 0.582, Std. Error the Estimate = 0.42516, Durbin Watson = 1.536

a = Dependent Variable : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีนำเข้าแบบ Enter พบว่า สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว คิดเป็นร้อยละ 76.3 ($\text{adj } R^2 = 0.582$) ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมีส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ($\text{Beta} = 0.781$, $\text{P-value} < 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

ตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยอย่างง่าย เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.520	.156		3.328	.001
ความผูกพันต่อชุมชน	.839	.037	.752	22.616	.000

R = 0.752^a, $\text{adj } R^2 = 0.565$, Std. Error the Estimate = 0.43295, Durbin Watson = 1.024

a = Dependent Variable : การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ เมื่อกำหนดให้ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีเป็นตัวแปรตาม กรณีปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน ด้วยการวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีนำเข้าแบบ Enter พบว่า สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับปรุงแล้ว คิดเป็นร้อยละ 75.2 ($\text{adj } R^2 = 0.565$) ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ($\text{Beta} = 0.752$, $\text{P-value} < 0.05$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

ส่วนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	.093	.150		.618	.537
TS-1	.128	.043	.132	2.972	.003
TS-2	.172	.038	.204	4.567	.000
TF-1	-.004	.064	-.003	-.062	.950
TF-2	-.042	.058	-.044	-.722	.471
TF-3	.217	.056	.236	3.879	.000
TF-4	.057	.044	.069	1.298	.195
En-1	.044	.044	.042	.989	.323
En-2	.255	.053	.246	4.816	.000
En-3	.151	.048	.152	3.121	.002

R = 0.862^a, adj R² = 0.742, Std. Error the Estimate = 0.33707, Durbin Watson = 1.424

a = การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากตารางที่ 30 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้เทคนิควิธีนำเข้าแบบ Enter พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระทั้ง 9 ปัจจัย มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 5 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ (Beta = 0.132 , P-value < 0.05) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย (Beta = 0.204 , P-value < 0.05) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านกระตุ้นการใช้ปัญญา (Beta = 0.236 , P-value = 0.000) ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ใน

การปฏิบัติงานของชุมชน (Beta = 0.246 , P-value < 0.05) และความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร (Beta = 0.152 , P-value < 0.05) ส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี คือ ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงแบบ ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Beta = -.003 , P-value > 0.05) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Beta = -.044 , P-value > 0.05) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Beta = -.069 , P-value > 0.05) และความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน (Beta = .042 , P-value > 0.05)

ส่วนที่ 6 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interview) โดยมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้า และการสัมภาษณ์แบบเจาะจงประเด็น คือ การใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยได้สัมภาษณ์บุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาใช้ในการอธิบายและยืนยันข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ โดยวิธีการเลือกแบบสโนบอลล์ (Snowball sampling) จำนวน 7 คน ได้แก่

คนที่ 1	ผู้แทนจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7)
คนที่ 2	ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
คนที่ 3-7	ผู้แทนสมาชิกชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง

จากข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

คำถามที่ 1 รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของท่านมีลักษณะอย่างไร

คนที่ 1 ตั้งแต่แรกเริ่มเลยที่กำหนดให้มีการทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่อำเภออุทองนี้ ก็มีการทำเวทีประชาคมร่วมกันกับชุมชนหลายๆหมู่บ้าน ซึ่งมีการอธิบายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น แนวทางในการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้รับ การพาไปศึกษาดูงานในที่ต่างๆ การจัดเวทีประชาคมแต่ละครั้ง

จำนวนคนกับชุมชนที่เข้ามาร่วมก็ลดลงเรื่อยๆ ก็จะเหลือคนที่เข้าใจตรงกันและตั้งใจทำงานตรงนี้ กลายเป็นชุมชนต้นแบบ 5 หมู่บ้าน ได้แก่ ชุมชนบ้านโคก ชุมชนดงเย็น ชุมชนวัดเขาพระ ชุมชนบ้านหนองเสือและชุมชนท่าพระยาจักร์ หลังจากนั้นก็เป็น การดำเนินงานแบบรายปี เมื่อสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) มีโครงการหรือ ได้รับมอบหมายงานใดๆ ก็ตาม และมีการกำหนดเป้าหมาย/ตัวชี้วัดไว้ก็จัดประชุม ร่วมกับชุมชน เพื่อวางแผนและร่วมหาแนวทางในการดำเนินโครงการร่วมกัน

คนที่ 2

ช่วงเริ่มต้น ก็ต้องสร้างความเข้าใจกันก่อนว่า การทำงานท่องเที่ยวโดยชุมชนจะได้อะไรและมีลักษณะอย่างไร และต้องทำให้ชุมชนเข้าใจด้วยว่ามันเป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม ในช่วงแรกของการรวมกลุ่มมาทำงานตรงนี้ สมาชิกที่เข้ามามีส่วนร่วมส่วนใหญ่เกิดจากจิตสาธารณะ มีความต้องการเข้ามาทำงานด้วยตนเอง ส่วนวิธีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ทำมาตั้งแต่แรกต้นจนถึงปัจจุบันนี้ คือ การตั้งกฎกติกาที่ทุกคนต้องทำร่วมกันอย่างเคร่งครัดคือ การเข้าประชุมทุกวันจันทร์ ซึ่งก็ไม่มีเนื้อหาการประชุมสาระอะไรมากมาย แต่เน้นให้ทุกคนได้ทำความรู้จักพูดคุยและสนิทกัน กินข้าวด้วยกัน ทำอะไรก็ง่ายขึ้น มีเรื่องอะไรก็คุยๆกัน และอีกเรื่องที่สำคัญคือ เรื่องการเงินที่ต้องซื่อสัตย์และชัดเจนจริงๆ

คนที่ 3

จากที่สังเกตการณ์ดูพฤติกรรมและวิธีการทำงานของชุมชนที่นี้แล้ว มีการทำงานแบบช่วยกันทำ ช่วยเหลือกัน

คนที่ 4

การบริหารกลุ่มเป็นลักษณะเท่าเทียมกัน มีการวางแผนการดำเนินงาน และแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานอย่างชัดเจน มีการประชุมเป็นประจำ หากมีมติใด ก็จะพูดคุยกันอย่างเปิดเผย รับฟังความคิดเห็นทุกฝ่าย และยึดมติเสียงส่วนใหญ่เป็นสำคัญ นอกจากนี้เมื่อมีงานเข้ามา ก็จะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในรูปแบบคณะกรรมการ สมาชิกคนไหนมาทำงานก็จะได้ค่าตอบแทน โดยการจ่ายแบบเท่าเทียมกัน แต่ว่าสมาชิกคนไหนมีผลิตภัณฑ์มาขายให้นักท่องเที่ยวก็จะได้รับเงินจากการขายแบบเต็มจำนวนได้เลย เพราะอยากให้ทุกคนมีรายได้พิเศษ และก็พัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนเอง ส่วนใครที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรได้ ก็จะได้ค่าตอบแทนในฐานะวิทยากรเพิ่มด้วย

- คนที่ 5** ที่นี้ดำเนินงานในรูปแบบชมรมอนุรักษ์นาเที่ยวสวนหินพุหางนาค ตั้งแต่ปี 2556 มีหน่วยงานภาครัฐการท่องเที่ยว เป็นหน่วยงานแรกที่เข้ามาสำรวจพื้นที่นี้ก่อนเกี่ยวกับด้านธรณีวิทยา แล้วก็บอกว่า ที่แห่งนี้สามารถต่อยอดเรื่องท่องเที่ยวได้ เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ต่อมาก็มีชุมชนใกล้เคียงเข้ามาขายผลิตภัณฑ์บ้าง ก็เป็นกิจกรรมต่อเนื่องมา 7-8 ปีมาแล้ว ปัจจุบันสมาชิกในชมรมมีประมาณ 6-7 คนที่เป็นคนหลัก สมาชิกน้อยกว่ากลุ่มอื่นๆ เนื่องจากมีรายได้ไม่แน่นอน แต่ถ้ามีงานใหญ่ๆ ก็จะชวนชาวบ้านในพื้นที่มาช่วยด้วย สำหรับงานหลักๆของที่นี่ คืองานนาเที่ยว โดยเป็นไกด์พาเที่ยวชมสวนหินพุหางนาค ซึ่งจะทำให้มีรายได้ ส่วนรูปแบบการดำเนินงาน คือ มีการแบ่งหน้าที่กันทำงานกันอยู่แล้วทุกวันเสาร์อาทิตย์ แนะนำและช่วยกันเรื่องการผลิตสินค้าเพื่อนำมาขายให้นักท่องเที่ยว สรุปคือมีการคิดแนวทางและร่วมกันตัดสินใจวางแผนงานต่างๆ ร่วมกัน ยิ่งปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีการก็ประชุมหารือเมื่อไรตอนไหนก็ได้
- คนที่ 6** มีการแบ่งหน้าที่มอบหมายความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น ฝ่ายต้อนรับ ทำอาหาร ดูแลพิพิธภัณฑสถาน เป็นต้น ส่วนในการเรียกคนให้มาทำงานก็ไม่ใช้ตัวเงินมาเรียกเพื่อให้เขาเข้ามาทำงาน เพราะบางงานมันไม่มีรายได้ สมาชิกส่วนใหญ่จึงมีลักษณะช่วยกันทำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้จักกันและทำงานร่วมกันมานานแล้ว ก่อนที่จะมารวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างวันนี้เมื่อถึงเวลาทำงานก็จะให้ลงทะเบียนเป็นการลงลายมือชื่อและเวลาที่เข้ามาทำงานและใช้คะแนนเป็นแต้ม แล้วนำแต้มที่ได้แปรเป็นค่าตอบแทนที่จะได้รับ สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ก็จะมีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน เป็นวัยเพื่อนๆกัน เพราะฉะนั้นการทำงานก็มีรูปแบบเพื่อนกัน ช่วยกันทำงาน ไม่มีการสั่งการ เน้นการทำงานแบบเพื่อนกันพี่น้องกัน แต่ยังมีกฎกติกาและระเบียบปฏิบัติอย่างชัดเจน
- คนที่ 7** การดำเนินงานของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณอุทุมพรประภังค์ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชนต้นแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ชุมชนวัดอุทุมพร ชุมชนบ้านหนองเสือ ชุมชนบ้านโคก ชุมชนบ้านดงเย็น ชุมชนเนินพลับพลา ชุมชนท่าพระยาจักร ชมรมอนุรักษ์นาเที่ยวสวนหินพุหางนาค และมีชมรมมัดคูกุเทศก์เมืองโบราณทวารวดี อุทุมพร โดยที่ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ มีหน้าที่ในการติดต่อ

ประสานงานระหว่างชุมชนในพื้นที่ พิเศษเมืองบราณอุทงกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย และมีหน้าที่ในการบริหาร นโยบายที่ได้มอบหมายจากสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท.7) ส่วนลักษณะ การทำงานที่ต้องให้ความสำคัญมากๆ คือ การบริหารในส่วนของงานท่องเที่ยว ที่จำเป็นต้องให้ทุกชุมชนมีส่วนร่วมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวอย่างครบถ้วน ทุกกลุ่ม และการแบ่งปันจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม

คำถามที่ 2

ลักษณะของรูปแบบการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนของผู้นำ

มีวิธีการอย่างไร

คนที่ 1

คนที่จะเป็นผู้นำและนำพาให้ทุกคนได้เข้ามาร่วมงานทำงานด้วยกันแล้วพากันไปให้ ถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ คือ ผู้นำต้องมีลักษณะของคนที่มีรู้จักประณีประนอม เป็น ผู้ประสานงานที่ดี รู้จักวิธีการพูดการอธิบาย หรือวิธีการสื่อสารเพื่อให้ผู้ตามเข้าใจ และยินยอมอ่อนตามได้ นอกจากนี้ต้องเป็นผู้ที่เสียสละ หุ่เมเท ทำงานโปร่งใส และพูดคุยกับชาวบ้านได้อย่างตรงไปตรงมา

คนที่ 2

มอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อให้เขาได้คิดและ ได้ทดลองทำงานด้วยตัวเอง ถ้าไม่ตีก้ค่อยๆ ติบให้อยู่ในกรอบที่ถูกต้อง การทำแบบนี้ จะช่วยให้เขารู้สึกว่าตนเองสำคัญ เขาก็จะตั้งใจทำงาน เพราะผู้นำ คือ ผู้ประสาน งานและบริหารงาน ไม่ใช่ใช้งาน และอีกหนึ่งวิธี คือ การตั้งเป้าหมายร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแรงผลักดันให้ทุกคนช่วยกันทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ ร่วมกันกำหนดไว้

คนที่ 3

การบริหารงานและการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำกับชุมชน มีลักษณะการทำงาน อันเกิดมาจากสายสัมพันธ์ (หมายถึง สมาชิกแต่ละคนมีความสัมพันธ์ในรูปแบบเครือ ญาติกัน มีความสนิทสนมกันมาก่อน) การทำงานจึงเป็นแบบพึ่งพาอาศัยกัน ช่วยเหลือกัน

คนที่ 4

การบริหารกลุ่มวิสาหกิจจนเกษตรตรงเย็น มีลักษณะการบริหารแบบเท่าเทียมกัน และการมีส่วนร่วมทุกกิจกรรม แต่ตั้งวางแผน กำหนดงาน มอบหมายหน้าที่ความ รับผิดชอบ ตั้งกฎกติกา ทำงานร่วมกัน ผู้นำไม่ใช่วิธีชี้แนะสั่งและผู้นำต้องทำให้ เขาดู เป็นตัวอย่างที่ดีในการทำงาน ทำงานให้เขาเห็น ครั้งหนึ่งเมื่อปี 2560 มีคณะ

ศึกษาดูงานเข้ามาเยี่ยมชมมาก ทำให้มีรายได้เข้ามาในกลุ่มเยอะ ช่วงเวลานั้นใครที่เป็นเจ้าของฐานการเรียนรู้ก็ได้คำตอบแทนมากที่สุด คนที่เข้ามาช่วยงานที่เหลือจะได้คำตอบแทนน้อย ประธานกลุ่มของที่นี่จึงนำปัญหานี้มาถกกันในกลุ่มเพื่อต้องการให้เกิดความเสมอภาคเพราะเราทำงานร่วมกันเหนื่อยด้วยกันก็จะได้คำตอบแทนอย่างเท่าเทียม จนในที่สุดทุกคนก็เห็นด้วยกับการบริหารแบบเท่าเทียม ทุกคนได้เท่ากันหมด เว้นแต่การขายสินค้าที่แยกเป็นส่วนบุคคล ทำให้ประธานของกลุ่มก็สามารถสนใจสมาชิกคนอื่นๆ ได้หลายคนเช่นกัน นอกจากนี้ก็เป็นเรื่องของการเงินที่ต้องจัดการอย่างชัดเจน มีรายละเอียดให้ดูกำหนดคำตอบแทนอย่างชัดเจน

คนที่ 5

ก่อนเริ่มการทำงาน ประธานของกลุ่มจะให้มีการปรึกษารื้อกับสมาชิกกันก่อนว่ามีงานอะไรที่ต้องทำ ต้องทำอะไรอย่างไรบ้าง เพื่อให้สมาชิกวางแผนจัดคิวงานของตนเอง เพราะสมาชิกส่วนใหญ่มีงานประจำหลักที่ต้องดูแลก่อน ดังนั้น สมาชิกก็ต้องเตรียมวางแผนการทำงานของตนเองด้วยเช่นกัน เป็นการวางแผนแบบเป็นขั้นบันได การสั่งการให้เกิดการทำงาน ไม่เลือกวิธีการแบบไม่บังคับกัน แต่เน้นให้เกิดการทำงานแบบช่วยกัน การทำงานส่วนใหญ่จึงเป็นลักษณะของการทำงานที่เกิดจากจิตอาสา โดยเมื่อมีงานที่ต้องทำ ผู้นำจะแจ้งให้สมาชิกทราบว่า มีงานอะไรที่ต้องทำบ้าง และจะทำงานในวันไหนและอย่างไร ส่วนใครจะมาช่วยงาน ถ้ามาได้ก็มา และถ้ามาได้ก็จะไม่ต่อว่ากัน ส่วนผู้นำก็จะทำงานนำล่วงหน้าไปก่อน และอีกหนึ่งสิ่งสำคัญ คือ การให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม รับผิดชอบและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อถึงเวลาทำงานก็จะเข้ามาช่วยกันทำงานอย่างสามัคคี

คนที่ 6

ผู้นำบริหารคนโดยไม่ใช้เงินเป็นตัวตั้ง ให้ทำด้วยใจ ใครมาก็มา ไม่มาก็ไม่ว่า ส่วนผู้นำต้องทำก่อน ทำเป็นแบบอย่าง เช่น ขุดดินตัดต้นไม้ข้างถนน เราก็ทำก่อน ชาวบ้านก็มองๆ มา มองแล้วไม่ทำก็อย่างไรอยู่ สุดท้ายก็จะมีคนเข้ามาช่วย แต่ไม่มากก็ไม่เป็นไรไม่ว่ากัน สรุปคือ ผู้นำต้องเป็นผู้เสียสละอย่างมาก ทั้งเวลาทั้งแรงกายทั้งเงิน ส่วนสมาชิกคนอื่นๆ เห็นความตั้งใจของเรา สุดท้ายก็เข้ามาช่วยกัน ไม่ต้องพูดอะไรเยอะแยะ

คนที่ 7 ผู้ที่ดำเนินงานในหน้าที่ผู้นำหรือแม้แต่ส่วนราชการที่ต้องเข้ามาขอความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ต้องสื่อสารให้ประชาชนในพื้นที่ได้เข้าใจการทำงานในครั้งทำเพื่ออะไร ทำอย่างไร และต้องการให้ชุมชนทำอย่างไรบ้าง และหลังจากทำงานเสร็จสิ้นแล้ว สมาชิกหรือชุมชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร ส่วนผู้นำชุมชนก็ต้องถามความสมัครใจของสมาชิกด้วยว่าต้องการทำด้วยหรือไม่ ส่วนในเรื่องของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนก็ต้องอธิบายให้ชุมชนเข้าใจด้วยว่าในระยะเริ่มต้นของการทำงานเราคงไม่ได้รับผลตอบแทนเป็นสิ่งของมีมูลค่าแต่อย่างใด เพราะมันต้องใช้ระยะเวลาต่อไปอีกสักพักหนึ่งหรือเมื่อเป็นผลสำเร็จแล้ว สิ่งที่เราทำมาทั้งหมดก็จะเกิดสิ่งที่มีค่า และมีคุณค่า เกิดผลประโยชน์ ส่งคืนกลับมาให้เราเอง เพราะฉะนั้นส่วนหนึ่งของประชาชนในพื้นที่ที่เข้ามามีส่วนร่วมก็เป็นเพราะคนๆนั้นมันมีจิตอาสายินดีเข้ามามีส่วนร่วมงานด้วย

คำถามที่ 3 อะไรบ้างที่เป็นสิ่งที่ทำให้ท่านสนใจและตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คนที่ 1 ในมุมมองของส่วนราชการที่ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จากการสังเกตการณ์ชุมชนที่สนใจและตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ ชุมชนมีความต้องการพัฒนาชุมชน เพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นและเพื่อให้ชุมชนดีขึ้น และส่วนหนึ่งเป็นเพราะชุมชนเข้าใจและรับรู้ถึงประโยชน์ที่ชุมชนจะได้รับจากการดำเนินการดังกล่าว จึงเข้ามาเรียนรู้ ร่วมอบรม ร่วมกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับตนเอง แล้วก็รวมตัวกันภายในชุมชน ร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน สำหรับตัวผู้นำชุมชนเองก็มีส่วนสำคัญด้วย เพราะเขาจะเป็นผู้ประสานงานระหว่างหน่วยงานกับสมาชิกของชุมชนด้วย ถ้าประสานงานและเกิดความเข้าใจอันดี สมาชิกชุมชนก็เข้ามาช่วยงานด้วยดี แต่ถ้าผู้นำชุมชนไม่ร่วมด้วย สมาชิกก็ไม่มาตามผู้นำด้วยก็มี หรือผู้นำไม่ต้องการ แต่สมาชิกของชุมชนก็เห็นด้วยก็มี

คนที่ 2 ส่วนใหญ่คนที่เข้ามามีส่วนร่วม เพราะเขามีจิตสาธารณะที่อยากเข้ามาพัฒนาชุมชนของตนเอง ยอมเสียสละเวลาตนเองมาทำงานเพื่อส่วนรวมบ้าง และก็มีบางคนที่ชักชวนเข้ามาช่วยทำงานเพราะเห็นว่าเป็นคนที่มีความรู้ความสามารถจึงดึงตัว

เข้ามาทำงานร่วมกัน แต่ก็ถือว่าเขามีจิตสาธารณะนะเพราะทำงานตรงนี้ไม่ได้
รับรายได้หรือค่าตอบแทนเลย

คนที่ 3

จุดเริ่มต้นมาจากจิตอาสาของแต่ละคนเลย ด้วยความที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำ
กิจกรรมตรงนี้เพราะต้องการพัฒนาชุมชนบ้านของเราให้ดียิ่งขึ้น และก็มีโอกาสได้
เข้าร่วมอบรมศึกษางาน จึงทำให้เห็นข้อดีและรู้แนวทางในการพัฒนาและรู้จักชะ
ความถนัดความสามารถของตนเอง จึงมีความรู้สึกว่าคุณมีความสามารถใน
การเข้าร่วมทำกิจกรรมนี้ได้

คนที่ 4

ก่อนที่จะมาเป็นวิสาหกิจชุมชนบ้านดงเย็นได้อย่างทุกวันนี้ ในช่วงแรกนั้นพี่เป็น
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน มีโครงการหนึ่งที่คล้ายๆกับลักษณะนี้เข้ามา แต่ผู้ใหญ่บ้านไม่เห็น
ด้วย ชุมชนของเราก็เสียโอกาส เมื่อครบวาระพี่ก็ลาออกจากตำแหน่งนั้นมา แล้วมา
ตั้งกลุ่มวิสาหกิจเกษตรอินทรีย์ หลังจากนั้นก็มีโครงการอบรมเกี่ยวกับผู้นำของ
องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ทำให้ได้รับ
ความรู้หลายๆอย่าง และก็ได้ออกไปศึกษาดูงาน ซึ่งทำให้เห็นว่าแต่ละพื้นที่มีความ
แตกต่างกันแต่ทุกที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ หลังจากนั้นกลับมาที่
ชุมชนของตนเองแล้วรวมกลุ่มกันโดยสมาชิกที่มีความเห็นเดียวกับเราตอนนั้นมีสิบ
กว่าคน มาช่วยๆกันคิดว่าพวกเราทำอะไร มีทรัพยากรอะไรบ้าง และทำอะไรได้
บ้าง เช่น มีอาหารอะไรของเราเองและปลูกเอง เลยเกิดเป็นแนวคิดเกษตรอินทรีย์
ตามรอยพ่อ ทฤษฎีเศรษฐกิจแบบพอเพียง และให้ทุกคนในหมู่บ้านเรา ปลูกผัก
รอบๆ บ้าน อีกส่วนหนึ่งก็มาจากพี่ที่เป็นคนรักบ้าน อยากให้หมู่บ้านของเราพัฒนา
แล้วก็ดียิ่งขึ้นอีก ซึ่งอยู่มาตั้งแต่รุ่นของปู่ของพี่แล้ว ตั้งแต่พื้นที่ตรงนี้เป็นป่าดงดิบ
สมาชิกในช่วงเริ่มต้นใหม่ๆ มาจากคนที่มีจิตอาสาเข้ามาเพราะต้องการพัฒนา
หมู่บ้านของตนที่อาศัยอยู่ เป็นคนที่มีใจเดียวกัน ตอนนั้นก็ไม่มีเงินมาเป็นตัวตั้งใน
การรวมกลุ่มหรือดึงคนเข้ามา เพราะช่วงแรกๆ ไม่มีรายได้อะไรเลย แต่ในช่วงหลัง
ที่เริ่มมีคณะทัวร์เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มมากขึ้น สมาชิกรุ่นหลังๆ จึงเข้ามา
สมัครร่วมเป็นสมาชิกเพราะเห็นประโยชน์ของกิจกรรมตรงนี้ แล้วสนใจและสมัคร
เข้าร่วมกลุ่มเป็นสมาชิกของชมรม

- คนที่ 5** เราเกิด เติบโตและทำงานที่นี้มาโดยตลอด ก่อนที่จะมีกิจกรรมตรงนี้ ก็เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ ที่มีประโยชน์ต่อชุมชนอยู่แล้ว หลังจากที่มีการศึกษาพื้นที่แล้วกำหนดให้ส่วนหนึ่งของเขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวเมืองโบราณอุทอง ก็ทำงานตรงนี้อาจจริงจัง ส่วนคนอื่นๆ ในกลุ่มที่ทำงานร่วมกัน เพราะมีความคิดเห็นเดียวกัน จึงเข้ามาทำงานตรงนี้ร่วมกันและได้เป็นสมาชิกของชมรม
- คนที่ 6** ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นประธานของชมรมท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านเขาพระ แต่จุดเริ่มต้นของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตรงนี้ ส่วนหนึ่งเพราะเราเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่แล้วมาหลายปี พอมีกิจกรรมตรงนี้เข้ามา ก็รู้ว่าจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งในด้านเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม อนุรักษ์เผยแพร่พิพิธภัณฑสถานของวัดเขาพระและช่วยเหลือชุมชนให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น ก็ยินดีเข้ารับหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่
- คนที่ 7** เป็นข้อมูลที่ได้รับจากองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) โดยหน่วยงานได้มีการจัดประชุมเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้าไปรับฟังถึงนโยบายและแนวทางการทำงาน หลังจากได้เข้าไปรับฟังข้อมูลดังกล่าวและพบว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน จึงตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้
- คำถามที่ 4** **ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องของภาวะผู้นำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน**
- คนที่ 1** เห็นด้วย เพราะผู้นำคือผู้ประสานงานที่ดี เพราะถ้าผู้นำได้พูดคุยสื่อสารกับชุมชนได้เป็นอย่างดี การได้รับความร่วมมือจากชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็ทำงานได้ง่าย ทั้งนี้ ผู้นำก็จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดีด้วย เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดี ซื่อสัตย์ รู้จักประณีประนอม รู้จักวิธีการพูดการสื่อสารเพื่อให้สมาชิกเข้าใจ แต่ถ้าผู้นำมีภาวะผู้นำไม่ดี เช่น ผู้นำที่ชอบใช้อำนาจสั่งการ ไม่รับฟังความคิดเห็นคนอื่น แม้ว่าจะมีคนยินยอมทำตาม แต่งานที่ได้ก็อาจไม่สมบูรณ์แบบตามที่ตั้งไว้
- คนที่ 2** เห็นด้วย เนื่องจากผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ต้องทำให้สมาชิกเชื่อและมั่นใจ ไม่เช่นนั้น สมาชิกก็คงไม่ยอมทำงานด้วย และอีกสิ่งสำคัญคือการให้ความรู้ มอบวิชาเพื่อให้สมาชิกสามารถปฏิบัติงานได้ และรู้จักมอบหมายงาน ให้เกียรติ

ผู้ตามทุกคน และเชื่อว่าผู้ตามสามารถทำงานได้สำเร็จ หากเห็นอะไรไม่ดีก็ต้องช่วยๆ กันพาไปให้ถูกที่ถูกทาง

คนที่ 3

เห็นด้วย เนื่องจาก ถ้าผู้นำไม่เป็นแบบอย่างที่ดีได้ ไม่มีจิตสาธารณะ ไม่มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ไม่มอบหมายงานอย่างชัดเจน และไม่มีการจัดกิจกรรมเพื่อติดตามงานหรือสานความสัมพันธ์อยู่เสมอ ตนเองคงออกจากกลุ่มทำงานนี้ไปแล้ว จึงทำให้ตนเองสามารถทำงานอยู่ตรงนี้ได้ ตั้งแต่ก่อตั้งกลุ่มครั้งแรกจนถึงปัจจุบันนี้

คนที่ 4

เห็นด้วย สังเกตได้จากการรับงานต้อนรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ๆ เป็นร้อยคน สมาชิกจะขอร้องเลยว่าผู้นำต้องอยู่นะ ห้ามไปไหน ต้องคอยรับคณะฯ ร่วมกัน ทั้งนี้เกิดจากความเป็นผู้นำของเรา เพราะกลุ่มจะทำงานแบบมีส่วนร่วมแต่ในฐานะผู้นำ บางทีก็ต้องมีความเข้มงวด ชัดเจน และเป็นแบบอย่างที่ดี ปฏิบัติตามกฎกติกา หรือตามคำพูดที่เราบอกไปอย่างเคร่งครัด ดังนั้น หากเราเป็นผู้นำที่ดี ผู้ตามก็จะเกิดความเกรงใจ เชื่อฟัง และร่วมทำงานด้วยกันเป็นอย่างดี ซึ่งผู้นำที่ดีจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ ผู้นำมีความเข้าใจในความแตกต่างแต่ละบุคคล มีความเข้าใจว่าคนเรา สามารถทำอะไรผิดพลาดกันได้ เพราะคนเราต่างมีความชำนาญงานและเก่งไม่เท่ากัน จึงส่งเสริมให้เพิ่มทักษะความรู้ความสามารถอื่นๆ เช่น การฝึกพูดเป็นวิทยากรในแต่ละฐาน เป็นต้น นอกจากนี้เวลามีปัญหาอะไรก็จะคุยกันในที่ประชุม ฟังความคิดเห็นของทุกคน และยึดตามกฎกติกาที่ตั้งร่วมกันอย่างเคร่งครัด และต้องบริหารการเงินอย่างชัดเจน มีรายละเอียดให้ดู กำหนดค่าตอบแทนอย่างชัดเจน มีเหตุการณ์ครั้งหนึ่ง การทำงานต้อนรับนักท่องเที่ยวได้เกิดความผิดพลาดขึ้นกับคณะศึกษาดูงานที่เข้าร่วมดูกิจกรรมของกลุ่ม ผู้นำได้แสดงความรับผิดชอบและยอมรับผิดด้วยตนเอง ไม่กล่าวโทษสมาชิกคนอื่นๆ จากเหตุการณ์ครั้งนั้น สมาชิกของกลุ่มต่างให้ความเคารพและเกรงใจ พร้อมร่วมปฏิบัติงานของกลุ่มด้วยดี และสุดท้ายก็จะพูดคุยกันกับสมาชิกถึงปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก และผู้นำมีวิธีการเพื่อจูงใจให้สมาชิกทำงาน คือ การไม่ใช้การบังคับ หรือชี้แจงสั่งการ เน้นการบริหารแบบเท่าเทียม และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่กลุ่มตั้งไว้ ใครที่ไม่ได้เข้ามาทำงานในครั้งใด ก็ต้องไม่ได้รับรายได้ในวันนั้นๆ ไป

- คนที่ 5** เห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี คือ การทำงานที่ตัดสินใจร่วมกัน สังเกตได้จากทุกคนที่นี่ให้เกียรติและเคารพผม แม้ว่าจะเป็นรุ่นราวคราวเดียวกัน สรุปได้ว่า ผู้นำที่จะพาให้คนให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมได้ คือ ผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี ต้องลงมือทำงานจริง มีน้ำใจ ไม่คิดเล็กคิดน้อย ใจกว้าง เมตตา ส่วนลักษณะการทำงานของผู้นำ คือ ไม่บังคับคนและจะให้เป็นแบบอย่างให้ดู ใช้วิธีการทำงานแบบเป็นทีม โดยวิธีการประชุมร่วมกัน
- คนที่ 6** มีความเกี่ยวข้องกัน มีคำขวัญหนึ่งกล่าวไว้ว่า ผู้นำดีผู้ตามดีต้องดีแน่ ผู้นำดีผู้ตามแย่มากก็แก้ไข ถ้าผู้นำแย่มากผู้ตามแย่มากก็แย่มาก เมื่อมานานมาแล้วที่ชุมชนตรงนี้มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำประปาขาดแคลน ผู้ใหญ่บ้านก็ช่วยแก้ปัญหา ไปขอเงินจากเทศบาลมาทำแท็งก์น้ำไว้แจกจ่ายงบประมาณก็มาไม่ทัน สุดท้ายใช้วิธีรวมเงินกัน โดยเก็บเงินจากชาวบ้านมาคนละห้าร้อยบาท แต่ก็ยังไม่พอจ่าย จนในที่สุดผู้ใหญ่บ้านก็นำทองที่ตนเองมีไปจำนำ และทำให้โครงการทำแท็งก์น้ำสำเร็จ นอกจากนี้ เวลาผู้ใหญ่บ้านไม่มาหมู่บ้านไหนเลขที่เท่าไรเดี๋ยวดร้อน ถ้าเราช่วยเหลือได้เราก็ช่วย ใครว่าเราไม่ดีก็ไม่สนใจ สนใจแต่พฤติกรรมและความหวังดีของเราเอง จนตอนนี้ทุกคนก็ให้ความเคารพนับถือแล้ว มีอะไรหรือต้องทำงานทำกิจกรรมอะไร ทุกคนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี จะมีเพียงไม่กี่คนหนึ่งคนสองคนเท่านั้นที่บางเวลาก็ไม่เห็นด้วย แต่คนส่วนใหญ่ก็ยังเห็นด้วยและช่วยกันทำงานร่วมกันอยู่
- คนที่ 7** เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะผู้นำที่ดี สามารถนำทางของกลุ่มให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบ เรียนรู้ทุกอย่างด้วยความเป็นจริง บริหารงานอย่างชัดเจน สามารถตัดสินใจงานได้อย่างมั่นใจ กล้าตัดสินใจและกล้ารับผิดชอบ และรู้จักอำนาจหน้าที่ของตนเอง เราก็อยากทำงานด้วย
- คำถามที่ 5** ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องของความผูกพันต่อชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- คนที่ 1** มีความเกี่ยวข้องกัน เพราะความผูกพันต่อชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งสำคัญที่ทำให้งานสามารถดำเนินการได้โดยง่าย เวลาพูดคุยกันก็เข้าใจกันง่าย เวลามีปัญหาอะไรก็สามารถพูดคุยได้เลยตรงๆ ทั้งนี้ เพราะทุกคนมีความเข้าใจและมีใจในทิศทางเดียวกันอยู่แล้ว ดังนั้น เวลาทำงานอะไรๆร่วมกัน ทุกคนก็เข้าใจโดยง่าย ทำงาน

ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ความผูกพันระหว่างบุคคลก็มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย เช่น การใส่ใจในชีวิตความเป็นอยู่ การไถ่ถามสารทุกข์สุกดิบ การแบ่งปันปัญหาหรือร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

- คนที่ 2** ความผูกพันต่อชุมชนมีความเกี่ยวข้องกับการทำงานตรงนี้เช่นกัน เพราะการทำงานตรงนี้ไม่มีค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน เราจึงต้องมีจิตสาธารณะที่ดีต่อชุมชน อยากร่วมพัฒนาชุมชน ส่วนด้านการทำงาน ถ้าสมาชิกมีความผูกพันระหว่างกันก็ทำให้ทำงานได้ง่ายขึ้น
- คนที่ 3** เห็นด้วย เพราะสมาชิกทุกคนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานนี้ มีจุดเริ่มต้นมาจากจิตอาสาที่ดีที่ต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือสังคมและชุมชน
- คนที่ 4** เห็นด้วย เพราะสมาชิกส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชน มีความต้องการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น อยากอยู่ชุมชนนี้ไปนานๆ อยากให้ลูกหลานสามารถใช้พื้นที่ตรงนี้ทำมาหากินเลี้ยงชีพต่อไปได้เรื่อยๆ จึงทำให้เราเข้ามาทำงานการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- คนที่ 5** เห็นด้วย ทุกคนที่นี้ที่ทำงานตรงนี้เพราะเห็นความสำคัญของป่าแห่งนี้ไว้แล้วรวมตัวกันเพื่อรักษาป่านี้ไว้ และอยากให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลและนักท่องเที่ยวทั่วไป ได้เผยแพร่ความสำคัญของป่า ประวัติศาสตร์ และเป็นส่วนหนึ่งในการกระจายรายได้ให้ชุมชนให้ชาวบ้านได้พอทำมาหากินได้
- คนที่ 6** เป็นความรักความผูกพันต่อชุมชน ความหวังโยที่มีต่อเพื่อนบ้านที่อยู่ร่วมกัน ความหวังแทนที่มีต่อทรัพยากรที่เรามี เช่น พิพิธภัณฑสถานชุมชน ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณีพื้นถิ่น ทำให้เราต้องการให้สิ่งเหล่านี้อยู่กับเราไปนานๆ และส่งต่อไปยังรุ่นลูกรุ่นหลาน
- คนที่ 7** เห็นด้วย เพราะถ้าไม่มีความผูกพันต่อชุมชนเลยคงไม่สามารถทำงานได้ เพราะงานท่องเที่ยวโดยชุมชนนี้ในระยะแรกไม่มีรายได้เลย แต่เราทำเพราะเราต้องการทำให้ชุมชนเราดียิ่งขึ้น แต่นอกจากความผูกพันต่อชุมชนแล้ว คิดว่าความผูกพันระหว่างบุคคล คือ ความผูกพันกับสมาชิกกลุ่ม กับเพื่อนบ้านที่ทำงานด้วยกัน และเรื่องของสายสัมพันธ์ เครือญาติความเป็นพี่น้องกัน ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานตรงนี้มากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อความเข้าใจต่อประเด็นภาวะผู้นำและความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยจึงขอสรุปด้วยการนำเสนอตารางสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังตารางที่ 31

ตารางที่ 32 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้ให้ ข้อมูลหลัก	ข้อความ				
	1	2	3	4	5
คนที่ 1	ประชุมร่วมกัน เพื่อวางแผน แนวทาง การทำงาน	ผู้นำรู้จักประณี ประนอม และ วิธีการสื่อสาร ให้ผู้ตามเข้าใจ และยินยอม อ่อนตาม	- ความต้องการ พัฒนาชุมชน ให้ดียิ่งขึ้น - ความรู้ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวโดย ชุมชน - ผู้นำชุมชน	- ด้าน ประสานงาน ที่ดี	- การทำงาน ง่ายยิ่งขึ้น เพิ่มเติม - ความผูกพัน ระหว่างบุคคล
คนที่ 2	- สร้างความ เข้าใจและแบ่ง หน้าที่ความ รับผิดชอบ - กฎกติกา ชัดเจน	มอบหมายงาน ให้ผู้ตาม รับผิดชอบ โดยให้อิสระใน การทำงาน	จิตสาธารณะ	- ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี - ด้านการให้ ความรู้ใน การทำงาน - ด้านการ มอบหมายงาน	- ทำให้บุคคลมี จิตสาธารณะที่ดี ต่อการให้ความ ร่วมมือในการ พัฒนาชุมชน - ความผูกพัน ระหว่างบุคคล ช่วยให้การ ทำงานง่าย ยิ่งขึ้น

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ)

ผู้ให้ ข้อมูลหลัก	ข้อความ				
	1	2	3	4	5
คนที่ 3	ช่วยกันทำ	ความสัมพันธ์ที่ ดีระหว่างผู้ตาม และผู้นำ บางที่ อยู่ในรูปแบบ การเป็นเครือ ญาติกัน	จิตอาสา	- ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี - ด้านจิต สาธารณะ - ด้านการ มอบหมายงาน - ด้านการสาน ความสัมพันธ์ อันดี	- ทำให้บุคคลมี จิตสาธารณะที่ดี ต่อการให้ความ ร่วมมือในการ พัฒนาชุมชน
คนที่ 4	การบริหารกลุ่ม แบบเท่าเทียม และแบ่งหน้าที่ ทำงาน	- ให้ผู้ตามเข้ามา มีส่วนร่วมใน การทำงานทุก ขั้นตอน - กำหนดอัตรา ค่าตอบแทน อย่างชัดเจน - การส่งเสริม อาชีพ	- ความรู้ เกี่ยวกับการ ท่องเที่ยวโดย ชุมชน - ความต้องการ พัฒนาชุมชนให้ ดียิ่งขึ้น - มองเห็น ประโยชน์ที่ ตนเองจะได้รับ	- ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี - ด้านการ ปฏิบัติตามกฎ กติกาอย่าง เคร่งครัด	- ด้านความ ต้องการพัฒนา ชุมชนที่ตนเอง อาศัยอยู่ดียิ่งขึ้น
คนที่ 5	ร่วมกันตัดสินใจ และวางแผน ทำงาน	วางแผนการ ทำงานร่วมกัน	ความต้องการ พัฒนาชุมชน ให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเห็นถึง ประโยชน์ที่ ชุมชนจะได้รับ	- ด้านการเป็น แบบอย่างที่ดี - ด้านการให้ ความสำคัญ แบบการทำงาน แบบทีม	- ด้านความ ต้องการพัฒนา ชุมชนที่ตนเอง อาศัยอยู่ดียิ่งขึ้น - ด้านรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรใน ชุมชนให้คงอยู่ ต่อไป

ตารางที่ 31 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก (ต่อ)

ผู้ให้ ข้อมูลหลัก	ข้อความ				
	1	2	3	4	5
คนที่ 6	- แบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบ - กฎกติกา ชัดเจน	ผู้นำจะเป็น ตัวอย่างในการ ทำงานโดยการ ทำให้ดูเป็น แบบอย่าง คือ เป็นผู้นำในการ เริ่มทำก่อน	ความต้องการ พัฒนาชุมชน ให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเห็นถึง ประโยชน์ที่ ชุมชนจะได้รับ	- ด้านการเป็น ผู้ให้ที่ไม่หวัง ผลตอบแทน	- ด้านรักษาไว้ ซึ่งทรัพยากรใน ชุมชนให้คงอยู่ ต่อไป - ด้านความ ห่วงใยสมาชิก ของชุมชน
คนที่ 7	ให้ทุกชุมชนมี ส่วนร่วมในการ ทำงานและ จัดสรร ผลประโยชน์ อย่างเท่าเทียม	บอกข้อมูลที่ เกี่ยวข้องกับงาน อย่างชัดเจน ได้แก่ เป้าหมาย การทำงาน ประโยชน์ที่ ได้รับและแนว ทางการ ปฏิบัติงาน	ความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว โดยชุมชน	- ด้านการเป็น ผู้มีวิสัยทัศน์ - ด้านการ บริหาร งาน อย่างชัดเจน	- ด้านความ ต้องการพัฒนา ชุมชนที่ตนเอง อาศัยอยู่ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ความ ผูกพันระหว่าง บุคคลก็มีความ เกี่ยวข้องด้วย

4.6.1 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก

1) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัด
สุพรรณบุรี พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนแต่ละกลุ่ม
ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองส่วนใหญ่ มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ (1) การให้ทุกคนเข้ามา
มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยวิธีการจัดประชุมเพื่อ
แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (2) การมอบหมายงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ
และ (3) การกำหนดกฎกติกาและเงื่อนไขในการทำงานอย่างชัดเจน ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีแนวทาง
ในการดำเนินงานและเงื่อนไขของการทำงานแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละกลุ่มมีรูปแบบกิจกรรม
การท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนบ้านดงเย็น ซึ่งโดดเด่นด้านการเกษตร เน้นส่งเสริมการปลูก

พืชผักอินทรีย์เพื่อการจำหน่ายและรับประทานเอง, ชุมชนวัดเขาพระ โดดเด่นด้านวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้าน เน้นการเรียนรู้และเผยแพร่ประวัติศาสตร์พื้นบ้านของชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า วิธีการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้ประชาชนตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น คือ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนทั้งในแง่มุมมองของประโยชน์จากการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ดำเนินงานทราบและเข้าใจ เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมาด้วยความสมัครใจเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากประชาชนในพื้นที่รู้จักสนิทสนมกันหรือเคยทำกิจกรรมอื่นๆ ของชุมชนร่วมกันมาก่อน จึงทำให้การทำงานในบางครั้ง มีลักษณะการดำเนินงานแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ในงานวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนจากการงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะไม่แตกต่างกับงานวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเป็นเพราะความสามารถของผู้นำในการสั่งการให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย สังเกตได้จากการจัดประชุมอย่างต่อเนื่องและการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

2) รูปแบบการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนของผู้นำ

รูปแบบการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนของผู้นำ ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน สามารถแบ่งออกเป็น 8 รูปแบบ คือ (1) ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานที่ดี (2) ผู้นำเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน (3) การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้สมาชิก เพื่อให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน (4) การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำและผู้ตาม (5) การเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนดำเนินงาน (6) การกำหนดการให้และการจ่ายค่าตอบแทนอย่างชัดเจน (7) การให้ข้อมูลที่สมาชิกควรทราบอย่างชัดเจน ได้แก่ เป้าหมายของการทำงาน ประโยชน์ที่ได้รับ และแนวทางการปฏิบัติงาน และ (8) การส่งเสริมอาชีพ

ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ผลการวิจัยเชิงคุณภาพมีความสอดคล้องกับงานวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยน อยู่ในระดับสูงทุกด้าน กล่าวคือ ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานที่ดี และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำและผู้ตาม (การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล) การเป็นแบบอย่างที่ดี (การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) การรู้จักมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ ความรับผิดชอบให้สมาชิก (การบริหารแบบวางเฉย) การเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนดำเนินงานและดำเนินงานร่วมกัน (การกระตุ้นทางปัญญา) การให้ข้อมูลที่สมาชิกควรทราบอย่างชัดเจน ได้แก่ เป้าหมายการทำงาน ประโยชน์ที่ได้รับและแนวทางการปฏิบัติงาน การกำหนดการให้และการจ่ายค่าตอบแทนอย่างชัดเจน (การให้รางวัลตามสถานการณ์) และการส่งเสริมอาชีพ (การสร้างแรงบันดาลใจ) รวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทองจังหวัดสุพรรณบุรี เพราะผู้นำที่มีภาวะผู้นำที่ดี และเลือกใช้รูปแบบภาวะผู้นำอย่างเหมาะสม ย่อมทำให้ผู้ตามยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยความเต็มใจ และสามารถนำกลุ่มให้สามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ปัจจัยด้านสายสัมพันธ์ ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์ของผู้นำและผู้ตามในลักษณะของการเป็นเครือญาติกัน หรือความสนิทสนมใกล้ชิดกันมานาน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ด้วยเช่นกัน ปัจจัยดังกล่าวทำให้สมาชิกของชุมชนในพื้นที่ยินดีให้การช่วยเหลือทำงานต่างๆ อย่างเต็มที่และเต็มใจ ไม่ว่าจะป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือไม่ก็ตาม หรือจะเป็นสมาชิกของกลุ่มตนเองด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งเป็นปัจจัยใหม่ที่ไม่พบในงานวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของชุมชน มีลักษณะคล้ายคลึงกับความผูกพันต่อชุมชน เนื่องจาก รูปแบบพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกให้เห็นว่า บุคคลมีความคิดที่ดีต่อชุมชน จะแสดงพฤติกรรมการให้ความร่วมมือที่ดี เพื่อให้ทำงานประสบความสำเร็จ

3) ปัจจัยที่ทำให้สมาชิกของชุมชนสนใจและตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ประชาชนในชุมชนของพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง ใช้ปัจจัยหลายด้านประกอบกัน เพื่อประกอบการตัดสินใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยปัจจัยที่พบมากที่สุดคือ ความต้องการในการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดียิ่งขึ้น และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน รองลงมาคือ จิตสาธารณะส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน และการทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลจากงานวิจัยในส่วนของงานวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยศึกษาพบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และปัจจัยความผูกพันต่อชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ โดยพบว่า ปัจจัยด้านความต้องการในการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ปัจจัยความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน และปัจจัยการทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนผลการศึกษาปัจจัยอื่นๆ พบว่า มีปัจจัยด้านจิตสาธารณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานด้านการพัฒนาชุมชน และด้านผู้นำชุมชน นั้นมีความแตกต่างออกไป อันเป็นสิ่งที่เชื่อได้ว่า เมื่อประชาชนรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้ว พวกเขาน่าจะต้องใช้การตัดสินใจการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยตัวเองด้วยความสมัครใจ ด้วยจิตสาธารณะ หรือด้วยจิตอาสา และในบางกรณี ประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมนั้นน่าจะเชื่อได้ว่าน่าจะเป็นการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมเพราะมีสายสัมพันธ์กับผู้นำ เช่น มีความรู้จักกันกับผู้นำชุมชน เป็นเครือญาติพี่น้องกัน หรือและเคยทำกิจกรรมพัฒนาชุมชนอื่นๆ ร่วมกันกับผู้นำมาก่อน เป็นต้น จึงเป็นผลให้ผู้วิจัยได้พบปัจจัยอื่นๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้นำของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้แสดงบทบาทภาวะผู้นำต่างๆ ดังต่อไปนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดี (การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) การเป็นผู้ประสานงานที่ดี (การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) การให้ความรู้ในการทำงาน (การให้รางวัลตามสถานการณ์) การมอบหมายงาน (การบริหารแบบวางเฉย) การเป็นผู้มีจิตสาธารณะ (การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) การสานความสัมพันธ์อันดี (การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล) การปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด (การบริหารแบบวางเฉย) การให้ความสำคัญแบบการทำงานแบบทีม (การกระตุ้นทางปัญญา) การเป็นผู้ให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน (การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (การใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์) และการบริหารงานอย่างชัดเจน (การบริหารแบบวางเฉย) ซึ่งเป็นผลให้สมาชิกของกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนร่วมกัน

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ และด้านการบริหารแบบวางเฉย และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา และจากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการวิจัยเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ และด้านการบริหารแบบวางเฉย และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่พบว่า ภาวะผู้นำดังกล่าวมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ จึงทำให้มีรูปแบบกิจกรรมและแนวทางในการดำเนินงานที่มีความชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้น กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ จึงมุ่งเน้นที่การให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นหลัก การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชน และได้รับการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเท่าเทียม และการควบคุมการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สำหรับ ข้อมูลที่ผู้วิจัยศึกษาในส่วนของงานวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัย พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีความแตกต่างจากผลวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ พบว่า ภาวะผู้นำดังกล่าว มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาจเป็นเพราะว่า การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เน้นการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจที่เกิดจากการศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการดำเนินงานการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วย ประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้จักคุ้นเคยกันหรือเคยมีประสบการณ์ในการกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนร่วมกันมาก่อน ประชาชนในพื้นที่จึงมีทัศนคติที่ดีต่อกันหรือมีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคลอยู่แล้ว จึงทำให้สิทธิพลของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่มีสิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่เมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตาม ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รวมถึงการสร้างแรงบันดาลใจ ต่างก็มีความสำคัญต่อการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประชาชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องของความผูกพันต่อชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้บุคคลเกิดพฤติกรรมดังต่อไปนี้ (1) มีจิตสาธารณะที่ดีต่อการช่วยเหลือพัฒนาชุมชน (2) มีเกิดความต้องการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดียิ่งขึ้น (3) มีความต้องการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และ (4) ช่วยให้การดำเนินงานง่ายยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ความผูกพันระหว่างบุคคล จะช่วยให้สมาชิกของชุมชนสามารถทำงานด้วยกันได้ง่ายยิ่งขึ้น โดยถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนง่ายขึ้น

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลจากงานวิจัยในส่วนของงานวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีความคิดที่ดีต่อชุมชน และเกิดพฤติกรรมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์

ต่อชุมชน ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ระดับความผูกพันต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก และส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ส่วนปัจจัยอื่นๆ ที่ค้นพบเพิ่มเติมนอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ความผูกพันระหว่างบุคคล มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่สมาชิกรู้จักคุ้นเคยกันหรือเคยทำงานด้วยกัน ได้มีการเรียนรู้นิสัยและวิธีการทำงานซึ่งกันและกันแล้ว หากความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ที่มีความรู้สึกที่ดีต่อกันก็จะช่วยให้สามารถเข้ามาร่วมทำงานด้วยกันง่ายขึ้น และยังช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยดี ทั้งนี้ ผู้นำสามารถแสดงบทบาทความเป็นผู้นำของตนในการประสานความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และสร้างความผูกพันระหว่างบุคคลได้ด้วยเช่นกัน

4.6.2 สรุปประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยสรุปประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

กลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ส่วนใหญ่มีรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนคล้ายคลึงกัน คือ (1) การให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยวิธีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (2) การมอบหมายงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และ (3) การกำหนดกฎกติกาและเงื่อนไขในการทำงานอย่างชัดเจน

2) การจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้นำของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แสดงบทบาทความเป็นผู้นำทั้งภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงในการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ การให้ข้อมูลที่ควรทราบแก่สมาชิกของชุมชนอย่างชัดเจน ประกอบด้วย เป้าหมายของการทำงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงานและ

แนวทางการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และกำหนดค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนอย่างชัดเจน (2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง คือ ผู้นำมีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานได้เป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกของชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีการเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติงานร่วมกัน และการส่งเสริมอาชีพ

3) ภาวะผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มี 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ได้แก่ การให้ความรู้ในการทำงาน (2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย ได้แก่ การมอบหมายงาน การบริหารงานอย่างชัดเจน และการปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด (3) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ได้แก่ การผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี การเป็นผู้ประสานงานที่ดี การเป็นผู้มีจิตสาธารณะ การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ (4) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ได้แก่ การสานความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิก และ (5) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ได้แก่ การให้ความสำคัญกับการทำงานแบบทีม

ดังนั้น ผลการศึกษาที่ผู้วิจัยได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงปริมาณและงานวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ผลการวิจัยมีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่สอดคล้องไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยสรุปผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านการบริหารแบบวางเฉย และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งน่าเชื่อถือได้ว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนทั้งในแง่ของการสนับสนุนงบประมาณ ทักษะการทำงานที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินงานร่วมกัน

อย่างเท่าเทียม โดยมีการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน เพื่อการดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำหรับผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประเด็นปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งน่าจะเชื่อได้ว่า อาจเกิดจากการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ อีกทั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชนมีความรู้จักคุ้นเคยกัน จึงมีทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล จึงทำให้ผลการศึกษาจากงานวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่เมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาจากการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง สามารถนำมาปรับใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้นำให้สามารถเลือกใช้บทบาทภาวะผู้นำได้อย่างเหมาะสมต่อบุคคลที่แตกต่างกัน หรือสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วมให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

4) ความผูกพันต่อชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและมีความต้องการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเห็นว่ามีประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับการส่งเสริม พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สอดคล้องกับกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่า ชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีระดับความผูกพันต่อชุมชนอยู่ในระดับมาก และความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5) ปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

นอกจากปัจจัยภาวะผู้นำและความผูกพันต่อชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยเช่นกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่แน่นแฟ้น ความผูกพันระหว่างบุคคลสามารถอธิบายได้ ดังนี้

(1) ผู้นำที่มีความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่แน่นแฟ้นระหว่างผู้นำกับประชาชนในพื้นที่ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจาก ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายทำให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือการทำงานของผู้นำให้ประสบความสำเร็จโดยไม่มีเงื่อนไข

(2) ความผูกพันระหว่างบุคคล มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างสมาชิกของชุมชนกับสมาชิกของชุมชน หรือสมาชิกของชุมชนกับผู้นำ โดยความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันนี้ อาจเกิดจากการที่บุคคลดังกล่าวมีความรู้จักคุ้นเคยกัน หรือเคยมีประสบการณ์ที่ดีจากการทำงานร่วมกัน ทำให้บุคคลนั้นให้ความร่วมมือในการทำงานด้วยความเต็มใจและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความราบรื่นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ความผูกพันระหว่างบุคคล ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนง่ายขึ้น

6) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ผู้วิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่เห็นควรให้มีการดำเนินงานก่อนดำเนินกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การให้ประชาชนได้รับทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งในแง่มุมมองของประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันด้วยความสมัครใจเท่านั้น

นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ของชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน และส่งเสริมการสร้าง ความผูกพันต่อชุมชนและเพื่อนร่วมชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้ข้อมูลแบบปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสำรวจแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 394 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 7 คน ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 56.9 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.9 มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 43.7 มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.1 เป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 31.0 มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 71.1 เป็นผู้อาศัยอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีตั้งแต่กำเนิด คิดเป็นร้อยละ 89.3 และเป็นผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนเป็นระยะเวลา ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 90.9

ส่วนที่ 2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีที่มีต่อภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1. ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงมากที่สุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า รูปแบบของภาวะผู้นำที่มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ การใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมาคือ การกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจ การให้รางวัลตามสถานการณ์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และลำดับสุดท้าย คือ การบริหารแบบวางเฉย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า การปฏิบัติของผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด มีระดับการปฏิบัติแบบตลอดเวลา คือ ผู้นำมักแสดงวิสัยทัศน์ที่ทำให้เชื่อมั่นถึง

ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รองลงมาคือ ผู้นำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การปฏิบัติงานของผู้นำทำให้ทำงานได้อย่างราบรื่น ผู้นำส่งเสริมให้สมาชิกเสนอแนวแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้นำจัดให้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานเสมอ ผู้นำแสดงออกให้เห็นถึงการเสียสละประโยชน์ของตนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และการปฏิบัติของผู้นำที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้นำจะตักเตือนท่านเมื่อพบว่า ท่านทำงานบกพร่อง

2. ความผูกพันต่อชุมชน

ชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร มีระดับความผูกพันต่อชุมชนมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า ชุมชนมีความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนและการให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอ และมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป และลำดับสุดท้ายคือ เมื่อชุมชนเกิดปัญหา สมาชิกของชุมชนจะเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเสมอ

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางแก้ไข การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในวางแผนและตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการท่องเที่ยว ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

1. ภาวะผู้นำ จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

2. ความผูกพันต่อชุมชน จากผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูงทุกค่า

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 2 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 3 ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มี 5 ปัจจัย ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา

ความผูกพันต่อชุมชน ด้านความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความผูกพันต่อชุมชน ด้านความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร

ส่วนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ได้ดังนี้

1) รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชน ส่วนใหญ่มีลักษณะรูปแบบคล้ายคลึงกัน คือ (1) การให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยวิธีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน (2) การมอบหมายงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และ (3) การกำหนดกฎกติกาและเงื่อนไขในการทำงานอย่างชัดเจน

2) การจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผู้นำจะเลือกใช้ภาวะผู้นำทั้งภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงในการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพบว่าผู้นำของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี แสดงบทบาทความเป็นผู้นำ ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน คือ การให้ข้อมูลที่ควรทราบแก่สมาชิกของชุมชนอย่างชัดเจน ประกอบด้วย เป้าหมายของการทำงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำงานและแนวทางการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และกำหนดค่าตอบแทนและการจ่ายค่าตอบแทนอย่างชัดเจน (2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง คือ ผู้นำมีความสามารถในการสื่อสารและประสานงานได้เป็นอย่างดี สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกของชุมชน การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนการดำเนินงานและปฏิบัติงานร่วมกัน และการส่งเสริมอาชีพ

3) ภาวะผู้นำมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่าปัจจัยภาวะผู้นำที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มี 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ (2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการบริหารแบบวางเฉย (3) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (4) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ (5) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ซึ่งมีความแตกต่างจากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผลการศึกษาจากการวิจัย

เชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่สอดคล้องไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผลการศึกษาที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ด้านการให้รางวัล ตามสถานการณ์ ด้านการบริหารแบบวางเฉย และภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งน่าเชื่อได้ว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ ซึ่งมีแนวทางในการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงให้ความสำคัญและมุ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนทั้งในแง่ของการสนับสนุนงบประมาณ ทัศนคติการทำงานที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กับการจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินงานร่วมกันอย่างเท่าเทียม โดยมีการกำกับดูแลการปฏิบัติงานเพื่อการดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ผลการศึกษาที่ไม่สอดคล้องไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประเด็นปัจจัยภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งน่าเชื่อได้ว่า อาจเกิดจากการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่เน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ อีกทั้งประชาชนส่วนใหญ่ของชุมชนมีความรู้จักคุ้นเคยกัน จึงมีทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในความแตกต่างของแต่ละบุคคล จึงอาจเป็นผลให้ผลการศึกษาจากงานวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่เมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4) ความผูกพันต่อชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดย

ชุมชน ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและมีความต้องการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้ประชาชนในพื้นที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเห็นว่ามีประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับการส่งเสริม พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่า ความผูกพันต่อชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงปริมาณที่พบว่าชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีระดับความผูกพันต่อชุมชนอยู่ในระดับ

มาก และความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชนในพื้นที่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5) ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายที่น่องระหว่างผู้นำกับประชาชนในพื้นที่ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องด้วย ความสัมพันธ์แบบเครือข่ายทำให้ประชาชนให้ความช่วยเหลือการทำงานของผู้นำให้ประสบความสำเร็จโดยไม่มีเงื่อนไข

6) ความผูกพันระหว่างบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เมื่อประชาชนในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ย่อมทำให้บุคคลนั้นให้ความร่วมมือในการทำงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานของชุมชนด้วยความเต็มใจและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของชุมชนเป็นไปด้วยความราบรื่นยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ความผูกพันระหว่างบุคคล ยังเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลตัดสินใจเข้าร่วมทำกิจกรรมของชุมชนง่ายขึ้น

7) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน และผู้เข้ามามีส่วนร่วมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน และส่งเสริมการสร้าง ความผูกพันต่อชุมชนและเพื่อนร่วมชุมชน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ด้วยวิธีการศึกษาทั้งการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย โดยแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาระดับภาวะผู้นำ ระดับความผูกพันต่อชุมชน และระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

1) ภาวะผู้นำ ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง โดยสมาชิกของชุมชนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน เมื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นรายด้านโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยพบว่า ด้านการใช้สิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารแบบวางเฉย ซึ่งอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ผู้นำของชุมชนต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่หลากหลายเพื่อบริหารจัดการสมาชิกของชุมชนให้ทำงานการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ของตนเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ และอาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีลักษณะการดำเนินงาน คือ การจัดตั้งเป็นชมรม โดยมีชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองโบราณทวารวดี อู่ทอง มีหน้าที่ในการประสานงานและบริหารจัดการในภาพรวมของการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และชมรมย่อยอีกหลายกลุ่ม ซึ่งแบ่งตามพื้นที่ที่ชุมชนตั้งอยู่ แต่ละชมรมย่อยจะมีประธานชมรม ทำหน้าที่ในการนำที่แตกต่างกันออกไป เพื่อนำชมรมให้ประสบความสำเร็จในงาน และรักษาชมรมให้คงอยู่ต่อไป ดังนั้นจึงทำให้เชื่อได้ว่า ผู้นำชมรมแต่ละกลุ่มต่างใช้วิธีการที่หลากหลาย เพื่อจูงใจสมาชิกของชมรมปฏิบัติงานเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ เช่นเดียวกับกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ผู้นำมีรูปแบบการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนอย่างหลากหลายวิธี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เบญจวรรณ ชุนดี (2557) ที่ทำการศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมอาหารจานด่วนที่ได้รับแฟรนไชส์ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Burns (1978 : 258) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการและการนำทีมเพื่อให้องค์กรไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้นำจึงจำเป็นต้องมีทั้งภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เพื่อนำพาองค์กรสู่เป้าหมาย และสอดคล้องกับ จักรี ศรีจารุเมธีญาณและพระถนัด วฑฒโน (2561) กล่าวว่า ถ้าผู้นำมีคุณสมบัติที่เหมาะสมและใช้คุณสมบัติที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนก็จะสร้างความสุขหรือความสำเร็จให้เกิดขึ้นได้

2) ความผูกพันต่อชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีความผูกพันต่อชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กร มีระดับความผูกพันต่อชุมชนมากเป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชน และความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายรวมถึงค่านิยมของชุมชน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า

สมาชิกของชุมชนเข้าใจถึงเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ และยินดีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ทำงานด้วยความเต็มใจและมีความต้องการทำงานด้านนี้ต่อไป เพื่อเป้าหมายขององค์กรหรือชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริพร พรหมไชย (2555) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท A พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวม ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นต่อองค์กรและยอมรับเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร ความเต็มใจที่จะทุ่มเทให้กับงานและพยายามปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ และความปรารถนาที่จะคงอยู่หรือเป็นสมาชิกขององค์กรต่อไป อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ลลิตา จันทรงาม (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร พบว่า พนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กลุ่มลูกค้าบุคคล มีความผูกพันต่อองค์กรในระดับมากทุกด้าน ได้อธิบายว่า พนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์กรจะมีความภูมิใจและเชื่อมั่นในองค์กร ทำให้ปรารถนาที่จะปฏิบัติงานที่องค์กรนี้ตลอดไป ซึ่งส่งผลให้การมาทำงานของพนักงานที่มีความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชนและมีความต้องการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น จึงทำให้สมาชิกของชุมชนให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเห็นว่ามีประโยชน์ต่อชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รับการส่งเสริม พัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกของชุมชนมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ณ พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า สมาชิกของชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีให้ความสำคัญกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่อย่างมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท. 7) ในฐานะองค์กรพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรีและหน่วยงานอื่นๆ ได้เข้ามามอบความรู้ประสบการณ์และทักษะการจัดการท่องเที่ยวแก่ชุมชน ผ่านกิจกรรมการอบรมให้ความรู้ การศึกษาดูงาน การระดมความคิดเห็น และการฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และชักชวนให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ ทำให้ชุมชนมีความกระตือรือร้นในการทำงาน สังเกตได้จากการที่สมาชิกของชุมชนได้จัดให้มีการประชุมการปฏิบัติงานเป็นประจำ

อย่างต่อเนื่องและการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดงานกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ สอดคล้องกับผลการศึกษา รุ่งวิทย์ ตรีกุล (2558 : 147) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงพลาญชัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน พบว่า ประชาชนในชุมชน บึงพลาญชัยมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้อง กับ ณีฐพัชร์ มณีโรจน์ (2560 : 25) กล่าวว่า การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยว ที่สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้มาเยือน โดยทุกๆ กระบวนการเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์และมีส่วนร่วม ประเมินผล ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือ การให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อกำหนด แนวทางการดำเนินงานร่วมกัน ด้วยวิธีการจัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การมอบหมายงานและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ และการกำหนดกฎกติกาและเงื่อนไขใน การทำงานอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ที่ 2 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทงจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทง จังหวัด สุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า บทบาทของผู้นำในการกำหนดทิศทางและวิธีการทำงานและการกระตุ้นจูงใจเพื่อให้สมาชิกของชุมชน ปฏิบัติงานเพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบรรลุเป้าหมาย มีความสัมพันธ์กับการเข้ามา มีส่วนร่วมของชุมชนในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทง จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2553) ได้ทำการศึกษา ถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้นำ การสร้างเครือข่าย การบริหารจัดการและคณะกรรมการกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินธุรกิจชุมชนของประชาชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด เพราะผู้นำ คือ ผู้ที่ มีความสามารถที่ก่อให้เกิดการกระทำกิจกรรมหรือการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ รวมถึงผลที่พึงต้องการได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Persoon (2016) พบว่า ภาวะผู้นำ

ความสามารถของชุมชน และความมั่นคงทางการเงิน มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาองค์กรชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ผู้นำแสดงบทบาทความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำอย่างหลากหลายเพื่อจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของตนในการทำงานเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่ประกอบด้วย การเป็นผู้ประสานงานที่ดี การให้ความรู้ในการทำงาน การมอบหมายงาน การเป็นผู้มีจิตสาธารณะ การสานความสัมพันธ์อันดีต่อผู้ตาม การปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างเคร่งครัด การให้ความสำคัญกับการทำงานแบบทีม การเป็นผู้ให้ที่ไม่หวังผลตอบแทน การเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และการบริหารงานอย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อชุมชนกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทงจังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ความผูกพันต่อชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกและไปในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทงจังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีความสัมพันธ์ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่า การที่สมาชิกของชุมชนเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนยินดีให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้วยความทุ่มเทอย่างเต็มใจและความภาคภูมิใจในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ และยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าตนเองเป็นสมาชิกของชุมชนที่อาศัยอยู่ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทง จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุราทิพย์ เข็มน้อย (2554) พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กฤษณะ พุ่งฟู (2560) พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เนื่องจากประชาชนพอใจในชุมชนที่อาศัยอยู่ รวมถึงการคิดว่าการพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้น เมื่อชุมชนมีกิจกรรมใดๆ ประชาชนก็จะเข้าร่วมและทราบว่าตนเองต้องรับผิดชอบด้านใด พร้อมกับพอใจในบทบาทที่มีและปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้สมาชิกของชุมชนมีความคิดที่ดีต่อชุมชนและเกิดพฤติกรรมการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำและปัจจัยความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงและความผูกพันต่อชุมชน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้

1) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน พบว่า ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ และด้านการบริหารแบบวางเฉยมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยสามารถอธิบายได้ดังนี้ เมื่อผู้นำของชุมชนมีการชี้แจงให้ทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนรวมถึงการให้คำแนะนำในการปฏิบัติงาน การจูงใจให้ชุมชนเข้าร่วมทำกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมและตรงตามที่ชุมชนต้องการ พร้อมกับตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกอย่างใกล้ชิดและให้ความช่วยเหลือเมื่อพบว่าสมาชิกในชุมชนปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นั่นคือ การที่สมาชิกของชุมชนจะให้ความสำคัญและตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้นั้น ผู้นำจำเป็นต้องให้นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำงาน วิธีการทำงานและประโยชน์ที่พวกเขาจะได้รับเมื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมตามนี้ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกของชุมชนตัดสินใจเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชนและตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการ พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำด้านการประกอบการ มีความสัมพันธ์ทางตรงและส่งผลในเชิงบวกต่อประสิทธิภาพวิสาหกิจชุมชน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กมล เข็มนาจิตร (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ความผูกพัน ภาวะผู้นำ ความมั่นคง การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม และความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของมีผลต่อการมีส่วนร่วม

ของประชาชน รวมถึงสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปิ่นฤทัย คงทอง (2559) พบว่า การมีจิตสำนึกของประชาชนในฐานะเจ้าบ้านและจิตสำนึกของนักท่องเที่ยว การประสานงานที่ดีและความร่วมมือ การสนับสนุนของภาครัฐในท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาวะผู้นำชุมชน เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า การให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ประกอบด้วย ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ สำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน และผู้เข้ามามีส่วนร่วมจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจเท่านั้น นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต้องให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานร่วมกัน และส่งเสริมการสร้างความรู้ผูกพันต่อชุมชนและเพื่อนร่วมชุมชน

2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง พบว่า ด้านการกระตุ้นทางใช้ปัญญา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แสดงให้เห็นว่า การที่ผู้นำส่งเสริมให้สมาชิกของชุมชนพยายามเสนอแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกของชุมชนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นั่นคือ การที่สมาชิกของชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้นั้น ผู้นำจำเป็นต้องมีการกระตุ้นให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานด้วยกันด้วยการเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำงานของชุมชน พร้อมกับมีการจูงใจผู้ตามให้มีความเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำงานได้สำเร็จ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุธิญา พรหมมาก (2552) ได้ทำการศึกษาถึงภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง พบว่า ภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง รวมถึงถึงผลการศึกษาของ สรวารธรรม์

เรื่องกัลปวงศ์ และ อรรณพ เรื่องกัลปวงศ์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นทางปัญญาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ผู้นำจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและวางแผนในการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับพัฒนาฝึกทักษะความสามารถในการทำงานต่างๆ ได้อย่างอิสระ

3) ความผูกพันต่อชุมชนส่งผลในทิศทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบของความผูกพันต่อชุมชน พบว่า ความเต็มใจและใช้ความพยายามเต็มที่ในการปฏิบัติงานของชุมชนและความปรารถนาที่จะคงไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกขององค์กรมีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน นั่นคือ ความผูกพันต่อชุมชนทำให้สมาชิกของชุมชนให้ความร่วมมือในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างดีพร้อมกับยินดีช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้กับชุมชนแม้จะไม่ได้รับผลตอบแทนก็ตาม และมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วริศรา สมเกียรติกุล (2561) พบว่า ความผูกพันของชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของ ตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Aref (2011) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของชุมชนเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ และทั้งนี้ยังสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ความผูกพันต่อชุมชนช่วยให้บุคคลเกิดพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะที่ดีต่อการช่วยเหลือพัฒนาชุมชน ความต้องการพัฒนาชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ให้ดียิ่งขึ้น ความต้องการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรในชุมชนให้คงอยู่ต่อไป และการช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น

5.3 การสรุปภาพรวมของงานวิจัย

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำและความผูกพันต่อชุมชนมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งนี้รูปแบบของภาวะผู้นำและ

ความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในแต่ละพื้นที่นั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป โดยขึ้นอยู่กับเป้าหมายและรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว หากแต่ผู้นำของกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องรู้จักเลือกใช้ภาวะผู้นำให้ถูกต้องกับบุคคล (สมาชิกของกลุ่ม) และเหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนกิจกรรมการสร้าง ความผูกพันต่อชุมชน เพื่อให้ประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อชุมชนและยินดีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป นำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถให้กับตัวบุคคล และชุมชนเพื่อการเติบโตที่แข็งแกร่งและยั่งยืน

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลวิจัยไปใช้

1) บุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ นำของกลุ่ม ควรเลือกรูปแบบภาวะผู้นำที่หลากหลาย เพื่อสามารถจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติตามให้เป็นผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจากการศึกษาถึงภาวะผู้นำและความผูกพันต่อชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนต่างส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในทิศทางบวก และจากการวิเคราะห์ผลการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ดังนี้ ผู้นำที่เป็นผู้ประสานงานที่ดี ผู้บริหารงานที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน รู้จักมอบหมายงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน ติดตามและประเมินการทำงานอย่างใกล้ชิด และสามารถให้คำแนะนำและความรู้ในการทำงานแก่ผู้ตามได้ มีความซื่อสัตย์และจริงใจ ยุติธรรม มีการทำงานด้านการเงินและบัญชีที่ถูกต้องและเป็นไปตามเงื่อนไขข้อตกลงที่กำหนดไว้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เอาใจใส่และเข้าใจความแตกต่างของสมาชิกแต่ละคน พร้อมกับรับฟังความคิดเห็นของผู้ตามด้วยใจที่เปิดกว้าง

2) การให้ข้อมูลที่เพียงพอกับประชาชนและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเสียก่อน ทั้งในแง่มุมมองของประโยชน์จากการดำเนินงานและแนวทางในการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนได้มีข้อมูลในการตัดสินใจสำหรับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมเพื่อการประสานความสัมพันธ์ที่ดีภายในชุมชน รวมถึงกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความผูกพันต่อชุมชนของประชาชนในพื้นที่

- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมมุ่งใจเพื่อให้ประชาชนมีจิตสาธารณะที่ดีต่อชุมชน
- 5) ส่งเสริมการเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถความเป็นผู้นำและผู้ตาม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณ อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนและน่าเชื่อถือมากขึ้น
- 2) ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ความรู้เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน จิตสาธารณะหรือจิตสำนึกที่ดี ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นต้น
- 3) จากผลการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำไปเป็นแนวทางในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป คือ การศึกษาการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความผูกพันต่อชุมชนในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2559). **คู่มือสำหรับฝึกรวมชุมชนท่องเที่ยว**. ม.ป.ท.
- กมล เข็มนาจิตร์. (2557). "ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดเพชรบูรณ์." **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี** 8, 17 (กันยายน - ธันวาคม): 80-89.
- กฤษณะ ฟุ้งฟู. (2560). "ความรู้ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ความผูกพันต่อชุมชน กับการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประชาชน ตำบลบางน้ำผึ้ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ." **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา** 10, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 1-10.
- กัญจน์ภัส ชูผล. (2559). "ความผูกพันต่อองค์การ คุณภาพชีวิตการทำงาน และความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานขายแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ." **วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์**.
- กীরติกร บุญส่ง. (2561). ความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรในกลุ่มเฟอร์นิเจอร์. **วารสารปัญญาภิวัฒน์** 10, ฉบับพิเศษ (กรกฎาคม): 180-193.
- กุลวดี ละม้ายเงิน. (2558). "กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทองจังหวัดสุพรรณบุรี." **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี** 6, 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม): 55-66.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2562). **เกณฑ์การพัฒนาการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย**. ม.ป.ท.
- จักรี ศรีจารุเมธีญาณ และพระถนัด วชุตมโน. (2561). "ภาวะผู้นำกับการพัฒนาชุมชน." **วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร** 6, ฉบับพิเศษ (พฤษภาคม): 527-538.
- จันทวิทย์ เกษมสุข. (2561). "แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน." **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 26, 50: 169-186.
- ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย. (2559). "ภาวะผู้นำ ประสิทธิภาพของวิสาหกิจชุมชน และตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านการประกอบการ." **การประชุมทางวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ครั้งที่ 3**, 331-341.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2560). "ศักยภาพชุมชนและการมีส่วนร่วมพลเมืองในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การเป็นแหล่งเรียนรู้วิสาหกิจชุมชนบ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่." **วารสาร MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences** 6, 2: 265-294.

ชูลีรัตน์ จันท์เชื้อและคณะ. (2557). การพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการเรียนรู้มรดก
วัฒนธรรม. รายงานวิจัย.

ณัฐพัชร มณีโรจน์. (2560). "การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน." **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทย
นานาชาติ** 13, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 25-46.

ติณณ์ รัตนประเสริฐ. (2557). "ภาวะผู้นำ ความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการทำงานของ
หัวหน้างานอุตสาหกรรมไม้แปรรูปของไทย". วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ทิพย์สุดา พุฒจรรย์. (2560). **การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน.**
เพชรบุรี: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธงชัย สันติวงษ์. (2559). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์.** กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.

ธนพร พงศ์บุญชู. (2559). "อิทธิพลกำกับของภาวะผู้นำที่มีต่อความสัมพันธ์ระหว่างความเครียดในการ
ทำงาน ภาวะหมดไฟในการทำงานและพฤติกรรมการทำงานที่เบี่ยงเบน." วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธีรภพ นาคจู. (2558). "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับแรงจูงใจในการ
ทำงานของพนักงานศูนย์วิทยาศาสตร์ข้าว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
จังหวัดนครปฐม." วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท. (2561). "การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน วิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน."

จตุรสารวิชาการการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 4, 3 (กรกฎาคม - กันยายน): 55.

น้ำทิพย์ แซ่เฮ้ง. (2557). "การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มี
ผลต่อความผูกพันต่อองค์กร กรณีศึกษาพนักงานบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง." การค้นคว้าอิสระ
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

นิตยา บ้านโก. (2560). "ปัจจัยที่มีผลกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรภาครัฐ ศูนย์ฝึกพณิชย
นาวิ กรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม." วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2553). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด." **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** 4, 2 (พฤษภาคม -
สิงหาคม): 103-111.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยมหิดล.

เนตรพัฒนา ยาวีราช. (2552). **ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล กรุป จำกัด

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). **การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญสม เศรษฐ์โอฬารกิจ. (2550). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แม่น้ำลำคลองกรณีศึกษาตำบลบางขุนทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี." *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรสาขารัฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.
- เบญจวรรณ ชุนดี. (2557). "ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมอาหารจานด่วนที่ได้รับแฟรนไชส์ จังหวัดปทุมธานี." *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*.
- ปิ่นฤทัย คงทอง. (2559). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช." *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ* 12, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 1-32.
- ปิยนันท์ สวัสดิ์ศฤงคาร. (2560). "การสร้างความรู้สึกร่วมกันให้กับพนักงาน." *เอกสารเผยแพร่เพื่อการศึกษาและพัฒนา เล่มที่ 1*
- พจนา สอนศรี. (2550). **คู่มือเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน**. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.
- พจนา สอนศรีและคณะ. (2559). **แผนงานศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยและกลุ่มประเทศอาเซียน**. รายงานวิจัย
- พนมวรรณ โพธิสาร. (2554). **ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง**. เข้าถึงเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ เข้าถึงได้จาก <http://pothisarn18.blogspot.com/>
- พนิดา ไชยแก้ว. (2559). "อิทธิพลภาวะผู้นำของ Generation Y ต่อความสำเร็จทางธุรกิจ กรณีศึกษาผู้ประกอบการกลุ่ม Generation Y ในประเทศไทย." *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- พะยอม ธรรมบุตร. (2549). **การวางแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สถาบันการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิภพ ครองธรรม. (2561). "การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองโบราณอู่ทองขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน)." *วารสารการบริหารปกครอง* 7, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 474-501.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล และ กณิกนันท์ โกษณงค์. (2554). **Wความผูกพันของครอบครัวทหารต่อชุมชนยานเกราะ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร**. รายงานวิจัย

- มาศศุภา นิมฺบุญจาช. (2558). "การศึกษาองค์ประกอบทางการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขาสนหนอกว้าว (อุทยานแห่งชาติเขาแหลม)." *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร*.
- รุ่งวิทย์ ตรีกุล. (2558). "การมีส่วนร่วมของชุมชนบึงปลาอุทัยในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน." *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น* 8, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 133-150.
- ลลิตา จันทร์งาม. (2559). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน ธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่ กลุ่มลูกค้าบุคคล." *การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- วรวรรณ ชื่นพินิจสกุล. (2555). "ภาวะผู้นำและรูปแบบบรรยากาศองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อลักษณะวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรในเขตกรุงเทพมหานคร." *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- วริศรา สมเกียรติกุล. (2561). "การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กรณีศึกษา ชุมชนตำบลน้ำผุด อำเภอละงู จังหวัดสตูล." *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์* 13, 1 (มกราคม - มิถุนายน): 47-63.
- วิภาดา มุกดา. (2557). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก." *วารสารวิจัย มสส* 10, 3 (กันยายน - ธันวาคม): 56-74.
- วิชญ์ หยกจินดา. (2557). "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี." *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- ศิริกุล กสิวิวัฒน์. (2546). "การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างไร." *วารสารพัฒนาชุมชน* 4, 2: 19-21.
- ศิรินาถ ราชคำ. (2557) "ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีมกับผลการดำเนินงานของกลุ่ม OTOP กรณีศึกษากลุ่มสนุก (สกลนคร นครพนม มุกดาหาร)." *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์* 3, 1 (มกราคม - เมษายน): 56-64.
- ศิริพร พรหมไชย. (2555). "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท A." *การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยเซาธ์อีสท์ บางกอก*.
- ศิริวัลย์ ศรีวิเศษ. (2561). "การสร้างความผูกพันในองค์กร." *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ* 6, 3 (กันยายน - ธันวาคม): 99-107.
- ศุภมาศ แหวนวิเศษ. (2560). "ปัจจัยแห่งความสำเร็จในกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนต้นแบบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาตำบลน้ำเขียว จังหวัดตราด." *วารสาร*

ธรรมศาสตร์ 36, 1 (มกราคม - มิถุนายน): 66-95.

สถาบันพระปกเกล้า. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชน**. เข้าถึงเมื่อ 2 มิถุนายน. เข้าถึงได้จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน#cite_note-6

สมจิตร จันทรเพ็ญ. (2557). "ความผูกพันต่อองค์การของเจ้าหน้าที่สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

(องค์การมหาชน)." *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*.

สรารวรรณ เรื่องกัลปวงศ์ และอรรรณพ เรื่องกัลปวงศ์. (2558). "การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

แบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี." *มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*.

สุดถนอม ตันเจริญ. (2560). "การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน."

วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ 13, 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม): 1-24.

สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2549). บริบทกับการเลือกใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยน.

เข้าถึงเมื่อ 1 มิถุนายน 2562. เข้าถึงได้จาก <http://suthep.crru.ac.th/leader20.doc>.

_____. (2550). **ภาวะความเป็นผู้นำ**. กรุงเทพฯ: ส. เอเชียเพรส (1989) จำกัด.

สุชาติพิทย์ เข็มน้อย. (2554). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กรณีศึกษา : ตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม." *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร*

มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศิลปากร.

สุธิญา พรหมมาก. (2554). "ภาวะผู้นำกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

ด้านการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง." **วารสารวิทยบริการ**

22, 3 (กันยายน - ธันวาคม): 30-43.

สุรพงษ์ นิ่มเกิดผล. (2557). "รูปแบบภาวะผู้นำกับความสุขในการทำงานของพนักงานในองค์การที่
ได้รับรางวัลองค์กรรักษามาตรฐานความเป็นองค์การสุขภาวะ." *มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต*.

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2556). *โครงการจัดทำแผนแม่บท*

และแผนปฏิบัติการพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. ม.ป.ท.

_____. (2558). *ชุดความรู้ถอดบทเรียนการท่องเที่ยวโดยชุมชน เล่มที่ 1 ประจำปี 2558 ตอน รวมพลคน
แก่น*.

_____. (2561). *การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน วิถีไทย เก๋ไก้อย่างยั่งยืน*. **จุลสารวิชาการ**

การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 4, 3 (กรกฎาคม - กันยายน): 54.

Allen, N. J. and Meyer, J.P. (1990). "The Measurement and Antecedents of Affective, Continuance, and Normative Commitment to the Organization." **The Journal of Occupational and Organization Psychology** 78, 4: 531-551.

Bass, B. M. (1985). **Leadership and Performance beyond Expectations**. New York:

Free Press.

Bass, B. M. and Avolio, B.J. (1994). **Transformational Leadership Development.**

California: Consulting Psychologists.

Becker, S. H. (1960). "Note on the concept of commitment." **The American Journal of Sociology** 66, 32-42.

Burns, J. M. (1978). **Leadership.** New York: Harper and Row.

Custom insight. (2019). **What is Employee Engagement?.** Accessed June 1. Available from <https://www.custominsight.com/employee-engagement-survey/what-is-employee-engagement.asp>

Forbes. (2012). What is Employee Engagement. Accessed June 1. Available from <https://www.forbes.com/sites/ralphjennings/2019/05/31/how-top-selling-electric-scooter-maker-gogoro-prospers-while-unprofitable/#604246fe30ba>

Kotter, J. P. (1990). **A force for change: How leadership differs from management.** New York: Free Press.

Lamat, R. (2019). "Factors Influencing Sustainable Community based Tourism (CBT) among the Indigenous People of Lambir, Sarawak." **International Journal of Recent Technology and Engineering (IJRTE)** 7, 5 (January): n.pag.

Malarine, A. (2014). **Employee Engagement – A Culture Change.** Accessed June 1. Available from <https://www.insights.com/media/1091/employee-engagement-a-culture-change.pdf>

Persoon, L. (2016). **Factors influencing the sustainability of community based programs: a mixed method study.** Accessed May 5. Available from https://karunanepal.org/wp-content/uploads/2016/05/Factors-influencing-sustainability-community-based-programs_Thesis-LaurienPersoon.pdf

Porter, L. W., Steers, R.M. and Maowday, R.T. (1974). "Organizational commitment, job satisfaction, and turnover among psychiatric technicians." **Journal of Applied Psychology** 59, 603-609.

Robertson-Smith, G. and Markwick, C. (2009). **Employee Engagement A review of current thinking.** Brighton: Institute for Employment Studies.

Secretariat, T. A. (2559). **ASEAN Community Based Tourism Standard.** n.p.

Setokoe, T. J. (2019). Community participation in the development of rural areas:

a leaders' perspective of tourism. **African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure** 8, 1: 1-15.

Yamane, T. (1967). **Statistics: An Introductory Analysis**. 2nd edition. New York: Harper & Row. อ้างถึงใน ประสพชัย พสุนนท์. (2555). **การวิจัยการตลาด**. กรุงเทพฯ : ท้อป.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถามสำหรับงานวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย

เรื่อง: ภาวะผู้นำและความผูกพันของชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาเอกการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษางานวิจัย คำตอบของท่านถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับเพื่อใช้ในการศึกษาและประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตรงตามความคิดเห็นและความเป็นจริงมากที่สุด โดยลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ส่วนที่ 2 ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
  - ส่วนที่ 3 ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันของชุมชน
  - ส่วนที่ 4 ข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
  - ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลของท่านมากที่สุด

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ..... ปี
3. ระดับการศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา
 ปวช. ปวส. /อนุปริญญา
 ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. สถานภาพ โสด สมรส
 หย่า / หม้าย / แยกกันอยู่

5. อาชีพหลัก เกษตรกรรม หัตถกรรม
 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พนักงานเอกชน
 ค้าขาย อาชีพอิสระ / รับจ้างทั่วไป
 ประกอบธุรกิจบริการท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พัก ของที่ระลึก มัคคุเทศก์
 ว่างาน อื่นๆ โปรดระบุ .....
6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท
 30,001 – 40,000 บาท 40,001 – 50,000 บาท
 50,000 บาทขึ้นไป
7. ภูมิลำเนาเดิมก่อนที่จะมาอาศัยอยู่ที่จังหวัดสุพรรณบุรี
 เป็นคนท้องถิ่นตั้งแต่กำเนิด ต่างจังหวัด โปรดระบุ.....
8. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน น้อยกว่า 1 ปี 1 - 3 ปี
 4 - 6 ปี 7 - 9 ปี
 ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ข้อมูล/ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นภาวะผู้นำ	ระดับการปฏิบัติของผู้นำ				
	ปฏิบัติ ตลอดเวลา	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	แทบไม่ได้ ปฏิบัติเลย
	5	4	3	2	1
1. ผู้นำของท่านชี้แจงให้ทราบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
2. ผู้นำของท่านแนะนำท่านเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
3. ผู้นำของท่านให้ผลตอบแทนตามที่ได้ชี้แจงให้ท่านทราบ เมื่องานสำเร็จตามเป้าหมาย					
4. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านกระตือรือร้นกับงานที่ได้รับมอบหมาย					
5. เมื่อผู้นำของท่านมอบหมายงานแก่ท่านเรียบร้อยแล้ว จะปล่อยให้ท่านปฏิบัติงานโดยไม่เข้าไปยุ่ง					

ประเด็นภาวะผู้นำ (ต่อ)	ระดับการปฏิบัติของผู้นำ				
	ปฏิบัติ ตลอดเวลา	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	แทบไม่ได้ ปฏิบัติเลย
	5	4	3	2	1
6. ผู้นำของท่านจะดักเตือนท่านเมื่อพบว่า ท่านทำงานบกพร่อง					
7. ผู้นำของท่านให้ความช่วยเหลือแก่ท่าน เมื่อพบว่าท่านปฏิบัติงานไม่ถูกต้อง					
8. ผู้นำของท่านมักตรวจสอบการปฏิบัติงาน ของท่านอย่างใกล้ชิด					
9. ผู้นำของท่านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					
10. การปฏิบัติงานของผู้นำของท่านทำให้ท่าน ทำงาน ได้อย่างราบรื่น					
11. ผู้นำของท่านมักแสดงวิสัยทัศน์ที่ทำให้ท่าน เชื่อมั่นถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย					
12. ผู้นำของท่านแสดงออกให้เห็นถึงการเสียสละ ประโยชน์ของตนเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้					
13. ผู้นำของท่านสนับสนุนให้มีการพัฒนาตนเอง เช่น การอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น					
14. ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านเสนอความ คิดเห็นหรือขอคำแนะนำเกี่ยวกับงานด้าน การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
15. ผู้นำของท่านมอบหมายงานเป็นรายบุคคล โดยคำนึงถึงรู้ความสามารถของแต่ละ บุคคล					
16. ผู้นำของท่านสร้างบรรยากาศที่ดีด้วยการใส่ ใจ และตอบสนองต่อความต้องการเป็น รายบุคคลอย่างยุติธรรม					
17. ผู้นำของท่านส่งเสริมให้ท่านพยายามเสนอ แนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน					

ประเด็นภาวะผู้นำ (ต่อ)	ระดับการปฏิบัติของผู้นำ				
	ปฏิบัติ ตลอดเวลา	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง	ปฏิบัติเป็น บางครั้ง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	แทบไม่ได้ ปฏิบัติเลย
	5	4	3	2	1
18. ผู้นำของท่านเปิดโอกาสให้ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
19. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านสร้างสรรค์วิธีการทำงานใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานใหม่ๆ					
20. ผู้นำของท่านจัดให้มีการประชุมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ					
21. ผู้นำของท่านสร้างแรงจูงใจให้ท่านมีความมุ่งมั่นและตั้งใจเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย					
22. ผู้นำของท่านสามารถสื่อสารให้ท่านมองเห็นถึงความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
23. ผู้นำของท่านจุดประกายความคิดให้ท่านแสดงความรู้ความสามารถในการทำงานใหม่ๆ อยู่เสมอ					
24. ผู้นำของท่านกระตุ้นให้ท่านมีความคิดแง่บวกในการทำงาน					

ส่วนที่ 3 ข้อมูล/ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันของชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นความผูกพันต่อชุมชน	ระดับความผูกพันต่อชุมชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
1. ท่านเข้าใจและยอมรับเป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
2. ท่านเชื่อว่าการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นประโยชน์ต่อชุมชนของท่าน					

ประเด็นความผูกพันต่อชุมชน	ระดับความผูกพันต่อชุมชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
3. เป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของท่าน					
4. ท่านภูมิใจที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
5. เมื่อชุมชนเกิดปัญหา ท่านเสียสละเวลาเพื่อเข้าร่วมค้นหาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเสมอ					
6. ท่านเต็มใจและยินดีที่จะเข้ามาที่ส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
7. ท่านให้ความร่วมมือกับส่วนรวมในการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
8. ท่านยินดีที่จะช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับชุมชน แม้จะไม่ได้ผลตอบแทนก็ตาม					
9. ท่านยินดีที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเสมอ					
10. ท่านต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ต่อไป					
11. ท่านไม่ต้องการย้ายถิ่นฐานออกจากชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					
12. ท่านภูมิใจและยินดีที่จะบอกผู้อื่นว่าท่านเป็นสมาชิกของชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่					

ส่วนที่ 4 ข้อมูล/ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของ ปัญหาและแนวทางแก้ไข					
1. ท่านค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความ ต้องการของชุมชนเพื่อใช้ประโยชน์ในการ จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
2. ท่านเสนอปัญหาและความต้องการเพื่อใช้เป็น ส่วนหนึ่งในการวางแผนการจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน					
3. ท่านให้ข้อคิดเห็นร่วมกับคนในชุมชน เกี่ยวกับปัญหา สาเหตุของปัญหาและ ความต้องการของชุมชน					
4. ท่านเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาหรือแนวทาง การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
การมีส่วนร่วมการวางแผนและตัดสินใจ					
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการ ท่องเที่ยวของชุมชนและเป้าหมายของการ จัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
6. ท่านร่วมวางแผนการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนด้วยการกำหนดกิจกรรมและ แนวทางการปฏิบัติงาน					
7. ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการคัดเลือกบุคลากร เพื่อให้ปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน					
8. ท่านแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับ การจัดโครงการ/กิจกรรมของภาครัฐหรือ เอกชนที่จัดขึ้นในชุมชน					

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน (ต่อ)	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมการ ท่องเที่ยว					
9. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมบริการนักท่องเที่ยว เช่น ผู้ประสานงาน วิทยากร ประชาสัมพันธ์- ชาวบ้าน นักสื่อความหมาย มัคคุเทศก์ท้องถิ่น เจ้าบ้านที่ดี เป็นต้น					
10. ท่านมีส่วนร่วมในธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร บริการที่พัก/การเดินทาง จำหน่ายสินค้าที่ระลึก/วัตถุศิลปะ เป็นต้น					
11. ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการตลาด ท่องเที่ยว เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อ ต่างๆ การบอกต่อ การแนะนำ ชักชวนให้ผู้อื่น มาท่องเที่ยว เป็นต้น					
12. ท่านมีสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดการ ท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น เงิน สิ่งของ เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นการให้ด้วยตนเองหรือการ ประสานงานจากเพื่อขอรับจากหน่วยงาน ภายนอก					
การมีส่วนร่วมในการมีรับผลประโยชน์					
13. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดการผลประโยชน์ที่ ได้รับจากการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน					
14. ท่านได้รับรายได้จากการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชน					
15. ท่านได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการ ท่องเที่ยว เช่น ถนน ห้องน้ำ ไฟฟ้าส่องสว่าง เป็นต้น					
16. ท่านได้รับประโยชน์จากการฟื้นฟูและสืบทอด ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นประเพณี และวิถีชีวิตที่ได้นำเสนอแก่นักท่องเที่ยว					

ประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว โดยชุมชน (ต่อ)	ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล					
17. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลจากการจัดกิจกรรมที่จัดขึ้น โดยภาครัฐหรือเอกชน หลังเสร็จสิ้น					
18. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานหลังเสร็จสิ้น					
19. ท่านติดตามและตรวจสอบกิจกรรมเพื่อวิเคราะห์สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อในทางที่ดีและไม่ดี ต่อชุมชนแล้วรีบดำเนินการแก้ไข					
20. ท่านให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานครั้งต่อไปดียิ่งขึ้น					
การมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา					
21. ท่านช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชน					
22. ท่านฟื้นฟูและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกายพื้นถิ่น					
23. ท่านอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำลายป่า ไม่สร้างมลภาวะต่อน้ำและอากาศ การจัดการขยะที่ดี เป็นต้น					
24. ท่านปฏิบัติงานด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่คำนึงถึงความยั่งยืนของธรรมชาติและวัฒนธรรม					

ส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการมีเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่พิเศษ
เมืองโบราณอุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

.....

.....

.....

-----ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม-----

ภาคผนวก ข แบบสอบถามสำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

เรื่อง: ภาวะผู้นำและความผูกพันของชุมชนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
กรณีศึกษา พื้นที่พิเศษเมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชาเอกการประกอบการ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการศึกษางานวิจัย คำตอบของท่านถือเป็นสิทธิส่วนบุคคล และข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะถูกเก็บไว้เป็นความลับเพื่อใช้ในการศึกษาและประโยชน์ในทางวิชาการเท่านั้น ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามตรงตามความคิดเห็นและความเป็นจริงมากที่สุด โดยลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 5 คำถาม ดังนี้

*****

- ข้อที่ 1 รูปแบบของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของท่านมีลักษณะอย่างไร
- ข้อที่ 2 ลักษณะของรูปแบบการจูงใจและโน้มน้าวสมาชิกของชุมชนของผู้นำ
มีวิธีการอย่างไร
- ข้อที่ 3 อะไรบ้างที่เป็นสิ่งที่ทำให้ท่านสนใจและตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ข้อที่ 4 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องของภาวะผู้นำส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
- ข้อที่ 5 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเรื่องของความผูกพันต่อชุมชนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

***** ขอขอบพระคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม *****

ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก

- คนที่ 1   นางศุภรดา กานดิศยกุล
ผู้อำนวยการฝ่ายอำนวยการ สำนักงานพื้นที่พิเศษ 7 (อพท.7)
- คนที่ 2   นายประยูร อสัมภินพงศ์
ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 3   นางเพชรรัตน์ บุญอำไพไชยกุล
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 4   นางแวว สว่างแจ่ม
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 5   นายชัช ชาวสวน
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 6   นางสมบุญ เขียวเต็ม
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 7   นายนवल บุตรเนตร
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง
- คนที่ 8   นางสาวศุภลักษณ์ ศิริสุวรรณ
สมาชิกของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเมืองโบราณทวารวดี อุทอง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	รติรัตน์ เสาร์ทอง
วัน เดือน ปี เกิด	2 กรกฎาคม 2529
สถานที่เกิด	ราชบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2551 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการจัดการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. 2559 ศึกษาต่อปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	50/1 หมู่ 3 ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

